

APHORISMI

EUCHARISTICI.

APHORISMI

EUCHARISTICI,

ID EST

PIÆ ET SANCTÆ CELEBRATIONIS ET COMMUNIONIS MONITA.

EX PRÆCIPUIS ASCETIS COLLECTA
ET ILLUSTRATA.

OPERA

Jacobi Merlo-Horstii

SS. Theol. Lic. B. Mariæ in Pasculo Colon.
Pastoris.

LEODII,
TYPIS H. DESSAIN, TYPOGR. EPISC. LEOD.

MDCCCLXVII.

Utiliter imprimi potest.
Datum Leodii 29ª Martii 1867.
C. J. BOGAERTS, *Vic.-Gen.*

PRÆPARATIO AD MISSAM.

PRO OPPORTUNITATE SACERDOTIS FACIENDA

Antiphona.

NE reminiscaris, Domine, delicta nostra, vel parentum nostrorum: neque vindictam sumas de peccatis nostris.

Quæ Antiphona in Festis Duplicibus tantum duplicatur, et tempore Paschali additur in fine Alleluia. *Deindè dicuntur sequentes Psalmi.*

Psalmus 83.

QUAM dilecta tabernacula tua, Domine, virtutum: concupiscit, et deficit anima mea in atria Domini.

Cor meum, et caro mea exultaverunt in Deum vivum.

Etenim passer invenit sibi domum: et turtur nidum sibi, ubi ponat pullos suos.

Altaria tua, Domine, virtutum: Rex meus, et Deus meus.

Beati, qui habitant in domo tua, Domine: in sæcula sæculorum laubabunt te.

Beatus vir, cujus est auxilium abs te: ascensiones in corde suo disposuit, in valle lacrymarum in loco quem posuit.

Etenim benedictionem dabit legislator,

ibunt de virtute in virtutem: videbitur Deus deorum in Sion.

Domine Deus virtutum, exaudi orationem meam: auribus percipe, Deus Jacob.

Protector noster aspice Deus: et respice in faciem Christi tui:

Quia melior est dies una in atriis tuis super millia.

Elegi abjectus esse in domo Dei mei: magis quàm habitare in tabernaculis peccatorum.

Quia misericordiam, et veritatem diligit Deus: gratiam et gloriam dabit Dominus.

Non privabit bonis eos qui ambulant in innocentia: Domine virtutum, beatus homo, qui sperat in te.

Gloria Patri.

Psalmus 84.

Benedixisti, Domine, terram tuam: avertisti captivitatem Jacob.

Remisisti iniquitatem plebis tuæ: operuisti omnia peccata eorum.

Mitigasti omnem iram tuam: avertisti ab ira indignationis tuæ.

Converte nos, Deus salutaris nostri: et averte iram tuam a nobis.

Numquid in æternum irasceris nobis? aut extendes iram tuam à generatione in generationem?

Deus tu conversus vivificabis nos: et plebs tua lætabitur in te.

Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam: et salutare tuum da nobis.

Audiam quid loquatur in me Dominus Deus: quoniam loquetur pacem in plebem suam.

Et super sanctos suos: et in eos, qui convertuntur ad cor.

Verumtamen prope timentes eum salutare ipsuis: ut inhabitet gloria in terra nostra.

Misericordia, et veritas obviaverunt sibi: justitia et pax osculatæ sunt.

Veritas de terra orta est et justitia de cœlo prospexit.

Etenim Dominus dabit benignitatem: et terra nostra dabit fructum suum.

Justitia ante eum ambulabit: et ponet in via gressus suos.

Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto. Sicut erat etc.

Psalmus 85.

INCLINA, Domine, aurem tuam, et exaudi me: quoniam inops et pauper sum ego.

Custodi animam meam, quoniam sanctus sum: salvum fac servum tuum, Deus meus, sperantem in te.

Miserere mei, Domine, quoniam ad te clamavi totâ die: lætifica animam servi tui

quoniam ad te, Domine, animam meam levavi.

Quoniam tu, Domine, suavis et mitis : et multæ misericordiæ omnibus invocantibus te.

Auribus percipe, Domine, orationem meam : et intendê voci deprecationis meæ.

In die tribulationis meæ clamavi ad te: quia exaudisti me.

Non est similis tui in diis, Domine: et non est secundùm opera tua.

Omnes gentes, quascumque fecisti, venient, et adorabunt coram te, Domine: et glorificabunt nomen tuum.

Quoniam magnus es tu, et faciens mirabilia : tu es Deus solus.

Deduc me, Domine, in via tua, et ingrediar in veritate tua : lætetur cor meum ut timeat nomen tuum.

Confitebor tibi, Domine Deus meus, in toto corde meo : et glorificabo nomen tuum in æternum :

Quia misericordia tua magna est super me: et eruisti animam meam ex inferno inferiori.

Deus, iniqui insurrexerunt super me, et synagoga potentium quæsierunt animam meam, et non proposuerunt te in conspectu suo.

Et tu, Domine Deus miserator et misericors, patiens, et multæ misericordiæ, et verax.

Respice in me, et miserere mei, da imperium tuum puero tuo: et salvum fac filium ancillæ tuæ.

Fac mecum signum in bonum, ut videant qui oderunt me, et confundantur: quoniam tu, Domine, adjuvisti me, et consolatus es me.

Gloria Patri.

Psalmus 115.

CREDIDI, propter quod locutus sum: ego autem humiliatus sum nimis.

Ego dixi in excessu meo: Omnis homo mendax.

Quid retribuam Domino, pro omnibus, quæ retribuit mihi?

Calicem salutaris accipiam: et nomen Domini invocabo.

Vota mea Domino reddam coram omni populo ejus: pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum ejus.

O Domine, quia ego servus tuus: ego servus tuus, et filius ancillæ tuæ.

Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hostiam laudis, et nomen Domini invocabo.

Vota mea Domino reddam in conspectu

omnis populi ejus : in atriis domûs Domini, in medio tui Jerusalem.

Gloria Patri.

Psalmus 129.

DE profundis clamavi ad te, Domine : Domine exaudi vocem meam.

Fiant aures tuæ intendentes, in vocem deprecationis meæ.

Si iniquitates observaveris, Domine : Domine, quis sustinebit?

Quia apud te propitiatio est : et propter legem tuam sustinui te, Domine.

Sustinuit anima mea in verbo ejus : speravit anima mea in Domino.

A custodia matutina usque ad noctem : speret Israël in Domino.

Quia apud Dominum misericordia : et copiosa apud eum redemptio.

Et ipse redimet Israël, ex omnibus iniquitatibus ejus.

Gloria Patri.

Deindè repetitur Antiph.

Ne reminiscaris, Domine, delicta nostra, vel parentum nostrorum : neque vindictam sumas de peccatis nostris.

Posteà Sacerdos dicit:

Kyrie eleïson. Christe eleïson. Kyrie eleïson. Pater noster. v. Et ne nos inducas

in tentationem. ℟. Sed libera nos à malo. ℣. Ego dixi, Domine, miserere mei. ℟. Sana animam meam, quia peccavi tibi. ℣. Convertere, Domine, aliquantulùm. ℟. Et deprecare super servos tuos. ℣. Fiat misericordia tua, Domine, super nos. ℟. Quemadmodùm speravimus in te. ℣. Sacerdotes tui induantur justitiam. ℟. Et sancti tui exultent. ℣. Ab occultis meis munda me, Domine. ℟. Et ab alienis parce servo tuo. ℣. Domine, exaudi orationem meam, ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Aures tuæ pietatis, mitissime Deus, inclina precibus nostris, et gratiâ sancti Spiritûs illumina cor nostrum : ut tuis mysteriis dignè ministrare, teque æternâ charitate diligere mereamur.

Deus, cui omne cor patet, et omnis voluntas loquitur, et quem nullum latet secretum: purifica per infusionem sancti Spiritûs cogitationes cordis nostri ; ut te perfectè diligere et dignè laudare mereamur.

Ure igne sancti Spiritûs renes nostros et cor nostrum, Domine : ut tibi casto corpore serviamus, et mundo corde placeamus.

Mentes nostras, quæsumus, Domine, Paraclitus, qui à te procedit, illuminet, et in-

ducat in omnem, sicut tuus promisit Filius, veritatem.

Adsit nobis, quæsumus, Domine, virtus Spiritûs sancti; quæ et corda nostra clementer expurget, et ab omnibus tueatur adversis.

Deus, qui corda fidelium sancti Spiritûs illustratione docuisti: da nobis in eodem Spiritu recta sapere, et de ejus semper consolatione gaudere.

Conscientias nostras, quæsumus, Domine, visitando purifica: ut veniens Dominus noster Jesus Christus Filius tuus, paratam sibi in nobis inveniat mansionem. Qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritûs sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

ORATIONES.

Pro opportunitate Sacerdotis ante Celebrationem et Communionem dicendae.

Die Dominica.

Oratio S. Ambrosii Episcopi.

Summe sacerdos, et vere Pontifex Jesu Christe, qui te obtulisti Deo Patri hostiam puram et immaculatam in ara Crucis pro nobis miseris et peccatoribus, et qui dedisti nobis carnem tuam ad manducandum, et sanguinem tuum ad bibendum, et posuisti mysterium istud in virtute Spiri-

tûs sancti tui, dicens: Hæc quotiescumque feceritis, in mei memoriam facietis: Rogo per eumdem sanguinem tuum, magnum salutis nostræ pretium: rogo per hanc miram et ineffabilem charitatem, quâ nos miseros et indignos sic amare dignatus es, ut lavares nos à peccatis nostris in sanguine tuo: Doce me servum tuum indignum, quem inter cetera dona tua etiam ad officium sacerdotale vocare dignatus es, nullis meis meritis, sed solâ dignatione misericordiæ tuæ: doce me, quæso, per Spiritum sanctum tuum, tantum tractare mysterium eâ reverentiâ et honore, eâ devotione et timore, quibus oportet et decet. Fac me per gratiam tuam semper illud de tanto mysterio credere et intelligere, sentire et firmiter tenere, dicere et cogitare, quod tibi placet, et expedit animæ meæ. Intret spiritus tuus bonus in cor meum, qui sonet ibi sine sono, et sine strepitu verborum loquatur omnem veritatem. Profunda quippè sunt nimis, et sacro tecta velamine. Propter magnam clementiam tuam concede mihi Missarum solemnia mundo corde et purà mente celebrare. Libera cor meum ab immundis et nefandis, vanis et noxiis cogitationibus. Muni me beatorum Angelorum piâ et fidâ custodià, ac tutelâ fortissimâ, ut

hostes omnium bonorum confusi discedant. Per virtutem tanti mysterii, et per manum sancti Angeli tui repelle à me et à cunctis servis tuis durissimum spiritum superbiæ et cœnodoxiæ, invidiæ et blasphemiæ, fornicationis et immunditiæ, dubietatis et diffidentiæ. Confundantur qui nos persequuntur; pereant illi qui nos perdere festinant.

Feriâ secundâ. Rex virginum, et amator castitatis et integritatis, cœlesti rore benedictionis tuæ extingue in corpore meo fomitem ardentis libidinis, ut maneat in me tenor castitatis corporis et animæ. Mortifica in membris meis carnis stimulos, omnesque libidinosas commotiones; et da mihi veram et perpetuam castitatem cum ceteris donis tuis, quæ tibi placent in veritate, ut sacrificium laudis casto corpore et mundo corde valeam tibi offerre. Quantâ enim cordis contritione, et lacrymarum fonte, quantâ reverentiâ et tremore, quantâ corporis castitate et animæ puritate istud divinum et cœleste sacrificium est celebrandum, ubi caro tua in veritate sumitur, ubi sanguis tuus in veritate bibitur, ubi ima summis, terrena divinis junguntur, ubi adest sanctorum Angelorum præsentia, ubi tu es sacrificium, et sacerdos mirabiliter et ineffabiliter constitutus.

Feriâ tertiâ. Quis dignè hoc celebrare

poterit, nisi tu Deus omnipotens offerentem feceris dignum? Scio, Domine, et verè scio, et id ipsum pietati tuæ confiteor, quia non sum dignus accedere ad tantum mysterium propter nimia peccata mea, et infinitas negligentias meas. Sed scio et veraciter ex toto corde meo credo, et ore confiteor, quia tu potes me facere dignum, qui solus potes facere mundum de immundo conceptum semine, et de peccatoribus justos et sanctos. Per hanc omnipotentiam tuam te rogo, Deus meus, ut concedas mihi peccatori hoc sacrificium celebrare cum timore et tremore, cum cordis puritate, et lacrymarum fonte, cum lætitia spirituali et cœlesti gaudio. Sentiat mens mea dulcedinem beatissimæ præsentiæ tuæ, et excubias sanctorum Angelorum tuorum in circuitu meo.

Feriâ quartâ. Ego enim, Domine, memor venerandæ passionis tuæ accedo ad altare tuum, licèt peccator, ut offeram tibi sacrificium, quod tu instituisti, et offerri præcepisti in commemorationem tui pro salute nostra. Suscipe illud, quæso, summe Deus, pro Ecclesia sancta tua, et pro populo quem acquisivisti Sanguine tuo. Et quoniam me peccatorem inter te et eumdem populum tuum medium esse voluisti, licèt in me aliquod boni operis testimonium non ag-

noscas, officium saltem dispensationis creditæ non recuses, nec per me indignum, eorum salutis pereat pretium, pro quibus victima salutaris dignatus es esse redemptio. Profero etiam, Domine (si digneris propitius intueri) tribulationes plebium, pericula populorum, captivorum gemitus, miserias orphanorum; necessitates peregrinorum, inopiam debilium, desperationes languentium, defectus senum, suspiria juvenum, vota virginum, lamenta viduarum.

Feriâ quintâ. Tu enim misereris omnium, Domine: et nihil odisti eorum quæ fecisti. Memorare quæ sit nostra substantia: quia tu pater noster es, quia tu Deus noster es, ne irascaris satis, neque multitudinem viscerum tuorum super nos contineas. Non enim in justificationibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis. Aufer à nobis iniquitates nostras: et ignem sancti Spiritûs in nobis clementer accende. Aufer cor lapideum de carne nostra: et da nobis cor carneum, quod te amet, te diligat, te delectetur, te sequatur, te perfruatur. Oramus, Domine, clementiam tuam, ut sereno vultu familiam tuam, sacri tui nominis officia præstolantem, aspicere digneris; et ut nullius sit irritum votum, nullius vacua postulatio, tu nobis preces

suggere, quas ipse propitius audire, et exaudire delecteris.

Feriâ sextâ. Rogamus etiam te, Domine sancte Pater, et pro spiritibus fidelium defunctorum: ut sit illis salus, sanitas, gaudium et refrigerium hoc magnum pietatis sacramentum. Domine Deus meus, sit illis hodiè magnum et plenum convivium de te pane vivo, qui de cœlo descendisti, et das vitam mundo, de tua carne sancta et benedicta, Agni videlicet immaculati, qui tollis peccata mundi, quæ de sancto et glorioso beatæ virginis Mariæ utero est assumpta et de Spiritu sancto concepta; ac de illo pietatis fonte, qui per lanceam militis ex tuo sacratissimo latere emanavit: ut exindè refecti et satiati, refrigerati et consolati exultent in laude et gloria tua. Peto clementiam tuam, Domine, ut descendat super panem tibi sacrificandum plenitudo tuæ benedictionis, et sanctificatio tuæ divinitatis. Descendat etiam, Domine, illa sancti Spiritûs tui invisibilis incomprehensibilisque majestas, sicut quondam in patrum hostias descendebat, qui et oblationes nostras Corpus et Sanguinem tuum efficiat, et me indignum sacerdotem doceat tantum tractare mysterium cum cordis puritate, et lacrymarum devotione, cum reverentia et tremore, ita ut placidè ac benignè

suscipias sacrificium de manibus meis ad salutem omnium tam vivorum quam defunctorum.

Sabbato. Rogo etiam te, Domine, per ipsum sacrosanctum mysterium Corporis et Sanguinis tui, quo quotidiè in Ecclesia tua pascimur et potamur, abluimur et sanctificamur, atque unius summæ divinitatis participes efficimur, da mihi virtutes tuas sanctas, quibus repletus, bonâ conscientiâ ad altare tuum accedam, ita ut hæc cœlestia sacramenta efficiantur mihi salus et vita. Tu enim dixisti ore tuo sancto et benedicto: Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Ego sum panis vivus, qui de cœlo descendi. Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum. Panis dulcissime, sana palatum cordis mei, ut sentiam suavitatem amoris tui. Sana illud ab omni languore, ut nullam præter te sentiam dulcedinem. Panis candidissime, habens omne delectamentum, et omnem saporem, qui nos semper reficis, et nunquam in te deficis: comedat te cor meum, et dulcedine saporis tui repleantur viscera animæ meæ: manducat te Angelus ore pleno: manducet te peregrinus homo pro modulo suo, ne deficere possit in via, tali recreatus viatico. Panis sancte, panis vive, panis munde, qui

descendisti de cœlo, et das vitam mundo, veni in cor meum, et munda me ab omni inquinamento carnis et spiritus. Intrà in animam meam, sana et munda me interiùs et exteriùs. Esto tutamen, et continua salus animæ et corporis mei. Repelle à me insidiantes mihi hostes: recedant procul à præsentia potentiæ tuæ, ut foris et intùs per te munitus, recto tramite ad tuum regnum perveniam: ubi non in mysteriis, sicut in hoc tempore agitur, sed facie ad faciem te videbimus, cùm tradideris regnum Deo et Patri, et eris Deus omnia in omnibus. Tunc enim me de te satiabis satietate mirifica, ita ut nec esuriam, nec sitiam in æternum. Qui cum eodem Deo Patre, et Spiritu sancto vivis et regnas per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Alia Oratio ante Missam.

AD mensam dulcissimi convivii tui, pie Domine Jesu Christe, ego peccator de propriis meritis nihil præsumens, sed de tua confidens misericordia et bonitate, accedere vereor et contremisco. Nam cor et corpus habeo multis criminibus maculatum, mentem et linguam non cautè custoditam. Ergo ô pia Deitas, ô tremenda majestas, ego miser inter angustias deprehensus, ad te

fontem misericordiæ recurro, ad te festino sanandus, sub tuam protectionem fugio: et quem judicem sustinere nequeo, salvatorem habere suspiro. Tibi, Domine, plagas meas ostendo: tibi verecundiam meam detego. Scio peccata mea multa et magna, pro quibus timeo. Spero in misericordias tuas, quarum non est numerus. Respice ergo in me oculis misericordiæ tuæ, Domine Jesus Christe, Rex æterne, Deus et homo, crucifixus propter hominem. Exaudi me sperantem in te: miserere mei pleni miseriis et peccatis, tu qui fontem miserationis nunquam manare cessabis. Salve salutaris victima, pro me et omni humano genere in patibulo Crucis oblata. Salve nobilis et pretiose Sanguis, de vulneribus crucifixi Domini mei Jesu Christi profluens, et peccata totius mundi abluens. Recordare, Domine, creaturæ tuæ, quam tuo Sanguine redemisti. Pœnitet me peccasse, cupio emendare quod feci. Aufer ergo à me, clementissime Pater, omnes iniquitates et peccata mea: ut purificatus mente et corpore, dignè degustare merear Sancta sanctorum; et concede, ut hæc sancta prælibatio Corporis et Sanguinis tui, quem ego indignus sumere intendo, sit peccatorum meorum remissio, sit delictorum perfecta purgatio, sit turpium cogitationum

effugatio, ac bonorum sensuum regeneratio, operumque tibi placentium salubris efficacia, animæ quoque et corporis contra inimicorum meorum insidias firmissima tuitio. Amen.

Oratio S. Thomæ Aquinatis.

OMNIPOTENS sempiterne Deus, ecce accedo ad sacramentum unigeniti Filii tui Domini nostri Jesu Christi : accedo tamquam infirmus ad medicum vitæ, immundus ad fontem misericordiæ, cæcus ad lumen claritatis æternæ, pauper et egenus ad Dominum cœli et terræ. Rogo ergo immensæ largitatis tuæ abundantiam, quatenùs meam curare digneris infirmitatem, lavare fœditatem, illuminare cæcitatem, ditare paupertatem, vestire nuditatem, ut panem Angelorum, Regem regum, et Dominum dominantium, tantâ suscipiam reverentiâ et humilitate, tantâ contritione et devotione, tantâ puritate et fide, tali proposito et intentione, sicut expedit saluti animæ meæ. Da mihi, quæso, Dominici Corporis et Sanguinis non solùm suscipere Sacramentum, sed etiam rem et virtutem Sacramenti. O mitissime Deus, da mihi Corpus unigeniti Filii tui Domini nostri Jesu Christi quod traxit de virgine Maria, sic suscipere, ut Corpori suo

mystico merear incorporari et inter ejus membra connumerari. O amantissime Pater, concede mihi dilectum Filium tuum, quem nunc velatum in via suscipere propono, revelatâ tandem facie perpetuò contemplari. Qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritûs sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

ORATIONES.

Dicendae cum Sacerdos induitur sacerdotalibus paramentis.

Cum lavat manus, dicat.

DA, Domine, virtutem manibus meis ad abstergendam omnem maculam: ut sine pollutione mentis et corporis valeam tibi servire.

Ad Amictum, dum ponitur super caput, dicat.

IMPONE, Domine, capiti meo galeam salutis, ad expugnandos diabolicos incursus.

Ad Albam, cum eâ induitur.

DEALBA me, Domine, et munda cor meum: ut in Sanguine Agni dealbatus, gaudiis perfruar sempiternis.

Ad cingulum, dum se cingit:

PRÆCINGE me, Domine, cingulo purita-

tis, et extingue in lumbis meis humorem libidinis: ut maneat in me virtus continentiæ et castitatis.

Ad Manipulum, dum imponitur brachio sinistro.

Merear, Domine, portare manipulum fletûs et doloris: ut cum exultatione recipiam mercedem laboris.

Ad Stolam, dum imponitur collo.

Redde mihi, Domine, stolam immortalitatis, quam perdidi in prævaricatione primi parentis: et quamvis indignus accedo ad tuum sacrum mysterium, merear tamen gaudium sempiternum.

Ad Casulam, cum assumitur.

Domine, qui dixisti, « jugum meum suave est, et onus meum leve » : fac, ut istud portare sic valeam, quod consequar tuam gratiam. Amen.

GRATIARUM ACTIO

POST MISSAM.

Preces ex Missali.

ANTIPHONA. Trium puerorum cantemus hymnum: quem cantabant sancti in camino ignis, benedicentes Dominum.

Quae Antiphona in Festis duplicibus tantùm duplicatur, et tempore Paschali additur in fine. Alleluia.

Canticum trium puerorum.

BENEDICITE omnia opera Domini Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.

Benedicite Angeli Domini Domino, benedicite cœli Domino.

Benedicite aquæ omnes, quæ super cœlos sunt, Domino: benedicite omnes virtutes Domini Domino.

Benedicite sol et luna Domino: benedicite stellæ cœli Domino.

Benedicite omnis imber et ros Domino; benedicite omnes spiritus Dei Domino.

Benedicite ignis et æstus Domino: benedicite frigus et æstus Domino.

Benedicite rores pruina Domino: benedicite gelu et frigus Domino.

Benedicite glacies et nives Domino: benedicite noctes et dies Domino.

Benedicite lux et tenebræ Domino: benedicite fulgura et nubes Domino.

Benedicat terra Dominum: laudet et superexaltet eum in sæcula.

Benedicite montes et colles Domino: benedicite universa germinantia in terra Domino.

Benedicite fontes Domino: benedicite maria et flumina Domino.

Benedicite cete, et omnia quæ moventur in aquis Domino: benedicite omnes volucres cœli Domino.

Benedicite omnes bestiæ et pecora Domino: benedicite filii hominum Domino.

Benedicat Israël Dominum: laudet et superexaltet eum in sæcula.

Benedicite sacerdotes Domini Domino: benedicite servi Domini Domino.

Benedicite spiritus et animæ justorum Domino: benedicite sancti et humiles corde Domino.

Benedicite Anania, Azaria, Misaël Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula.

Benedicamus Patrem et Filium cum sancto Spiritu: laudemus et superexaltemus eum in sæcula.

Benedictus es Domino in firmamento cœli: et laudabilis, et gloriosus, et superexaltatus in sæcula.

Psalmus, 150.

LAUDATE Dominum in sanctis ejus: laudate eum in firmamento virtutis ejus.

Laudate eum in virtutibus ejus: laudate eum secundum multitudinem magnitudinis ejus.

Laudate eum in sono tubæ: laudate eum in psalterio et cithara.

Laudate eum in tympano et choro: laudate eum in chordis et organo.

Laudate eum in cymbalis benesonantibus: laudate eum in cymbalis jubilationis: omnis spiritus laudet Dominum.

Gloria Patri, et Filio.

Deindè repetitur Antiphona.

Trium puerorum cantemus hymnum, quem cantabant sancti in camino ignis, benedicentes Dominum.

Deindè Sacerdos dicit:

Kyrie eleïson. Christe eleïson. Kyrie eleïson. Pater noster. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos à malo. ℣. Confiteantur tibi, Domine, omnia opera tua. ℟. Et sancti tui benedicant tibi. ℣. Exultabunt sancti in gloria. ℟. Lætabuntur in cubilibus suis. ℣. Non nobis, Domine, non nobis. ℟. Sed nomini tuo da gloriam. ℣. Domine, exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus

ad te veniat. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, qui tribus pueris mitigasti flammas ignium, concede propitius; ut nos famulos tuos non exurat flamma vitiorum.

ACTIONES nostras, quæsumus, Domine, aspirando præveni, et adjuvando procequere: ut cuncta nostra oratio et operatio à te semper incipiat, et per te cœpta finiatur.

DA nobis, quæsumus, Domine, vitiorum flammas extinguere, qui beato Laurentio tribuisti tormentorum suorum incendia superare. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

ORATIONES.

Post celebrationem et Communionem dicendae.

Oratio S. Thomae de Aquino.

GRATIAS tibi ago, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, qui me peccatorem, indignum famulum tuum, nullis meis meritis, sed sola dignatione misericordiæ tuæ satiare dignatus es pretioso Corpore et Sanguine Filii tui Domini nostri Jesu Christi. Et precor, ut hæc sancta Communio non sit mihi reatus ad pœnam, sed

intercessio salutaris ad veniam. Sit mihi armatura fidei, et scutum bonæ voluntatis. Sit vitiorum meorum evacuatio, concupiscentiæ et libidinis exterminatio, charitatis et patientiæ, humilitatis et obedientiæ, omniumque virtutum augmentatio: contra insidias inimicorum omnium, tam visibilium, quam invisibilium firma defensio: motuum meorum, tam carnalium, quam spiritualium perfecta quietatio: in te uno ac vero Deo firma adhæsio: atque finis mei felix consummatio. Et precor te, ut ad illud ineffabile convivium me peccatorem perducere digneris: ubi tu cum Filio tuo et Spiritu sancto, Sanctis tuis es lux vera, satietas plena, gaudium sempiternum, jucunditas consummata, et felicitas perfecta. Per eumdem Christum Dominum nostrum. Amen.

Alia Oratio S. Bonaventurae.

Transfige, dulcissime Domine Jesu, medullas et viscera animæ meæ suavissimo et saluberrimo amoris tui vulnere, verâ serenâque et Apostolicà sanctissimâ charitate, ut langueat et liquefiat anima mea solo semper amore et desiderio tui, te concupiscat, et deficiat in atria tua, cupiat dissolvi, et esse tecum. Da, ut anima mea te esuriat, panem Angelorum, refectionem animarum sanctarum, panem nostrum quotidianum,

supersubstantialem, habentem omnem dulcedinem et saporem, et omne delectamentum suavitatis: te in quem desiderant Angeli prospicere, semper esuriat et comedat cor meum, et dulcedine saporis tui repleantur viscera animæ meæ: te semper sitiat fontem vitæ, fontem sapientiæ et scientiæ, fontem æterni luminis, torrentem voluptatis, ubertatem domûs Dei: te semper ambiat, te quærat, te inveniat, ad te tendat, ad te perveniat, te meditetur, te loquatur, et omnia operetur in laudem et gloriam nominis tui, cum humilitate et discretione, cum dilectione et delectatione, cum facilitate et affectu, cum perseverantia usque in finem: et tu sis solus semper spes mea, tota fiducia mea, divitiæ meæ, delectatio mea, jucunditas mea, gaudium meum, quies et tranquillitas mea, pax mea, suavitas mea, odor meus, dulcedo mea, cibus meus, refectio mea, refugium meum, auxilium meum, sapientia mea, portio mea, possessio mea, thesaurus meus, in quo fixa et firma et immobiliter semper sit radicata mens mea, et cor meum. Amen.

Rithmus S. Thomae ad sacram Eucharistiam.

ADORO te devotè, latens Deitas,
Quæ sub his figuris verè latitas,

Tibi se cor meum totum subjicit:
Quia te contemplans totum deficit.
Visus, tactus, gustus in te fallitur,
Sed auditu solo tuto creditur.
Credo quidquid dixit Dei Filius,
Nil hoc verbo veritatis verius.
In cruce latebat sola Deitas,
At hic latet simul et humanitas.
Ambò tamen credens atque confitens,
Peto quod petivit latro pœnitens.
Plagas, sicut Thomas, non intueor,
Deum tamen meum te confiteor.
Fac me. tibi semper magis credere,
In te spem habere, te diligere.
O memoriale mortis Domini,
Panis vivus, vitam præstans homini!
Præsta meæ menti de te vivere,
Et te illi semper dulcè sapere.
Pie pellicane Jesu Domine,
Me immundum munda tuo sanguine,
Cujus una stilla salvum facere
Totum mundum quit ab omni scelere.
Jesu, quem velatum nunc aspicio,
Oro fiat illud, quod tam sitio,
Ut te revelata cernens facie,
Visu sim beatus tuæ gloriæ.
Amen.

INDULGENTIÆ

A

SACERDOTIBUS LUCRANDÆ.

Gregorius XIII indulgentiam 50 dierum concessit cuique sacerdoti ante missam orationem sequentem cum devotione dicenti.

Ego volo missam celebrare, et conficere corpus et sanguinem D. N. J. C. juxtà ritum sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ad laudem omnipotentis Dei, totiusque curiæ triumphantis; ad utilitatem meam, totiusque Ecclesiæ militantis et patientis; pro omnibus qui se commendaverunt orationibus meis, in genere et in specie; et pro felici statu Sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Amen.

Gaudium cum pace, emendationem vitæ, spatium veræ pœnitentiæ, gratiam et consolationem Sancti Spiritûs, perseverantiam, in bonis operibus, cor contritum et humilitatum, atque felicem vitæ meæ consummationem tribuat mihi omnipotens et misericors Dominus. Amen.

Pius VII indulgentiam unius anni, quæ fidelibus defunctis applicari potest, concessit cuique sacerdoti dicenti orationes sequentes; primam quovis tempore, secundam ante Missæ celebrationem.

Oratio.

VIRGINUM Custos et Pater, sancte Joseph, cujus fideli custodiæ ipsa innocentia Jesus, et Virgo virginum Maria commissa fuit; te per hoc utrumque charissimum pignus Jesum et Mariam obsecro et obtestor, ut me ab omni immunditiâ præservatum, mente incontaminata, puro corde et casto corpore Jesu et Mariæ semper facias castissimè famulari. Amen.

Alia oratio dicenda ante missam.

Ant. O felicem virum beatum Joseph, cui datum est Deum quem multi reges voluerunt videre et non viderunt, audire et non audierunt, non solum videre et audire, sed portare, deosculari, vestire et custodire.

v. Ora pro nobis, beate Joseph,

R. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

OREMUS.

Deus, qui dedisti nobis regale sacerdotium, præsta, quæsumus, ut sicut beatus Joseph Unigenitum Filium tuum natum ex Mariâ Virgine suis manibus reverenter tractare meruit et portare; ità facias cum cordis munditiâ et operis innocentiâ tuis sanctis altaribus deservire, ut sacrosanctum Filii tui corpus et sanguinem hodiè sumamus, et in futuro sæculo præmium habere mereamur æternum; Per Christum Dominum nostrum. Amen.

APHORISMI

SEU

CANONES EUCHARISTICI SIVE PIÆ COMMUNIONIS ET CELEBRATIONIS MONITA.

CAP. I.

DIGNITAS SACERDOTII ET SACRIFICII.

1. *Nullus efficacior stimulus, aut calcar validius ad incitandum sacerdotis animum, ut parem se dignitati suae gerat, ac sanctissimo muneri suo sancta conversatione respondeat, quam ipsa dignitatis munerisque notitia.*

2. *Itaque saepius ac serio gratiam vocationis, status sui excellentiam, et officii, quod gerit, dignitatem consideret, eamque in dies magis magisque perspectam habere studeat,* a. *Felix erit, si seipsum noverit,* b.

a. Sic videmus laïcos generosos, cum ad novum dignitatis gradum subvecti fuerint, novos induere mores, dignitati et officio pares, ne contemptui pateant. Si tantum valet apud eos cura nominis: Quid

apud sacerdotes non valebit cura numinis imo salutis?

b. Indigna nimis et perniciosa est illa filiorum Heli, et eorum qui eos sectantur, ignorantia, *nescire Dominum, et officium sacerdotum.* Indè oritur ille despectus dignitatis sacerdotalis et objectio tam sancti ordinis; quia eum, nec ipsi qui gerunt, recte æstimare norunt. Sed audi ipsum Deum justum judicem. *Quicumque glorificabit me, glorificabo eum, qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.* 1. Reg. 2. v. 30. Et apud Malach, 2. *Propter quod et ego dedi vos contemptibiles, et humiles in omnibus populis, sicut non servastis vias meas.*

Agimus hic non de scientia speculativa, sed practica. Apud christianos, præcipue vero sacerdotes, non *scire*, sed *facere* laudem habet; nec hoc quidem, nisi verbis suffragentur adverbia. Neque enim sat est, facere quæ officii sunt sacerdotalis, nisi eadem benè, religiosè et perfectè facias.

Vide Maximil. Sand. *in Paedia hom. Christ.*

Inprimis ergo illustria quædam SS dicta proferemus in medium, quæ si attentius considerare voluerit quisquis sacerdotio fungitur, haud dubie obstupescet immensam Dei bonitatem, et, sui ipsius extremam vilitatem agnoscens, cogetur attonitus clamare; quid est homo, quod sic magnificas eum! O felices nimium, sua si bona norint, sacerdotes!

3. *Sacerdotium ipsum in terra quidem peragitur, sed in rerum cœlestium classem ordinemque referendum est.* Chrysost.

4. *Etenım iis, qui terram incolunt, atque in ea versantur, commissum est, ut ea qúae in cœlis sunt, dispensent; iis datum est, ut potestatem habeant, quam Deus Opt. Max. nec Angelis, nec Archangelis datam esse voluit. Chrysost.* lib. 3. de sacerd. c. 4.

5 *Si quis consideret, quantum id sit mysterium... is probe intelliget, quanto honore, quántaque dignitate sacerdotes dignata fuerit gratia Spiritus sancti.*
Ibid.

» Nam dum conspicis, Dominum immolatum, et illic constitutum sacerdotem, sacrificio incumbentem, ac preces fundentem; tum vero turbam circumfusam pretioso illo sanguine intingi, ac rubefieri; etiamne te inter mortales versari, atque in terra consistere censes? an non potius è vestigio in cœlos transferris? An non carnis cogitationem omnem abjiciens, nudo animo, mente pura circumspicis, quæ in cœlo sunt? O miraculum! O Dei benignitatem! qui cum Patre sursum sedet, in illo ipso temporis articulo omnium manibus pertractatur, ac se ipsum tradit volentibus ipsum excipere ac complecti. »

S. Chrysost. l. c.

Sed ne blandire tibi de dignitate tua, mi sacerdòs. Onus suum habet hic honos, et grande nimis. O quam vereri debemus, ne,

qui plus cæteris in hoc mundo accepisse cernimur, gravius inde ab auctore mundi judicemur! Certè cum crescunt dona, rationes etiam crescunt donorum, et cui multum datum est, multum quæretur ab eo.

6. *Idcirco necesse est, sacerdotem sic esse purum, acsi in cœlis collocatus, inter cœlestes illas virtutes medius staret; terribilia namque atque horrifica sunt, quæ administrat.*

Ita Chrysost. lib. 3. de sacerd. c. 3.

» Audiamus ergo, *ait idem*, et sacerdotes et subditi, quali nos esca dignatus sit; audiamus et horreamus. Sanctis carnibus suis nos dedit impleri, semetipsum apposuit immolatum; quænam igitur erit nobis excusatio, cum talibus pasti, talia peccemus; cum lupi fiamus, agnum comedentes?

« Quo igitur *crystallo* non oportet esse puriorem animum, tali fruentem sacrificio? quo solari radio non splendidiorem manum, quæ carnem hanc dividit: os quod igne spirituali repletur; linguam quæ tremendo nimis sanguine rubescit?

« Cogita, qualis sis insignitus honore, quali mensa fruaris. Quod Angeli videntes horrescunt, neque liberè audent intueri propter emicantem inde splendorem, hoc nos pascimur, huic nos unimur. Quis loquetur potentias Domino, auditas faciet omnes laudes ejus? Quis pastor oves proprio pascit cruore?

« . Chrysost. *homil.* 60 *ad pop.* Eadem habet *hom.* 83 *in Matth.* Vide duas elegantiss. homil. Chrysost. 60 et 61 *ad pop. de sumendis sacris mysteriis.* Item *hom.* 3. *in Ep. ad Eph.* et 17. *in Ep. ad Hebr.* »

7. *O veneranda sacerdotum dignitas, in quorum manibus, velut in utero virginis, filius Dei incarnatur. Uno eodemque momento idem Deus, qui praesidet in cœlis, in manibus sacerdotis est in sacramento altaris.* S. August. alleg. apud. *Molin.* de inst. sacerd. trac. 1. c. 5.

8. *Quod datum non est angelis, concessum est homini. Sacerdos enim ineffabile hoc conficit mysterium, et angeli conficienti, quasi famuli, assistunt.* Idem.

« Quid mirum ergo, si (*ut subjungit idem*) super hoc tam insigni privilegio stupet cœlum, miratur terræ; veretur homo; horret infernus; contremiscit diabolus; veneratur quamplurimum angelica celsitudo.

9. *O quam magnum et honorabile est officium sacerdotum, quibus datum est, Dominum majestatis verbis sacris consecrare; labiis benedicere; manibus tenere; ore proprio sumere, et caeteris ministrare.*
Thom. Kemp. l. 4. c. 11.

10. *Grande mysterium, et magna dignitas sacerdotum, quibus datum est, quod*

angelis non est concessum. Soli namque sacerdotes, in ecclesia ritè ordinati, potestatem habent consecrandi corpus Christi. Ibid. c. 5.

S. Franciscum dicere solitum aiunt, si quem Angelorum aut Beatorum haberet obvium, et simul sacerdotem, se prius osculaturum sacerdotis dexteram, deinde cœlitem illum veneraturum, quod major reverentia deberetur ei, cujus manus sacrum Christi corpus ministraret.
Ita *Ribad. in vita.*

« Attende igitur et vide, quale ministerium tibi traditum est per impositionem manus Episcopi. Ecce sacerdos factus es, et ad celebrandum consecratus vide nunc, ut fideliter et devotè in suo tempore sacrificium Deo offeras, et teipsum irreprehensibilem èxhibeas. Non alleviasti onus tuum, sed arctiori jam alligatus es vinculo disciplinæ, et ad majorem teneris perfectionem sanctitatis. Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus, et aliis bonæ vitæ exemplum præbere. Ejus conversatio non cum popularibus et communibus hominum viis, sed cum Angelis in cœlo, aut cum perfectis viris in terra.
Thom. Kemp. l. 4. *c.* 5.

11 *Magna prorsus et admiranda est sacerdotum dignitas, maxima illis est collata potestas; sua namque prolatione, et ad eorum penè libitum, Corpus Christi de panis transsubstantiatur materia; descendit de*

cœlo in carne Verbum et altaris verissime reperitur in mensa. L. Justin.

12. *Hoc illis praerogatum est gratiae, quod nunquam datum est Angelis; assistunt Deo, illum contrectant manibus, tribuunt populis, in seque suscipiunt.*
Idem.

13. *Verum, quoniam Angelorum sive adstantium, sive ministrantium, vice funguntur, potius angelicam quam humanam debent conversationem habere.*
B. Laur. Justin.

« Accedat igitur sacerdos ad altaris tribunal ut Christus, adsistat ut Angelus, ministret ut sanctus, populorum offerat vota ut Pontifex, interpellet pro pace ut mediator, pro se autem exoret ut homo. Huic expedit, ut divinæ laudis sit amator, religiosus in se, humilis corde, et erga proximorum errata compassione compunctus.

Ita Laurent. Justin. *Serm. de Euchar.* » Multa in hanc rem ex Patribus proferri possent, sed vetat instituti ratio. Alias forte id fiet uberius, si Deus dederit. Interim tu alios consule. Multus est Chrysost. in asserenda sacerdotii dignitate, tum alibi, tum maxime in libris sex de sacerdotio, quos proinde inter septem tubas discipl. eccl. retulimus. Vide inter easdem *Petri Blesensis* eruditam epistolam, cur sacerdotium detrectaverit, ubi illius, muneris digni-

tatem et difficultatem eleganter exponit. Vide etiam, si lubet, Lud. de Pont. *de Christ. Perfect. tom*, 4. *cap*. 4. Gisbert Schevichavium *de eccles. vita et moribus lib*. 2. *cap*. 20. Metezellum Presb. Congreg. Orat. *de sacerdotio, lib*. 1. *c*. 1 sed præcipue R. Amb. *lib. de dign*.

CAP. II.

PRÆPARATIO MISSÆ SEU COMMUNIONI PRÆMITTENDA.

1. *Immensa hujus sacramenti dignitas, et infinita Domini, quem hic vere tractamus et recipimus, majestas omnino requirit, ut res tam sublimis non nisi singulari cura ac præparatione peragatur*. Opus enim grande est neque enim homini præparatur habitatio, sed Deo.

Paral. 29 1.

Nam hoc ratio dictat, etiam in ipsis quotidianis negotiis. Rebus nimirum arduis, magnis et excellentibus convenienter tractandis peculiaris debetur cura et solicitudo; studiumque longe diversum ab eo, quod impenditur rebus vilioribus et vulgaribus. Jam vero, quid excellentius, aut dignius in terris homo moliri potest, quam ipsum cœli terræque Dominum ore manibusque tractare?

Palatium Regis Assueri (*Esth.* 4) nemo humili veste indutus ingredi debebat, ne vilis habitus videretur contemptus majestatis. Imo in Regis conspectum non admittebantur fœminæ, nisi prius per annum integrum diligenter excultæ. *Vide. Esth.* 2.

Pueri Hebræi, Regi Babylonio sistendi, sub cura Præfecti certo temporis spatio eruditi, excoli et cibis lectissimis enutriri debebant, ut habiles, eruditi et decori facie in Palatio coram Rege starent. *Dan.* 1.

Hæc humanis fiebant oculis, quid par erit fieri divinis? Nos, sistendi Deo, minoris ejus majestatem faciemus? Vide Chrysost. *hom.* 3. *in Epist. ad Eph. et hom.* 6. *ad pop. Ant. ubi etiam exemplum de Hebraeis pueris adducit.*

Mirum dictu, quot olim ritibus, quibus ceremoniis expiari et præparari debuerint sacerdotes levitici, antequam ad typica illa sacrificia, hujus nostri umbras tantum et figuras, accederent.

Mirum quoque, quam severe vel minimam in his incuriam, errorem, vel negligentiam Deus castigaverit. Lege Leviticum. Numeros, etc et mirabor vehementer, si non senseris hinc admoveri tibi calcar et stimulum, ut majori deinceps cura, religione, et reverentia tractes sacra isthæc mysteria, hoc identidem tecum reputans, si tanta religio, et observantia talis in umbra, quanta erit in veritate.

Postquam David immensam auri, argenti, gemmarum, marmorum; lignorumque vim in fabricam templi contulisset; omnis

ille rerum apparatus vilis et exiguus religiosi Regis animo visus est: Et is tamen solum parabatur templo, in quo nonnisi Arca cum Manna asservanda, aliaque in nostri Sacramenti figuram dumtaxat exercenda erant. Quomodo ergo parenda erit domus illa, quæ non Arcam, sed ipsum Arcæ Dominum exceptura est? Vide Rodriq. *p.* 2. *trac.* 8. *c.* 3.

2. *Haec est causa (quod tremens dico) quare multi quotidie celebramus, et post multos sacerdotii annos modica ex hoc incruento sacrificio, et mirifice sacramento dona cœlestia recipimus, quia parum parati vita bona et consideratione sancta, ad ipsum manibus offerendum, et ore sumendum accedimus. Ita P. Jacobus Alva. de Paz* de vita relig. ins. lib. 1. cap. 8. poster. edit.

Expendit deinde in rem præsentem idem Auctor eleganter et piè verba illa Aggæi: 1. *Seminastis multum et intulistis parum; comedistis et non estis satiati,* etc. Nimirum in ipsa cibi copia manemus famelici, in potus affluentia sitibundi, in mediis opibus inopes; quia ad divina mysteria accedimus imparati.

Vide ipsum, si libet.

Ex Agno Paschali crudum quid olim comedi vetabatur. *Exod.* 12. Typicum hoc erat. (omnia enim illis in figura contingebant). Nobis vero, rem ipsam et veritatem possidentibus, commendat, ne crudum sumamus agnum, in hoc sacramento nobis

exhibitum. Ne præposterè et præcipitanter involemus in hunc cibum, omni quidem saporis suavitate plenum, sed insipidum, si crudus sumatur. Coqui ille primum debet, et rite præparari. Sed quo igne? Illo nimirum, qui in meditatione exardescit. Expende igitur quis sit ille cibus, quibus detur, quo fine, et quomodo sumendus, ut in nutrimentum animæ convertatur.

3. ***Officium ergo boni sacerdotis debet esse: ipsi sacro missae officio praemittere aliquam meditationem circa divina mysteria, variisque considerationibus sese exercere, quae excitent varios cordis affectus, amoris, reverentiae, timoris, humilitatis, fiduciae, et similes; ac denique concludere petitionibus et colloquiis cum Deo Domino nostro, ut impetret quod optat, possitque dignè ad sacrum altare accedere. Ita Lud. de Ponte,*** Tom. 4. de Perf. trac. 2. c. 7.

Hujus rei praxin posuit idem pius Auct. *Tom.* 1. *de perf. Tr.* 4. *cap.* 4 et *Tom.* 4 *Tr.* 2. *c.* 6 et 8.

Exercitium corporis, cibi sumptioni præmissum, valde commendant medici, ut valetudini utile. Hinc enim acuitur calor naturalis, qui alias fere torpet et languet, excitatur orexis, præparatur corpus ad salubrem et utilem comestionem, cibum avidius excipit, arctius complectitur, felicius concoquit et distribuit.

Hinc denique proba nutritio, et bonus

totius corporis habitus consequitur. Idem usu venit in hoc cœlesti animæ cibo. Hæc si primum diligenter congruit excercitiis præparetur, utilius et avidius illum sumet. Exercitia erunt piæ et attentæ meditationes, præsertim de Passione Domini, de immenso Dei in nos amore, beneficiis, gratia vocationis, etc. exercitia Fidei, Spei, Charitatis, Humilitatis, Amoris, Gratitudinis, etc.

4. *Ex modo accedendi ad sacram communionem et missam pendet omnis ejus fructus et utilitas. Qualis enim nostra erit dispositio, sive praeparatio, talis erit et gratia, quam recipiemus.*

Ita Rodriq. p. 2. tract.. 8 c. 3. *Molin.* Inst. sacerd. tract. 4. c. 1. § 2. *Drexel.* in Rosis. B. V. p. 2. c. 7.

Nam, juxta philosophos, actus activorum sunt in patiente disposito. Undè cum causæ supernaturales, (qualia sunt sacramenta nostra) causarum naturalium modum imitentur, fit, ut pro varia subjecti dispositione varios effectus producant. Ita ut unum idemque sacramentum mors sit malis, vita bonis, sicut idem ignis et ceram mollit, et lutum indurat, aridum lignum facillimè corripit, humidum vero difficulter accendit.

Itaque sicut is è fonte publico plus aufert aquæ, qui vas adfert capacius ; ita pro fidei, devotionis, et præparationis modulo homines plus minusve utilitatis ex hoc sacramento (fonte, imo oceano gratiarum) hau-

riunt. Dilatemus ergo os seu vas cordis nostri, et DEUS implebit illud, et torrente voluptatis hic absconditæ potabit nos.

5. *Modus praeparandi nimis imperfectus et omnis internae consolationis expers est, non nisi vulgares quasdam seu consuetas precandi formulas* conceptis verbis expressas, ante vel post missam seu communionem usurpare.*

Ita Lindan. Episc. Rur. in. spec. orat. sacerd. *Molina. Carth.* de inst. sac. tr. 6. c. 4. § 2. *Brunsem.* in praxi meth.

* His tamen multi acquiescere videntur, rati, tunc se præclare præparatos, si quæ vocant præparamenta recitaverint. Non reprehendimus maxime, si cum gustu et animi sensu dicantur. Modum sic recitandi quaslibet orationes vocales suggerit S. P. Ignatius *in libell. Exercit.* Vide apud Christ. Mayer *in indust.* 1 *par.* c. 11. Vide eundem *c.* 14 §. 3. Lud. Ponte *Tom.* 4. *de perf. tr.* 2. *cap.* 6. *et tr.* 3. *cap.* 11. § 1.

Alias, ut monet P. Molina *l. cit.* habent ejusmodi orationes, quantumvis elegantes, hoc incommodi, ut per dies aliquot frequentatæ gustum perdant, et degenerent in fastidium. Cui ut ipse consulat, suggerit meditationes per singulos hebdomadæ dies, ante et post missam utiles (1).

(1) Quod non intelligitur de precibus ab ecclesia prescriptis, aut quarum recitationi indulgentia adnexa est: Pium et regulare est illas quotidie recitare *immediate* ante vel post missam.
Nota editoris Leodiensis.

6. ***Justum est, ut instante hora celebrationis conetur sacerdos exuere cogitationes omnes a futura actione alienas, et omnes de terrenis rebus curas ad fores seu valvas templi deponere, ut sola anima et intellectu comitante ad altare procedat.***

Ita Molina inst. sacerd. tract. 6. c. 3.

Moyses, in monte cum Deo (seu Angelo Dei vices gerente) loquuturus, jussus est solus ascendere, nec homo alius, nec pecus montem debuit contingere, quin et montem densa et obscura nubes obtexit. Visa sunt fulgura, audita tonitrua, ut Moyses ab omnium oculis abscdonditus, uni Deo intenderet, et populus horrore concussus, divina mysteria venerari disceret. *Exod.* 19.

In lege veteri Sacerdos oblaturus incensum solus sanctuarium ingredi jubetur; ne ulla esset distractionis occasio. *Levit.* 16.

Abraham Dei jussu filium sacrificaturus, alium noluit præsentem esse; et ad montis pedem servis suis præcepit: *Exspectate hic cum asino, ego et puer, etc.* Gen. 22.

At quanto æquius sacerdotes Novi testamenti, ab omnibus aliis abstractos, animum collectum solique Deo devotum, tantis mysteriis sistere?

Nec enim cum Abraham accedimus oblaturi hominem aut pecus, sed filium Dei, verum Deum ac hominem. Nec loquimur cum Angelo instar Moysis, sed cum ipso Deo; quin et eundem tangimus manibus, et in corpus animumque nostrum recipi-

mus. Denique non adolemus in sanctuario fumum incensi, sed verum Christi corpus et sanguinem offerimus, qua oblatione nulla fuit unquam dignior Deo, nec futura est usque ad consummationem sæculi.

Sed audiamus mellifluum Bernardum nobis exemplo præeuntem.

« Intentiones, *ait*, cogitationes, voluntates, affectiones, et omnia interiora mea, venite ascendamus ad montem, ubi Dominus videt, et videtur; curæ, solicitudines, anxietates, pœnæ, servitutes, exspectate me hic cum asino, corpore isto; donec ego cum puero, ratione scilicet et intelligentia, usque illuc properantes, postquam adoraverimus, revertamur ad vos. Revertemur enim, et heu, quam cito revertemur! *Lib. de amore* DEI.

7. *Fac quod in te est, et diligenter facito, non ex consuetudine, non ex necessitate, sed cum timore et reverentia et affectu accipe corpus dilecti Domini* Dei *tui, dignantis ad te venire.*

Thom. Kemp. lib. 4. c. 2.

8. *Quoties hoc mysterium recolis, et Christi corpus accipis, toties tuæ redemptionis opus agis, et omnium meritorum Christi particeps efficeris.*

Thom. Kemp. lib. 4. c. 2.

9. *Ideo nova semper mentis renovatione ad hoc disponere te debes, et magnum salutis mysterium attenta consideratione pensare.*

Ibid.

Quin, *ut idem subjungit:*

« Ita magnum, novum, et jucundum tibi videri debet, cum celebras, aut missam audis *aut communicas*, ac si eodem die Christus, primum in uterum virginis descendens, homo esset factus, aut in Cruce pro salute hominum pateretur et moreretur. c. 2.

10. *Nemo devotionem, quam cupit, in altari inveniet, si non eam ante per sedulam præparationem quæsierit.*

Ita Joan. Trithem. Bened. Abbas Spanheim cum inquit: *Raro devotio in altari conceditur, si mens ad fervorem non antea præparetur.*

Lib. de tripl. Regio Claustr. *Opera ejus spirit. extant uno tomo edita per Joan. Busæum. S. I.*

Sic in naturalibus forma in materiam, vel subjectum introducenda prævias aliquas dispositiones prærequirit.

11. *Malè devotioni suæ et attentioni sub sacrificio consultum reperiet, qui immediate a studiis, negotiis, colloquiis et curis externis ad missam sese contulerit; quatumvis jam ante præparationem præmiserit.*

Ita Confanlon. *cujus mox verba dabo.*

« Facillime turbatur delicatum illud mentis sabbatum et quies illa, qua tam sublimis actio fieri amat. Si in omni loco, *ut cum Thoma de Kempis loquar* et in omni actione et occupatione externa tam esses intimus, liber, et tuiipsius potens, ut omnia essent sub te, at tu non sub eis:

ut esses Dominus actionum tuarum, et rector, non servus, nec emptitius; ut transitoria sinistro oculo intuereris, et dextro cœlestia, etc.: tunc, inquam, non admodum videretur incongruum, ab externis negotiis ad sacrificium transire, *Lib.* 3. *de Imit. cap.* 38. 1.

Sed paucorum illa felicitas, et tam cauta sui custodia, ut externa tractent, sine aliqua distractione mentis. Ita, quamvis matutino tempore præparatio facta sit melius tamen tibi consules, si jam jam accessurus ad altáre, paucis denuo te recolligas, et animum, adhuc ex præparatione calentem, ad altáre adferas. Scintilla aliqua devotionis, per meditationem, et pia exercitia ægre tandem obtinetur, sed levi momento facillime evanescit, nisi sollicite custodita fuerit. Sicut os fornacis nisi diligenter obstruas, calor mox expirat. Ex his jam collige, quid de illis sentiendum, qui imparati, et illotis, ut dici solet, manibus, in tam sacra et horrenda mysteria se ingerere audent; qui ex mediis negotiorum turbis, ab ipsis colloquiis, ne dicam fabulis et nugis, ad altare properant, et velut ex cœno in cœlum fœtentes irrumpunt. Dixeris, nescire eos, quid facturi sint et nihil ducere levius ac facilius, quam DEO sacrificium immolare, cum nihil majus aut sublimius abhomine mortali in terris agi possit. Unde S. Bonav. sic illud agi jubet, quasi nihil unquam aliud in vita agendum esset. *Opus. de inst. sacerd ad miss.* Nonne omnía tempus habent? et cur negotiorum maxime tempus subtrahitur? Vide quot in negotia, colloquia, curam corporis

per somnum, cibum, recreationem etc. horæ nobis abeant; nec in illis ulli ferè gravis est mora. In hac divinissima actione, cui omne tempus, et tota vita parum erat, piget moræ. Adeò in rebus solum gravissimis parci sumus temporis, at in ludicris et vanis nimiùm prodigi!

Quos proindè merito graviter perstringit August. Confalonerius Mediolan. Soc. Jesu in Opus. de celebr. Missæ, *vocans gravem illusionem, cum quis ex negotio aut studio se confert in sacristiam, facturus illico sacrum, nulla prorsus, aut brevissima et languente facta praeparatione, cum alioqui commode se potuisset colligere. Mirum est,* ait, *quot muscae, et harpyae, non ad polluendum sacrificium, sed ad inquinandam hujus hominis mentem, et distrahendam involent et incursent.*

Hi sunt *qui breviter missam expediunt, aut certè ex evagatione gravia persaepe errata admittunt.* Hi sunt, *qui graves non raro sentiunt conscientiae morsus, num satisfecerint ministerio, et ea, quae sunt substantialia in toto mysterio expleverint.*

Hi sunt, *qui, sacrificio peracto, quasi mucrones sentiant, et lancearum cuspides toto corpore, ita orationem et gratiarum actionem abrumpunt, non modo ad studia aut negotia revertentes, verum etiam ad nugas.* Hi sunt, *quos populus obloquitur, exquirens quomodo homines penè quotidiè tremenda conficientes mysteria pastique Deo ipso; ita tamen perturbationibus animi praecipites agantur adeoque moribus sint corrupti.*

Haec monuit propterea Spiritus sanctus per Salomonem; Prov. 14. Acceptus est regi minister intelligens *hoc est accuratus, qui suum munus obit diligenter; qui ea quae accidunt actioni, ne muneri considerat et explet* iracundiam ejus minister inutilis sustinebit. (*Inutilem dixit negligentem, et infidelem*) *Et adhuc gravius, et enucleatius per Jeremiam:* 48. Maledictus homo, qui facit opus Dei negligenter, (*ut legunt septuaginta interpretes; et eam lectionem fere sequuntur sancti Patres, nam nostra vulgata habet:* Maledictus, qui facit opus Dei fraudulenter) *sed idem sensus est.*

Jam, ut exponit Carthusianus, art. 68 in moral, *vulgatam sequens lectionem,* ille fraudulenter facit opus Dei, qui Deo, quod ei debetur, non exhibet, qui divinæ majestatis honorationi debitum subtrahit, qui in cultu divino fraudem committit; et huic maledictioni subjacent, qui opus Dei faciunt negligenter, irreverenter, sine timore, sine cura, sine custodia, sine affectu, *Hactenus Carthus. Ita suprad. Author. opus cit.*

Porro duplex præparatio assignari solet apud scriptores asceticos. Una *remota,* altera *propinqua.*

Ad *remotam* pertinent ista. 1. *Continuum* studium puræ et sanctæ vitæ, 2, *Sublimis* æstimatio et sensus de hoc altissimo mysterio, per exercitium vivæ fidei; nam quod magni æstimatur, reverentius quoque digniusque tractatur. 4. *Frequens* ad Deum oratio et devota aspiratio pro gratia, tantis mysteriis debite tractandis, necessaria.

Vide P. Christ. Meyer *in indust. p.* 1. *cap.* 14. Jacob. Paz. *de vita relig. lib.* 1. *cap.* 8. *ult. edit.*

Ad *propinquam* præparationem spectant ista. 1. *Seria* et accurata discussio conscientiæ. 2. *Directio* intentionis, quæ utique non in finem aliquem terrenum, sed altiorem, id est; Dei gloriam, ecclesiæ utilitatem, proximi bonum, et sui ipsius cum Deo unionem referri debet. 3. *Excitatio* desiderii et devotionis, ut cum affectu, gustuque spirituali res tam sacra peragatur. 4. *Exercitium* profundissimæ humilitatis et reverentiæ, ex agnitione propriæ indignitatis, et immensæ Dei majestatis.

Sed de singulis distinctius agetur in seqq. Vide Authores citatos, et Rodriq. 2. *p. tract.* 8. *c.* 5. August. Confaloner. Mediol. *opus de celeb. missae, cap.* 1 *et* 2. Vide etiam Ant. Sucquet. *lib.* 3 *viae vitae, cap.* 7. ubi tradit praxin præparatoriam per Octo Gradus, quibus anima ascendat ad tabernaculum Dei cum hominibus.

12. *Post omnem denique praeparationem et diligentiam adhibitam agnosce insufficientiam tuam, nec quidquam te tanta majestate, aut hujus sacramenti dignitate dignum præstitisse puta. Tanto melius semper praeparatus eris, quanto melius et humilius praeparationis tuae defectum, tuamque imbecillitatem et inopiam agnoveris.*

« *Ita Thom. de Kemp.* l. 4. c. 12. *Dion Carthus.* Opusc. piissimo de sacr. alt. art. *Ant. Molina* de inst. sacr. Tr. 4. c. 5.

« Scito, *ait Thom. de Kemp.* non posse te satisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiam si per integrum annum te præpares, et nihil aliud in mente haberes etc. Vide l. cit.

« *Exaggerat rem Dion Carth.* Si sapienter attendas, o Sacerdos, *ait*, quanta sit excellentia, sanctitas et dignitas hujus Sacramenti, confestim fateberis, te non posse cor tuum sufficienter ad ejus susceptionem disponere, neque pro suscepta communione satis posse regratiari, etiam si mille vixeris annis, et die ac nocte sine intermissione totis viribus te præpares ad celebrandum, et gratias agas pro susceptione ac collatione muneris tanti.

« Quid itaque restat, nisi ut omne quod tibi in his possibile est, facias, et tamen nihil condignum te fecisse recognoscas per respectum ad incomparabilem excellentiam Sacramenti. *Ita Dion. l. cit.* »

Fatere igitur, etiam tunc, cum omnia feceris, te servum inutilem esse, et minus fecisse, quam debueris. Ecce præeuntem habes Salomonem. Cum templum illud, quo nullum augustius ac splendidius vidit Orbis tantis impensis, tot operibus, tot annis condidisset, jamque absolutum innumeris hostiis et victimis ingenti solemnitate dedicaret: *Ergone,* inquit, *credibile est, ut habitet Deus cum hominibus super terram? si cœlum et cœli cœlorum non te capiunt, quanto magis domus ista quam aedificavi?*
2. Paral. c. 6. V. Tho. Kemp. *lib.* 4. c. 1. et 12. piissime hæc expendentem.

CAP. III.

PURITAS ET SANCTITAS AD DIGNUM HUJUS SACRAMENTI USUM REQUISITÆ.

1. *Homo, qui habuerit maculam, non offeret panes Deo suo, nec accedet ad ministerium ejus.* Levit 21.

2. *Sacerdotes, qui accedunt ad Dominum, sanctificentur, ne percutiat eos,* Exod. 19.

3. *Sacerdotes sancti erunt Deo suo, et non polluent nomen ejus, incensum enim Domini, et panes Dei sui offerunt, et ideo sancti erunt,* Levit 21.

Quis non obstupescat hæc audiens, seu sacerdos, seu laicus, ita secum ratiocinans: Tam severe sancti esse jubentur, qui non nisi umbram et figuram sanctitatis gerebant; quid nos, quibus datum est ipsam tractare rem et veritatem? imo ipsum Sanctum Sanctorum, a quo omnis sanctificatio nostra? Quæ hic proportio, quæ comparatio nempe finiti ad infinitum? Et nonne æquum erit, ut pro discrimine dignitatis sit disparitas sanctitatis?

a. Dubitabis ergo forte, qualis sit illa *sanctitas* toties, et tam serio olim imperata. Origenes *in c.* 20 *Levit.* rem definiens, ad Græci nominis etymologiam recurrit. Nam

Sanctus, graece ἅγιος (ex *a* part. privat. et γῆ)dicitur a negatione τῆς γῆς quasi dicas hominem *sine terra*, vel *expertem terrae;* hoc est, qui a rebus terrenis studio et amore sejunctus, cœlestia tantum sectatur. Quemadmodum, *ait Origenes*, quæ DEO sanctificata sunt, ut sacra vasa et vestimenta, a profanis usibus secernuntur; ita quos sanctos esse convenit, terrenis curis et negotiis implicari non oportet, ut nempe quæ sursum sunt quærant, non quæ super terram; ut peregrinatio eorum sit in terris, sed conversatio sit in cœlis.

Sed esto fuerit illa sanctitas nonnisi exterior quædam et legalis observantia, sive munditia, corpus potius quam animam spectans; nobis certe typus et figura fuit sanctitatis internæ et inhærentis, ad legitimum SS. Sacramenti hujus usum requisitæ. Tibi vero imprimis, o Sacerdos, intimam animi sanctimoniam præcipi ne dubites, qui animo præcipue puro et sancto, id est, terrenæ contagionis experte, sacris operari debes; quippe qui ipsum sanctum SS. et Agnum sine macula tractas. Hujusce vero teipsum quotidie commonefacis, dum præparans te sacrificio dicis: *Custodi animam meam quoniam sanctus sum,* Psal. 85..

Sed forte periculosum censes, sese sanctum asserere coram DEO, in cujus conspectu neque cœli sunt mundi. Ergo vel hoc saltem sensu illud securus dicito: *Sanctus sum*, qui ab infimis et terrenis segregatus, sublimibus et cœlestibus rebus singulariter applicitus. Assumptus nempe, licet egenus, e pulvere terræ, et fæce populi in ministe-

rium Dei, ut sedeam cum Principibus, angelicum, imo excellentius sortitus officium, idque tui solius, o Deus, beneplacito et dono gratuito; *Sanctus*, inquam, sum statu et munere Sacerdotii, id enim sanctum est: ut vero ei digne respondeam, *Sanctus* esse debeo, id est, procul a terrenis desideriis, cœlestibus donis, et omnibus virtutibus ornatus.

Ita est, mi Sacerdos, in hoc vocatus es. Tuum est, sanctum esse et sanctitatem officii, vitæ sanctitate tueri: illam quidem grata et humili mente coram Deo profiteri potes, hanc vero supplex semper petere debes, ut sanctis moribus tam sanctæ vocationi respondeas, et Deo placeas, qui sanctus, sanctos vult habere ministros, ideoque; merito oras: *Custodi animam meam, quoniam sanctus sum* tam variis enim modis, tot occasionibus, periculis, et insidiis in hac vita impetitur sanctitatis propositum, ut, nisi Deus custodiat animas nostras, frustra vigilent, qui eas sanctas et illæsas custodire nituntur. Tu nihilominus, duce et comite Dei gratia, omni custodia custodi cor tuum.

4. *Eritis mihi sancti, quia sanctus sum ego Dominus, et separavi vos a caeteris populis, ut essetis mei.* Levit. 26 et 21.

Merito Deus summe *Sanctus*, id est, purus et innocens, tales quoque *Sanctos*, inquam esse jubet, quibus uti amicis et domesticis sancta sua communicet. Ubi enim similes sunt mores, facile coalescit amicitia. Nam similitudo morum conciliatrix est amicitiæ. Porro præcipuus hujus Sacramenti

finis et effectus est *unio cum Deo.* Cum vero Deus sit spiritus, isque purissimus, quo fueris spiritualior et purior, id est, a rebus corporeis abstractior, et alienior, eo propinquior et similior eris Deo, faciliusque fies unus spiritus cum Deo, et divinæ consors naturæ. Sicuti in elementis symbolis, quæ in iisdem qualitatibus conveniunt, facilis est transmutatio. Illud *Sancti estote*, pulchre et pie expendit Jacob. Marchand. *in virg. Aaron. tr.* 1. *lect.* 5. ubi ex decem titulis sanctitatem sacerdotibus debitam colligit. Sed jam Patres Concil. Trid. audiamus.

5. *Si non licet ad sacras ullas functiones quempiam accedere, nisi sancte; certe, quo magis sanctitas et divinitas cœlestis hujus Sacramenti viro christiano comperta est, eo diligentius cavere ille debet, ne absque magna reverentia et sanctitate ad percipiendum accedat, praesertim cum illa plena formidinis verba apud Apost. legamus.* Qui manducat et bibit indigne, etc.

Ita Conc. Trid. sess. 13 c. 7.

6. *Eum, qui pro Civitate tota, quid dico Civitate? imo vero pro universo terrarum Orbe legatus intercedit, deprecatorque est apud* DEUM, *ut hominum omnium, non viventium modo, sed etiam mortuorum peccatis propitius fiat, qualem quaeso, esse, oportet?*

Ita Chrys. 1. 6. de Sacerd. c. 3.

7. Quandoquidem quasi mundum universum habens sibi concreditum, atque adeo tanquam omnium Pater factus, sic ad Deum ipse accedit deprecans, quidquid ubique bellorum est, extingui, turbas solvi, pacem, et felicem Reipublicae statum restitui, denique maturum malorum omnium unicuique imminentium, qua privatim, qua publice, remedium postulans. Idem.

8. *Cum autem ille et Spiritum S. invocaverit, et sacrificium illud horrore ac reverentia plenissimum perfecerit, communi omnium Domino manibus assidue, pertractato, quaero ex te, quo illum in ordine collocabimus?* Idem.

9. *Quantam autem ab eo integritatem exigemus? quantam religionem? Considera quales manus talia administrantes esse oporteat, qualem linguam, quae verba ille* Sacra *proferat,* a. *qua denique re* b. *non puriorem sanctioremque esse conveniat animam, quae tantum illum tamque dignum Dominum receperit.*

Ita Chrys. l. 6. de sacerd. c. 3. *Vide in Tubis discipl. Eccl.* pag. 348. *Eadem Sacerd. inculcat Thom. Kemp.*

a. Quam mundæ debent esse manus illæ, quam purum os, quam sanctum corpus, quam immaculatum erit cor sacerdotis, ad

quem toties ingreditur auctor puritatis? *Th. Kemp. l.* 4. *c.* 11.

Ex ore sacerdotis nihil nisi sanctum, nullum nisi honestum et utile procedere debet verbum, qui tam sæpe Christi accepit Sacramentum, etc. *ibid.*

b. S. Francisco, hæsitanti circa susceptionem sacerdotii, apparuit Angelus, in manu phialam ex crystallo lympidissimam gestans, hisque eum verbis alloquens; Francisce, animum sacerdotis decet, instar hujus crystalli, purum et splendidum esse. Qua quidem visione deterritus, sacerdotio abstinuit, diaconatu solo contentus. *S. Bonav. in vita.*

Vide plura exempla sacerdotio præ reverentia abstinentium, apud Blesensem. *In* Tubis *Disc. Eccl. Tub.* 6. *pag.* 535. ubi ait: *Voce humana explicari non potest, cum quanta devotione confici, cum quanta cautela dispensari, cum quanta reverentia suscipi debet corpus Christi. Conficere vereor, quod affecto suscipere* (quasi dicat, suscipere tutius de manu sacerdotis, quam ex officio sacerdotis conficere) *Nam cum utrobique pura conscientia exigatur, tamen vita perfectior, et conversatio eminentior propter varias illius ordinis circumstantias a sacerdote requiritur. Ita* Blesen. et ipse sacerdotium fugiens.

Sed quid mihi facto opus, dices cum jam sim initiatus sacerdotio, nec jam, si detrectare velim, liceat; nec detur regressus ad gradum inferiorem?

Unica restat corrigendi erroris via, si quis forte inconsulto et præcipiti ingressu com-

missus est. Vel nunc tandem serio vide, qui sis, et ubi sis. Attende tibi, et militans DEO non implica te negotiis sæcularibus, age quod agis, ut DEO probes ministerium tuum. Sed Bonaventuram audiamus.

10. *Consulo cuilibet sacerdoti, ut prae caeteris hominibus, se omni tempore ab omnibus quae aliquo modo cor suum habitaculum Regis sumni polluere possunt, sive parum, sive multum, tam occasionaliter, quam actualiter, elonget quantum potest.* S. Bonav.

Tum autem, *addit,* præcipue, cum ad Missam vadit celebrandam, a cunctis se abstineat quantum potest, et se totum recolligat in seipso, ut nec sensus, nec cogitatio ad aliud diffundatur, suam conscientiam discutiat diligenter et quod invenerit lavandum, lavet abundantia lacrymarum, vadet ad confessorem suum, etc. Ita Bonav. *Opusc. de instruct. Sacerd.*

11. *Nimis impossibile est, fratres mei, (ait Petrus Damianus) ut is, qui rerum familiarum curis opprimitur, qui simul habitando et colloquendo turbis quotidie popūlaribus admiscetur, mundo corde sanctis valeat interesse mysteriis. In quibus videlicet terribilibus Sacramentis cœlum aperitur, et virtutes Angelicae simul cum hominibus diversantur.*

Quanta ergo munditia, *ait idem,* debent esse

clerici, quam nitidi, quam dignique a cunctis negotiorum sæculorum fœtoribus alieni. Qui videlicet velut contubernales, et condomestici Angelorum consortio perfruuntur et Sacramentorum cœlestium Deo cooperatores et dispensatores existunt. Ita B. Petrus Dam. *Opus de communi vita Canon. Habes* 7. *Tubis nostris, pag.* 483.

Porro quam severe Deus sanctitatem in tractandis sacris mysteriis exigat, palam ostendit severitate justitiæ, quam in violatores hujusmodi sanctitatis non semel exercuit.

Thomas a Villanova Archiepiscopus Valentinus, vir sanctissimus, postquam nonnulla exempla divinæ vindictæ severissima ob Arcam minus religiose habitam commemorasset, merito, velut attonitus, in has prorumpit voces.

« O quanta gravitas, quanta severitas, quanta majestas, quantus horror, quantus terror, in arca lignea? Tantane tibi, Domine, cura dè ligno? non utique, sed propter nos hæc omnia facta sunt.

« In illis terremur, in illis admonemur, in illis instruimur; illos examinas, ut nos erudias, et in eis discamus, quanti piaculi simul et periculi sit, indigne tractare aut sumere sacro-sanctum Christi corpus in hostia salutari; cujus typum sic Deus magnificavit, sic sublimavit, sic vindicavit.

« Væ sacrilegis manibus, væ immundis pectoribus immundorum sacerdotum, a quibus tam insolenter quotidie tangitur et suscipitur. Si talis ultio in umbra, qualis fiet in veritate? Si ignoranter aut impu-

denter videntes, aut tangentes typicam illam similitudinem tam acerba morte damnati sunt; quæ animadversio fiet in contemptores majestatis?

« Horresco, referens, et toto corpore contremisco. Tantum mysterium non in seipso, sed in sua potius umbra debuit commendari, ut sciamus, quod omne supplicium et tormentum minus est flagitio, quo Christus contemnitur in hoc sacrificio.

« Jure optimo clamat Apostolus *Horendum est, incidere in manus* Dei *viventis.* Audito hoc tonitruo quis non contremiscat? Ad hujus tubæ sonitum cujus aures non tinniant? Quis de cætero, his cognitis, impurus et immundus audeat accedere? ita vir religiosus, zelo Dei plenus. Conc. 3. *in festo Corp. Christi mihi pag.* 247. Vide Cap. seq. plura huc spectantia.

CAP. III.

PROBATIO SUIIPSIUS ANTE MISSAM VEL COMMUNIONEM.

Grave debitum sanctitatis, quod a nobis exigit rei tam sanctæ debitus usus, jam ex parte, superiori capite expositum est.

1. *Probet ergo seipsum homo, et sic de pane illo edat, et de calice bibat; qui enim manducat et bibit indigne, judicium sibi*

manducat et bibit, non dijudicans Corpus Domini. 1. Cor. 11.

Probatio hæc constat in primis accurato suiipsius examine, ut non obiter et perfunctoriè, sed serio quisque secum dispiciat, qualis ipse sit, et qualis ille cibus, quem sumpturus est; num talis, ut dignè ad Domini mensam conviva veniat; num mundus et veste nuptiali ornatus; ne cum indignatione Domini ejiciatur foras, et in tenebras exteriores.

Terrible sane verborum fulmen, *reum esse Corporis et Sanguinis Domini*, et, *judicium sibi manducare et bibere.* Sed quam rari, qui id serio et pro dignitate considerent? qui ponderato rei tam gravis et periculosæ discrimine salutarem metum ad cautelam sui concipiant? Raritatis argumentum est accessus multorum ad tremenda mysteria tam facilis, præceps et temerarius, eorum, *inquam,* qui, si sese juxta præceptum Apostoli serio probarent, se prorsus indignos invenirent. Proindèque horrerent, se reos facere læsæ majestatis, et horribile sibi judicium superni judicis accersere. Rei corporis et sanguinis Christi erant Judæi, qui hunc crudeliter effuderunt, illud in crucem egerunt; sed hodiè non minus, imo magis illi, qui utrumque indignè sumentes polluunt. Nam isti, si cognovissent, non crucifixissent, hi cognoscunt, et violant. *Vide infr. SS. PP. testimonia.*

Sed audiamus Bonaventuram miseros istos deplorantem: *Heu,* inquit, *quod sunt hodie sacerdotes miseri, et suæ salutis improvidi, qui Corpus Christi in altari velut carnes*

pecudum manducant, et involuti et contaminati abominationibus, de quibus fas non est dicere, sceleratis manibus et pollutis labiis contingere non verentur et osculari Filium Dei, et Mariæ Virginis Unigenitum.

S. Bonav. De præp. ad miss. c. 4.

2. *Nullus planè Deo omnipotenti majores injuriae præjudicium affert, imo deteriùs nemo peccat, quam sacerdos qui indigne sacrificat.*

Petrus Dam.

Idem. *Alias quocumque modo peccantes quasi Dominum in rebus ejus offendimus, indignè vero sacrificantes velut in personam ejus manus injicere non timemus.* Vide cætera apud Pet. Dam. in 7. Tubis allata pag. 475. et seq.

SS. Patres peccatum indignè celebrantium et communicantium passim comparant, imo gravius judicant peccato Judæ, Christum post acceptam buccellam tradentis, et Judæorum Salvatorem crucifigentium. Loca frequentia sunt apud Chrysost. et alios Patres.

Gravius, inquit S. August. *peccant offerentes indigne Christum, regnantem in cœlis, quam qui eum crucifixerunt, ambulantem in terris.*

Et iterum. *Magis peccant, qui tradent Christum peccatoribus membris, quam qui tradidit ipsum crucifixoribus Judæis.* In psal. 68 *v. in 7 Tubis nostris*, Tup. 6. p. 533.

Justa proinde est, etiam hoc tempore, Dei

adversus tales indignantis querimonia: *Ad vos, o sacerdotes, qui despicitis nomen meum, offertis super altare meum panem pollutum. Non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus, et munus non suscipiam de manu vestra.* etc. Malach 1.

Et iterum, *Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum, dicit Dominus, plenus sum.* (quasi diceret: nauceo super hujusmodi sacrificiis) *Ne offeratis ultrà sacrificium frustrà, incensum abominatio est mihi;* etc. Isa. 1. Filii Aaron offerentes ignum alienum; Oza, Arcam ruentem fulciens; Bethsamitæ, eamdem curiosius intuiti omnes scilicet circa figuras tantum et umbras hujus nostri sacramenti minus religiosi: o quam gravibus luerunt pœnis quidquid id erat criminis?

Horum nos exempla legimus, audimus, miramur; sed quibus digni suppliciis, si ne sic quidem emendamur? Et felix, et sapiens est, qui ex alieno malo corrigit, aut cavet suum.

Mirum, si hujusmodi exempla non incutiant horrorem temerariis sacerdotibus, tam leviter et profanè in sacra irruentibus: *An quia non profertur citò contra malos sententia, absque timore ullo filii hominum perpetrant mala? Eccles.* 8. Sed *ne dicas,* mi sacerdos, *peccavi, et quid mihi accidit triste?*

Forte enim blandiris tibi, quia, licet jam toties more tuo, id est indignè et irreverenter, frequentaveris sacram aram, Missam, cum ita res et occasio tulerit, celebraveris: de singulari religione et præparatione parum

sollicitus; adhuc nihilominus vivas incolumis, nec quidquam hactenus patiaris mali. Sed noli errare: Deus non irredetur. *Altissimus enim est patiens redditor et in peccatores respicit ira ilius*. Eccli. 5.

« An divitias bonitatis ejus et patientiæ et longanimitatis contemnis? An ignoras, quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Tu autem secundum duritiam tuam, et impœnitens cor thesaurizas tibi iram in die iræ et revelationis justi judicii Dei qui reddet unicuique secundum opera ejus. *Rom*. 2.

Non sinet impune violari sancta sua Deus. Tangit pupillam oculi ejus, qui illa contaminat.

Differt sæpe, sed tarditatem supplicii gravitate compensaturus. Laneos habet pedes, sed ferreas manus. Unusquisque consideret, (*sic monet Cyp.*) non quid passus sit, sed quid pati mereatur. Nec evasisse se credat, si eum interim pœna distulerit; cum timere plus debeat, quem sibi Dei judicis censura reservavit.

« Si a Domino imperatum est Moysi, ut bestia, quæ, montem tangeret, obrueretur lapidibus; divinum valebit evitare judicium, quicumque bestialiter vivens ad spiritualem Dei montem minime formidat accedere? Laur. Justin. *serm. de Eucharist.*

Idem. *Vae qui pollutis manibus et maculato corde sacramenta sancta tractare præsumit. Si enim impune non transit, qui Arcam Domini inclinatam præsumpsit erigere, quomodo divinam evadet ultionem, quisquis in mortali peccato constitutus temerario ausu*

mysteria cœlestia manducare voluerit? Qui enim manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat. *Laur. Just.* de casto connub. cap. 24.

3. *Pro sumentium dispositione, cibus hic dispares etiam operatur affectus; quem enim reperit mundum et justum, amplius mundat atque sanctificat; quem autem sordescentem invenit et immundum, deteriorem facit; quoniam sancta et immaculata iniquitatibus pollutus praesumpsit sumere sacramenta.*

Laurent. Just. de Triumph. Christ. Agone.

« Judam imitatur hujusmodi (*ait idem alio loco*) qui percepta panis buccella sceleratior factus, a conspectu veri luminis se absentando fugit ad tenebras, quatenus conceptum perageret facinus. Hinc est, quod indigne sumentes præ cæteris delicta graviora committunt et pertinaciores in manu, atque ad emendationem vitæ tardiores sunt, etc. *Serm. de Eucharist. n.* 9.

5. *Res quidem sancta, sicut justis in adjutorium, ita injustis et peccatoribus vertitur in judicium. Malus namque manducando bonum male facit, non quia malum sit manducare bonum sed quia malum est bonum non manducare bene.**

Laur. Inst. de Casto Connub. c. 24.

« Solis lumen sanis oculis delectabile est

ægris vero odiosum ; corpusque Dominicum innocentibus salutis medicamentum est, scelestis autem animæ mors. *Idem.* l. cit.

Mundet igitur se compunctionis et lacrymarum lavacro, carnis lumbos castitatis funiculo succingat, devotionis affectu se componat, virtutum se ornet gemmis, sicque Dominicæ, memor passionis, quisque ad sanctum accedat altare, divina suscepturus mysteria, etc.

Ite Laur. Justin. « *de Casto Connub. c.* 24. *n.* 6.

*Eadem fere habet. S. August. *in Ps.* 142. Quam multos, *inquit,* Judas diabolus implet, etc. Benè esse non potest, malè accipienti, quod bonum est, etc.

5. *Si Christus nos attenderet, et non infinitam suam bonitatem, jam a nobis abstulisset divina sacramenta* a; *dignos enim nos hac pœna efficimus, et indignos ipsis sacramentis, dum ea suscipientes minus digne, et illa et Christum traducimus et quantum in nobis est, fama et honore spoliamus..*

Chrysost. hom. 66. ad pop. Ant.

a) A multis jam ablata sunt (nempe a tot Regnis et Provinciis hæresi subjectis), a multis videntur auferenda, nisi alieno malo sapere, et suum sacramentis honorem postliminio reddere didicerint.

Eant nunc et quærant multi, quid sit cur ita vastentur Regna et Provinciæ, polluantur templa, profanentur altaria, pellantur

sacerdotes, violentur sacramenta, et (ut verbis scripturæ loquar) cur sacra dentur in conculcationem; nonne hæc vitio et culpa malorum sacerdotum et res sacras indigne tranctantium, fieri merito dicemus?

Nimirum tolluntur ab ingratis beneficia, ab impuris sacrificia, aufertur ab indignis Regnum, et datur genti facienti fructus ejus.

Filios Heli in sacrificium Domini impios et injurios gravis Dei vindicta corripuit. Sed et in totum populum tristis exinde clades incubuit. Quin et Arca in medium adducta, ut præsidio esset, adeo non fuit, ut præter novam populi stragem et ipsa in manus hostium veniret.

« Sic enim (*ait Prosper*) Deus Israël irascitur peccantibus sacerdotibus, ut etiam sacratis locis suis, vasisque non parcat.

« Hei mihi (*ait idem*) cum magno gemitu, et inexplebili fletu dicam; præcurrentibus peccatis, impieque agentibus nobis, nostris quoque hæc mala provenêre temporibus.

Ita D. Prosper. De Promiss. part. 2. cap. 24.

Auctor sane gravis, et pio zelo plenus (ut ejus scripta testantur) non dubitat causam calamitatum in sacerdotes erga tremendum sacrificium irreligiosos, referre. Sed verba ejus accipe, nam post recensitam cladem Bethsamitarum, sic ait:

«Non est, quod nos nunc miremur hujus nostri temporis calamitates, persecutiones, exilia, bella intestina, pestilentias, rerum omnium caritatem, aliaque plurima mala,

et incommoda, quibus indubiè multa centena millia hominum perierunt. Et quam, precor, ob causam ?

« Nimirum ob hanc imprimis, quod tam negligenter et irreverenter hoc sacrificium, omni reverentia et devotione dignissimum, tam diu peractum sit, et SS. illa hostia, per prædictam Arcam repræsentata, tam indignè, non solum oculis, sed et manibus sacerdotum, in hoc sacrificio tractata sit.

« Ita Joan. Langhecrucius Præpos. Casleten. *in speculo, de caus. mal. lib.* 3. *c.* 19. Vide ejusdem specul. de *Vita Canonicorum etc.* Dignum sane, quod consulatur ab omnibus Canonicis et Clericis.

Sæva tempestas jam pridem universam pene Germaniam tristi clade quassavit. Vidimus, heu, et audivimus multorum naufragia; et vix ipsi eluctati sumus. Et quamvis in omnes promiscue istius procellæ clades grassata sit: res tamen sacras, ipsa templa, sacraria, altaria sacramenta, ipsosque sacros homines acerbius afflixit. Nec adhuc effulget prestina et optata serenitas.

Utinam evigilet tandem, qui ventis et mari imperat, et obediunt ei, ut fiat tranquillitas magna.

Nunquid enim dormit, qui custodit Israël ? Cur dissimulat pericula nostra adjutor in opportunitatibus ? An desunt, qui clament, *salva nos, perimus?* An forte dormitant et ipsi, qui debebant clamare, *parce Domino, parce populo tuo?* Clamant utique multi; sacrificia et vota multiplicant, sed quorum vocem, dissona vita et mores obtundunt, ut non exaudiantur. Pauci, quorum vox aures

Dei feriat, ut vicissim cum Moyse audiant, *quid clamas ad me?*

Cæterum de causa et origine malorum nostrorum alii forte aliter judicent. Ego vereor, per quæ peccavimus, per hæc nos quoque puniri, et a sanctuario seu domo Dei incipi, ut unde peccatum, inde judicium sit, ait Hieron *in c.* 9. *Ezech.* Quis fuerit sacrorum neglectus et contemptus, inter ipsos etiam, qui eorum cultum et ministerium profitentur vidimus. Et quid mirum, si ea hostibus in ludibrium cedere, ac profanari videamus? Cum a vivis templis, id est cordibus christianorum, præsertim clericorum, honor Dei et mysteriorum ejus reverentia exulet, levem Deus jacturam reputat, templis lapideis et manufactis, quantumvis spendidis et magnificis, cedere. Vide *Jerem.* 7. de vana Judæorum fiducia in templo Domini.

Item S. August. in *psal.* 77. *v.* 60. S. Hieron *in cap.* 9. *Ezech.* Chrysost. *hom.* 1. *ad pop.* Prosper. de promiss. 2. *c.* 24. Rupert. *l.* 6. *de vict. verbi.* 25. S. Bern. *serm. ad mil. Temp. Cap.* 5.

Reviviscat tandem in viris ecclesiasticis zelus domus Dei; cedat concupiscentia carnis, et ambitio sæculi, redeat prisca pietas, Dei timor, et sacrorum reverentia; et redibit optata pax, et fiet tranquillitas magna. Si his neglectis alia tentamus remedia sopiendi fluctus, verendum, ne gravior aliquando tempestas ingruat, et quidquid reciduum est, absorbeat.

6. *Ne sacerdotes Dei pro benedictione maledictionem super se, ac universum po-*

pulum inducant, caveant omni cura ac sollicitudine, ne unquam alicujus mortalis peccati sibi conscii, quantumvis sibi contriti videantur, absque præmissa sacramentali confessione ad sacram Eucharistiam accedant.

Ita Octav. Frangip. Episc. Tricaric. Nunc Apostol. per Germ. infer. Dissipl. Eccl. pro Eccl. Colon. Tit. de div. off. n. 50.

« Mutuatus est verba concil. Trid. *Sess.* 13. c. 7. ubi additur: Quod si sacerdos urgente necessitate absque prævia confessione celebraverit, quam primum confiteatur. Ita Concil. *Vide Lud. Pont.* tom. 4. tr. 2. c. 6. *Ant. Molin.* tract. 5. per tot. ubi pulchra de Confess.

7. *Diligenter examina conscientiam tuam; et pro posse tuo, vera contritione et humili confessione, eam munda et clarifica, ita ut nihil grave habeas aut scias, quod te remordeat, et liberum accessum impediat,*

Thom. de Kemp. lib. 4. c. 7.

Idem monet Dionysius Carthusianus. *Non sufficit,* ait, *si quis dicat, conscius mihi non sum de peccato mortali: nisi diligentiam debitam fecerit, ad cognoscendum, an sit in tali peccato, perscrutando sufficienter pro posse conscientiam suam, an in ea quid lateat culpæ mortalis. Ita Dion. Carthus.* de

sacram. altar. seu de conven. et debita præpar. ad communionem.

8. *Sacerdos itaque, ut securius accedat ad altare, prius in altari cordis sui offerat Deo sacrificium spiritus contribulati,* a. *quàm sacrificium offerat corporis et sanguinis Domini. Lud. de Pon.* to. 4. tr. 2. c. 6. §. 2.

a. Nam cor contritum et humiliatum Deus non despicit. Quid si una cum illo sacrificium unigeniti filii sui obtuleris, quomodo despiciet? Quin respiciet ad offerentem, et ad munera ejus, et odorabitur Dominus odorem suavitatis. At contra victimæ impiorum abominabiles coram Deo, et nauseam ei movent. *Isa.* 1. *Prov.* 15. Sanguis filii Dei, si ex corde contrito offeratur, clamabit ad Deum de terra pro nobis veniam; si ex corde impuro, vindictam. Qui hoc sacramentum indigne et sine probatione sui sumunt, eos Apostolus severa comminatione divini judicii terret. At si nos ipsos judicaremus, non utique judicaremur. Modum seu formam hujus judicii deinceps audiamus.

9. *Evome ergo et purga fæces peccatorum tuorum spiritu contrito et humiliato, memorans, quanta commisisti cogitatione, verbo et opere; quanta boni omisisti; quæ facere debuisti et potuisti, et veniens ad spiritualem medicum, dic peccata tua non communi et generali confessione.* a.

« *a*. Sic facere quosdam duros corde, pallientes foliis verborum sua enormia peccata, generali confessione, absque verecundia et dolore, taliter proferentes, ut etiam taliter in plateis possent absque rubore confiteri. Hæc non est confessio, sed deceptio et derisio. *Ita Bonaventura de Praep. ad Miss. Cap.* 12.

10. *Verum, si vis sanari, aperi vulnera tua, et de profundo corde enarra clare et aperte quae egisti; non solum opera, sed et cogitationes perversas; quaenam delectatio mentem maculat; non solum mortalia, sed etiam venialia graviora, quae conscientiam laedunt et mordent. Ita S. Bonav. l. cit.*

Porro de confessione venialum rite instituenda sit sequens aphorismus.

11. *Illa praecipue ad confessionem ex venialibus collige, quae magis tuam conscientiam inquietant, aut pudorem ingenerant. Levissima enim tantum confiteri, quæ sanctus quisque de se dicere potest, et majora reticere, insignis stultia est. Ita Jac. Alv. de Paz. l.* 3. de vit. relig. c. 3.

Sed notanda, quæ ibidem subjecit. *Si ita facias,* inquit, *non ad confessionem et medelam, sed ad laudem et ad umbram quamdam humilitatis confessione uteris. Eveniet etiam aliquando, ut id, quod taces, non sit tam leve, ac tu amore proprio saecus existimas,*

imo ut pro veniali celes mortale. Si leve est, cur dicere erubescis? si autem grave est, cur tuam conscientiam lædis, et grave peccatum in confessione tacendo novum aliud grave committis? si tandem dubium, cur non animadvertis in dubio isto, ex quo te extricare non potes, ad ejus confessionem obligari? Ita suprad. Auctor. l. cit. pag. 355. poster. edit. (1).

12. *Non solum mortalia, sed et venialia ante missam et communionem expurganda. Unde qui cum conscientia peccatorum venialium actualium, per confessionem* a. *aut contritionem non deletorum, communicare præsumit, exiguum inde fructum referet. Nam peccata venialia, pœnitentiæ remedio non abstersa, impediunt, ne anima uberes gratiæ in hoc divinissimo sacramento redundantis fructus percipiat.* b.

Ita Thom. a Jesu Carm. Discal. in meth. discer. prof. spirit. cap. 6.

Idem docent S. Thom. 3.*p. q.* 30. *art.* 10. *et in* 4. *d.* 9. *q.* 1. *a.* 2. Et *d.* 12. *q.* 2. *art.* 1. B. Bonav. diserte *Tr. de praep. ad Miss. c.* 6. Suarez *t.* 4. *disp.* 11. *sect.* 3. *assert.* 3. vide infra *cap.* 9.

Addit mox Auctor in aphor. cit. « Et vero, si aliqua peccata venialia hoc impediant, maxime illa quæ in habitum versa, altas-

(1) **Peccata dubia an confitenda? *Vide S. Liguori Theolog. moral. Lib* 6°. N° 472: et seq.**

que in anima radices egerunt. Potissimum quando sunt inordinatæ ad creatas res affectiones. Nam donec ejusmodi malignæ radices evellantur, vel saltem omnino efficacibus desideriis in seriam illorum, cum Dei auxilio, eradicationem desudare quis proponat modicum hujus admirabilis sacramenti fructum consequetur. » Ita ille.

a. Ad delenda peccata, et eorum affectum, ad pellendum languorem, et fervorem animi excitandum juvat crebra confessio. De mortalibus quidem confitendis præceptum est; Conc. Trid. *sess*. 13. *cap*. 7. Nicen. *cap*. 11. *et* 12. Ancyr *c*. 4. Elibert. *multis canon*. De venialibus vero consilium hominibus, eximiæ puritatis et pietatis erga venerabile sacramentum studiosis, quorum plerisque quotidianam confessionem in usu fuisse legimus. De S. Carolo Borrom. vide Carol. à Basil. Petri, *in vita*. et P. Giussian. *Itidem in vita* S. Car. *lib*. 8. *c*. 23. Idem de S. Ignat. testatur Maff. *in vita lib*. 3. *c*. 1.

b. « Licet enim peccata venialia non occidant animam, tamen reddunt hominem tepidum, gravem, obnubilatum, indispositum, et ineptum, nisi isti pulveres et stipulæ per afflatum spiritus et flammam charitatis ventilentur et consumantur, etc. Ita Bonav. de præp. c. 6.

Hanc purgationem venialium nobis innuunt tot purificationes et lotiones, olim in V. T. sacerdotibus perscriptæ; quæ omnia, nisi fuissent signa rerum spiritualium, et figuræ purificationis majoris momenti, otiosa et frustranea viderentur. V. *Exod*. 30. *Num*. 8. Idem nos Salvator Christus ipse docet,

cum, antequam Apostolos ad corporis et sanguinis sui sumptionem admitteret, eorum pedes ablueret, sed nonne mundi erant, ipsius Christi testimonio? (*Jam vos mundi estis propter sermonem meum.*) Ad quid ergo mundandi? prorsum tam operosa lotio et cur tam necessaria? *Si non lavero te* etc. Audi qui *mundus est*, nempe a gravioribus et mortalibus, *non indiget*, *nisi ut pedes lavet*, nempe affectus, pedes animæ, quibus terram non possumus non contingere, hinc sæpissime ad alterum pene vestigium sordescunt.

« Discipuli antea mundi, (aït Jacob de Paz.) amplius mundati sunt, et pedibus loti, ut et ipsi, et omnes posteri intelligerent, sacerdotis munus eximiam quamdam postulare munditiam, etc. *Lib.* I. *de vit. Rel. c.* 8.

Sed melius ista Bernardus melleo ore nobis edisseret: « et unde scimus, quia ad diluenda peccata, quæ non sunt ad mortem, et a quibus plene cavere non possumus ante mortem, ablutio ista pertineat? Ex eo plane quod offerenti manus et caput pariter ad abluendum responsum est: Qui lotus est, non indiget, nisi ut pedes lavet. Lotus est, qui gravia peccata non habet, cujus *caput*, id est intentio, et *manus*, id est operatio et conversatio, munda est; sed *pedes*, qui sunt animæ affectiones, dum in hoc pulvere gradimur, ex toto mundi esse non possunt, quin aliquando vanitati, aliquando voluptati, aut curiositati plus, quam oportet, cedat animus vel ad horam. In multis enim offendimus omnes. Verumtamen nemo contemnat aut parvipendat. Impossibile est

enim cum eis salvari, impossibile est ea dilui, nisi per Christum Jesum, et a Christo. Nemo, in quam perniciosa securitate dormitet, declinans in verba malitiæ ad excusandas excusationes in peccatis, quoniam, (ut audivit Petrus ab ipso) nisi laverit ea Christus, non habebimus partem cum eo.

Superiorem doctrinam egregie confirmat S. Gregorius, nam commentans in illud: *repleti prius pro panibus se locaverunt, et famelici saturati sunt,* 1. Reg. II. 5. ita scribit:

« Hæc verba contra negligentes sacri altaris ministros atque audaces Dominici Corporis susceptores convenienter dici possunt, quia licet sacramentum ore percipiunt, virtute sacramenti non replentur. A virtute ergo illa sacramenti jujenant, quia repleti fuerant, Salutis quippe fructum non percipiunt in comestione salutaris hostiæ,quia ea, quibus se repleverant, flagitia portant in mente. Non saturantur ergo nisi famelici, qui a vitiis perfecte jejunantes, divina sacramenta percipiunt in plenitudine virtutis.

« Et quia sine peccato electi etiam viri esse non possunt, quid restat, nisi ut a peccatis, quibus eos humana fragilitas maculare non desinit, evacuari quotidie conenter? nam qui quotidie non exhaurit, quod delinquit, et si minima sunt peccata, quæ congerit,paulatim anima repletur,atque ei merito auferunt fructum internæ saturitatis. Hac repletione nos evacuari Paulus insinuans, ait: *Probet seipsum homo, etc.* Quid enim est hoc loco probare,nisi evacuata peccatorum nequitia,se probatum ad dominicam Mensam et pu-

rum exhibere? *Vide caetera apud S. Greg. 2. c. 91. in lib. 1. Reg.*

13. ***Assiduum studium extirpandi in se peccata venialia et affectiones inordinatas, proprium est viris sanctis et piis, qui soli sacramenti hujus excellentiam recte æstimare norunt, ut omni, qua possibile est, puritate et sanctitate mentis ad sanctissimum sacramentum veniant, et spiritualem ejus gustum percipiant.***

Ita Dion. Carthus. libr. de expos. Miss. art. 3 *Ant. Mol.* tr. 4. inst. Sac. c. 8. *Arias.* de freq. comm. cap. 14.

Sed dices, quomodo sanctitas, quam hic requiri diximus, *cap.* 3. cum assidua peccatorum venialium lucta consistere potest? si adhuc peccatores, quomodi sancti? Pulchre declarat hoc *Dion. Carthus.*

« Sanctis viris, *inquit*, id proprium est, quod venialia peccata tota diligentia student cavere; et quæ cavere sigillatim non valent, incessanter quotidie deflent, redarguunt, confitentur, et emendant. Unde merito sancti dici possunt, licet quotidie venialiter cadant. Nam sanctæ devotionis sollicitudo, et ignis charitatis divinæ in eis celeriter, pleneque consumit, quidquid venialiter delinquunt, sive omittunt. Imo cum eis omnia cooperentur in bonum, non solum imperfectum suum sufficienter deplorant, et corrigunt, sed etiam, occasione ex venialibus culpis accepta, quotidie perfectiores sanctioresque fiunt; quoniam dum tantum perficere

nequeunt, quantum desiderant, semetipsos profunde humiliant, vehementer despiciunt, sollicite ambulant, et quidquid jam ante operati sunt, pro nihilo æstimantes, sincerius coram Deo, magisque reverenter conversari laborant. » *Ita ille, l. cit. in aphor.*

Addenda his essent alia ejusdem verba *eod. cap.* consolationis plena, in gratiam eorum, qui circa frequentiam hujus sacramenti plus æquo timidiores sunt. Sed video hoc prolixius excrescere, quam ferat instituti ratio.

Non possum tamen, quin hic inseram piam contemplationem, quæ P. Balth. Alvarez ipso Epiphaniæ Domini die a sacro meditanti venit in mentem, et mihi in manum, hæc ipsa eodem festo scribenti. Nam dum meditando secum beatos reputaret Magos, et eandem felicitatem sibi optaret: responsum audivit intra se: Illi adorarunt, at idem jam datus est tibi, et tu illum ipsum gestas intra te *quasi diceret;* Major est tua felicitas, sacerdotum quoque et omnium piorum, quam istorum Magorum.

Alium præterea sensum internum dedit illi Dominus, quique magis facit ad præsens propositum, de extirpandis inordinatis affectibus, occasione illorum verborum; *Ecce Magi.* Nempe *mirum esse, quod reges, divites, ac sapientes quaerant Deum; sed cur? quia necesse est cadere idola, si velint ita arcam recipere, ut commodum inde sentiant. Imprimis enim debet cadere amor sui, in nobilibus honor, in divitibus deliciae, in sapientibus arrogantia. Nam haec illi pluri-*

mum amant; et ne deserant, statuunt potius Arcam Dei ***a se rejicere, ac dimittere, dicentes eum illis:*** Non maneat Arca Dei Israël apud nos, quoniam dura est manus ejus super nos. 1. Reg. 37.

« In quibus verbis (teste scriptore vitæ) aperuit illi Dominus causas, cur multi, præcipue nobiles, divites, ac deliciosi recusent recipere arcam vivam novi testamenti in sanctissimo sacramento repositam aut eam, exiguo cum fructu recipiant; quia scilicet volunt in altari cordis sui idolum Dagon, nempe rem illam, seu creaturam, quam inordinate diligunt, retinere: quæ nisi in terram cadat, et mortificationis gladio, caput ejus, manus, ac pedes amputentur, ut cesset deinceps ab imperfectionibus et vitiis in cogitando, loquendo, et agendo committi solitis; non efficiet in tali corde divina hæc arca stupenda misericordiæ suæ opera, sed justitiæ, puniendo illos magna ariditate, languore, obscuritate mentis, etc. » Lud. de Pont. *in vita Balthas. Alvar. Cap.* 6.

Hæc ideo visum inserere, ut intelligas, quanti referat, ad fructum et gustum hujus sacramenti percipiendum, non gravioribus tantum peccatis, sed et levioribus, et affectibus inordinatis exuendis incumbere.

Sed mirantur forte nonnulli, quorsum tam frequens sui examen, tam crebra et scrupulosa conscientiæ discussio. Nesciunt forte, aut non inveniunt, quid toties confiteri; quid in se culpare, vel accusare; de quibus conteri; adversus quæ vitia pugnare debeant. Verum, nonne in multis offendi-

mus omnes? nonne justus quoque septies cadit in die? Et si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, et veritas in nobis non est. Putant plurimi, se divites esse, et nesciunt, quia miseri sunt et miserabiles.

An forte transierunt in affectum cordis, et ideo carnis et spiritus luctam minus sentiunt? Incipiant pie vivere; et videbunt, quot hostibus obsideantur, et quod petantur insidiis. Neque sibi blandiantur de pace, cum foris sint pugnæ intus timores, et cum potestatibus tenebrarum harum assidua nobis sit colluctatio.

Cæterum hos consulere jubeo Thomam de Kempis *lib.* 4. *c.* 7. exhibentem ipsis Paradigma quotidiani ante communionem vel missam examinis, imo confessionis, ubi longum satis catalogum texit ex defectibus et lapsibus quotidianis, quibus plerique omnes facile in dies delinquimus. *

Inspiciant illud prius, et deinde seipsos, facile deprehendent, quid in se reprehendant; videbunt, inquam, quam fecundum in agro cordis nostri sit vitiorum seminarium.

Esto non sit ibi cicuta, aut herbæ venenosæ, (lethalia crimina); invenies tamen illic zizania, lolium, steriles avenas, herbasque noxias, quibus bonum semen et utiles plantæ suffocantur, ubertim succrescere; et, nisi assiduam culturæ manum admoveas, identidem evellas, destruas, et plantes, sic invalescere, ut tandem silvescat prorsus, et in spinas, sentes, tribulos, dumosque degeneret. Sic nempe agrum hominis pigri

totum replent urticæ. Vide eleganter in similem sensum S. Bern. *serm.* 58 *de Cant.*

Formam præterea quotidiani examinis circa venialia et lapsus frequentiores pro sacerdotibus et religiosis, aliisque frequenter, pie pureque communicaturis, habet Jacobus de Paz. *lib.* 3 *de vita rel. c.* 3. § 1. Idem Ant. Molina. *de Inst. Sac. tr.* 5. *cap.* 4. Et iterum Thom. de Kempis *lib.* 2. *de discipl. claust. cap.* 10.

Cæterum quantum momenti habeat sollicita fuga peccatorum, etiam levium, quæ multi, nimis leviter æstimant, ad promovendum hujus sacramenti fructum, et totius vitæ spiritualis profectum, vide Nigron. *Tranct.* 10. *asset. de cura minim.* copiose et diligentur, ut omnia, pertractantem. Sucquet. *lib.* 2. *c.* 9.

CAP. V.

Fides, et devotio erga divinissimum Sacramentum.

Tanto diligentius et accuratius præstabis omnia ad pium sanctumque hujus sacramenti usum requisita quo fides tanti mysterii magis vivida et animosa fuerit. Quidquid hic peccatur, dixeris fidei defectu fieri. Itaque.

1. *Fidei exercitium hic imprimis utile est. Nam viva et indubia fides quasi basis est, cui*

innititur omnis erga hoc mysterium devotio. Non mirum, si hæc tepet, cum torpet et friget illa.

V. *Stim. Piet.* ad sacrif. Miss. Jac. Stratii S. 1. 3. p. c. 7. ubi etiam modum et praxim hujus exercitii suggerit.

O quam efficax hic ad devotionem, reverentiam, et omnem pietatem stimulus credere, summum Deum, ipsum cœli terræque Regem, Dominum, Redemptorem ac judicem nostrum in manus, in os, pectus nostrum reipsa sese dimittere, uti fides docet.

Dices; Quomodo fieri potest, ut qui se ista credere profitentur, tam languide et irreverenter sæpe numero tranctent tantum mysterium? Miraris hoc! Et ego idipsum miror. Dicam tamen, quod sentio. Fidem habemus, sed non adhibemus, ubi necesse est; ubi res ac ratio postulat ejus usum et exercitium, nos otiosam, et velut inclusam delitescere sinimus. Quid ægro prodest præstans et efficax pharmacum in theca repositum, si non adhibeat, cum ejus usum morbus exigit? Quorsum saucio pretiosum unguentum, si vulneri non admoveat? Quid prodest militi gladius in vagina conditus, si nunquam exserat in hostem? Quorsum illi servo pigro et nequam talentum, sed ligatum in sudario, aut defossum in terra? Nam, quod ad lucrandum fructum attinet, parum refert, an aurum, an plumbum in arca aut sudario recondas.

Sic sane fides hujus mysterii (uti et cæterorum) quia otiosa fere delitescit in angulo

cordis, et nunquam vel raro exeritur, aut exercetur, nullam virtutis suæ vim exerit et ostendit.

Fides, *inquam,* nostra est sicuti granum sinapis, aut piperis; quod dum integrum glutitur, vix sentitur, sed contusum et comminutum acrimonia sua nares et cerebrum tentat ac irritat. Vide *S. Ambr. serm. de grano synap.*

Confundamus et nos mysteria fidei nostræ (inter quæ maximum hoc corporis sanguinis Domini) in mortario cordis nostri, et conteramus dentibus considerationis, tunc præcipue, cum illud ore manibusque tractamus; cum ipsum auctorem fidei et consummatorem Christum Jesum nobis intime conjungimus; et mox experiemur, quam vim viva fides habeat.

Verbis fatemur nos ista credere, sed præstat factis. Ostendamus ergo ex operibus fidem nostram; faciemus autem, si currimus tanquam ad Deum ipsum sancte et pure, ad Creatorem religiose, ad Salvatorem reverenter, ad Dominum humiliter, ad Patrem amanter, ad Judicem suppliciter accedere.

Unde S. Bonaventura monet, ut accessurus ad mensam cœlestis convivii primo probet diligenter examinet seipsum, cum qua fide accedat. *de praep. ad Miss. c.* 1. ubi etiam declarat, quid veritas fidei catholicæ credere jubeat circa hoc mysterium

2. *Cum ergo accedis, cave, ne dubitando vacilles, et tanquam caecus, manu tentans,*

innitaris baculo arundineo, scilicet argumentis naturalibus, et rationibus humanis, quærendo, quomodo ista fieri possint, sicut quondam Judaei. Joan. 3. 9.

Sed subjice teipsum Deo, *et captiva mentem tuam sub jugo fidei, quam tantis testibus roboratam vides. S. Bonav.* de præp. ad Miss. c. 2.

« Quid enim dubitationis de hoc sacramento remanet, quod a Christo tam expresse traditum, ab Apostolis prædicatum, a sanctis Patribus orthodoxis tot centenariis annorum præfiguratum, tantisque ceremoniis, tot miraculis, et prodigiis quasi testimoniis palpabilibus, vides confirmatum? » S. Bonav. *de praep. ad Miss. c.* 2.

3. *Fides a te requiritur et sincera vita; non altitudo intellectus, neque profunditas mysteriorum Dei. Non fallit te Deus; fallitur, qui sibi ipsi nimium credit. Thom Kemp.* lib. 4. cap. 18.

« Perge itaque, *ait idem*, cum simplici et indubitata fide; et cum simplici reverentia ad sacramentum accede; quod intelligere non vales, Deo omnipotenti secure committe. » *Ibid.*

Dic ergo ex imo cordis affectu cum Petro: *Tu es Christus Filius Dei vivi;* vel cum Thoma Apostolo: *Dominus meus et Deus meus*; vel cum Thoma Angelico: *Adoro te devote, latens Deitas, quae sub his figuris vere latitas, etc. Credo quidquid dixit Dei*

filius, nil hoc verbo veritatis verius, etc. Totus Hymnus mire pius et utilis est ad exercitium fidei. Vide eundem, S. Thom. *Opusc.* 58. *cap.* 11, *et* 12 ubi plura motiva credendi, seu modos fulciendi fidem hujus mysterii eleganter pertractat. V. et Stratium *l. sup. cit. Aph.* 1.

4. *Actualis devotio excitatur attenta meditatione hujus sacri mysterii, cuius tanta vis est ad capiendas et illaqueandas amore animas, ut saxea sit illa, vel potius aenea, quae ad tanti ignis praesentiam non liquefiat. Ita Paz.* de vita relig. libr. 1. cap. 8. § 3.

Ibidem piam et uberem materiam hujusmodi meditationem suggerit, per septem dies hebdomadæ distributam.

5. *Actualis devotio in usu hujus sacramenti, semper, quantum possible est, procuranda* a. *Consistit ea in spirituali fame et vehementi desiderio cœlestis epuli; deinde in profunda humililate et reverentia; denique in ferventi amore et fiducia,* b. *Ita Rodriq.* 2. p. tr. 8. c. 5. *Mayer.* 1. p. c. 14.

« Æquum enim est, ut is, qui sacrificium, ex flagrantissimo infini amoris excessu institutum, Deo, qui ignis consumens est, *Hebr.* 14. immolaturus accedit, simili quoque devotionis igne totus inardescere studeat, quo facilius divini amoris flammas ex participatione ignitissimi sacramenti totis præcordis hauriat. Ita Mayer. *in Indust.* 1. *p. c.* 14.

a. An vero actualis devotio ita sit necessaria, ut ejus defectu impediatur effectus gratiæ sacramentalis, disputant, plerique inter theologos. Resp. Dignitas hujus sacramenti actualem requirit, non tamen, ut absolute necessariam ad primarium ipsius effectum, sed ut magis fructuosam et utilem ad spiritualem ejus gustum percipiendum. Et hoc addimus, ad consulendum timoratis conscientiis. Nam de aliis, actuali devotione ex mera incuria carentibus, aliud est judicium. Vide reginal. Prax. Fori Pœn. *lib*. 29. *c*. 6. *q*. 3. Suarez *in* 3. *p*. *disp*. 63. *sect*. *Dion*. *Cart*. *de expos*. *Miss*. *art*. 4.

b. « Ad hæc tria capita, *ait idem Rodriq*., reduci possunt cætera affectuum genera et exercitia, quæ ad actualem devotionem excitandam conferunt. Vide etiam Christ. Mayer *in indust*. 1. *p*. 24. *ubi ait:* Præcipuam diligentiam adhibendam in vera devotione excitanda, id est, in ardentibus affectibus religionis, humilitatis, et reverentiæ divinæ majestatis debitæ, gratitudinis, compunctionis, amoris, resignationis, zeli gloriæ Dei, divinique beneplaciti perfecte exequendi, ardenter eliciendis. *Vide etiam Franc. Arias* de freq. com, cap. 13. *Sed jam tria illa puncta actualis devotionis prosequamur. Sit ergo Aph*. 6.

6. *Famem ac vehemens mensae divinae deciderium in anima sua excitare conetur sacerdos et pius quisque, qui gusti et dulcedine cœlestis cibi plenius refici, et spirituale virium robur acquirere desiderat,* Rodriq. 2. p. tr. 8. c. 5.

Quemadmodum enim is cibus sapit optime alitque et roborat quam plurimum, qui cum fame et appetentia sumitur: ita cibus spiritualis hujus sacramenti singulariter reficit animam, quando magno cum desiderio sumitur. Nempe, ut illic, ita hic quoque optimum cibi condimentum fames. Vide *Rodriq. loc. cit.*

Ex medicorum quoque sententia, in assumendis cibis plurimum ad bonam valetudinem momenti habet fames et appetentia, ita quidem, ut cibi quoque paulo deterioris noxam fames et desiderium corrigat. Quæcumque enim cum voluptate assumuntur, (teste *Galeno*) ista ventriculus amplexatur, et magis concoquit. Gal. *lib. Aph. comm.* 38.

Si hoc in cibis minus bonis et salubribus, quid fiet in bonis et utilibus, si cum fame et voluptate sumantur? At quis melior, aut salubrior, quam panis angelorum, factus cibus viatorum; Jam vero, si cibos cum nausea sumamus, aut ingestione cibi famem præveniamus, mox cruditas, morborum omnium seminarium, obstructiones atque putredines oriuntur; teste Fran. Valeriola *in loc. com. l.* 2. *c.* 6. Idem quoque in hoc cibo animæ valet, si citra desiderium sumatur.

7. *Igitur nausea hujus cibi cœlestis morbum animae*, a. *et imminentem mortem indicat.* b. *V. Gerson.* Tom 4. ser. de Cœna. Dom.

Absit ergo, ut nauseet anima nostra super cibo isto, tanquam levissimo. Scimus, quibus, et quam noxia fuerit hujusmodi

nausea. Timendum sane, ne, qui nobis tam nobilem apponit cibum si nauseantes viderit, et ipse nausebundus incipiat evomere nos ex ore suo. Nempe esurientes implebit bonis, et fastidiosos divites dimittet inanes.

a. Hinc invitatis ad cœnum, sed ex fastidio se excusantibus morbus, avaritiæ, ambitionis, luxuriæ patuit. Vis aliud et gravius (mortis) videre periculum ? Ecce, *Nemo virorum illorum gustabit cœnam meam.* Exclusio a cœna, quid est nisi æternæ mortis pœna ?

b. Fastidire, ait Gerson, *manna cœlicum, hujus benedicti sacramenti, et ad ollas carnium, allia, et pepones Ægypti suspirare, signum est nunquam pertingendi ad terram cœlestis promissionis incolendam. Talium enim cadavera prostrata sunt in deserto; quales et si corpore esse videantur in via Dei ad cœlum, ipsi tamen lubrico amoris pede in aegyptiacum vitiorum, ferreamque servitutem revertuntur. Ita Gerson.* Tom. 4. Serm. de cœna Dom. mihi pag. 89.

8. *Ut famem et desiderium cibi divini in te excites, expende illius excellentiam, dulcedinem, utilitatem; è contra animae tuae inediam, infirmitatem, morbos, et miserias, quibus omnibus in uno hoc cibo praesentissimum offertur remedium, Rodriq.* p. 2. tract. 8. c. 3. *Mayer.* in ind. 1. p. c. 14.

Cogita, quo desiderio nobis hæc mensa à Christo præparata sit. Ecce, desiderio de-

sideravit hoc pascha manducare nobiscum. Et nos segniores erimus ad accipiendum, quam ipse fuerit ad offerendum! Quid si dives aliquis in magna fame et inedia publicum instruat, et lautum convivium, omnes invitans pauperes et famelicos; an libebit his vagari magis per plateas, quam ad instructum prandium accurrere? an forte accumbent cum nausea, et pigebit ad cibum manus extendere?

Ecce Deus dives in misericordia, qui aperit manum suam, et implet omne animal benedictione, is parat mensam in conspectu nostro, cibo lautissimo instructam. Accedamus cum desiderio, et ipse reficiet animas inanes, et animas esurientes satiabit bonis.

Quid si peritissimus medicus in nosocomium ingressus omnibus ægris certam spondeat sanitatem, modo curari velint? Quis ibi tergiversabitur admittere tam benignam medici manum et medelam! At in hoc mysterio præsentissimus nobis adest medicus, omnes sanans languores. Ecce cura et opera ejus claudi ambulant, cœci vident, surdi audiunt, leprosi mundantur, imo mortui resuscitantur. Virtus de illo exit, et sanat omnes.

9. *Reverentia et humilitas excitabitur in nobis, si serio expendamus venientis ad nos Domini immensam majestatem et gloriam: et nostram è contra extremam indignitatem et miseriam.*

Rodriq. tract. 8. c. 5.

Erubesces merito coram Deo, ponderans quam indigni sumus, ut nostri causa tanta majestas tam admirabile mysterium instituerit; sicque pudore perfusus, deplora perversitatem tuam, quod tam segniter et languide sacramentorum omnium dignissimum usurpes.

Exemplo nobis præit publicanus, non ausus in cœlum oculos levare, nec ad altare propius accedere; sed stans à longe, et profunda animi demissione percutiens pectus suum ac dicens: *Propitius esto mihi peccatori.*

Filius quoque prodigus, humilians se coram patre, ac dicens, *pater, peccavi in cœlum et coram te, et jam non sum dignus etc.*

Item Centurio ille, *Domine, non sum dignus.*

Elisabeth a Virgine Deipara visitata, admiratur: *Et unde hoc mihi, ut mater Domini veniat ad me?* Quid nos, quos Dominus ipse visitare dignatur? *Quid est homo quod memor es ejus? aut filius hominis quia visitas eum?*

Miphiboseth, filius Ionathæ, audiens se deinceps Regiæ Davidis Mensæ convivam fore, *quis ego sum,* ait, *servus tuus, quoniam respexisti super canem mortuum similem mei?* 2. Reg. 9. Quid nos toties in Dei ipsius mensa convivæ, ubi etiam ipso summi Regis corpore et sanguine pascimur? etc.

Dic ergo intimo corde: *Domine, quis es tu, et quis sum ego? O si noverim te, et noverim me. Domine, non sum dignus, etc.*

Dominus meus et Deus meus. Tu rex cœli et terræ; ego pulvis et cinis, et vilis terræ vermis. Quid est homo, quia magnificas eum? etc.

10. *Amor et fiducia efficacius excitari nequit, quam si pensetur infinitus Dei in nos amor, bonitas, et misericordia, si unquam vel uspiam, in hoc præcipue mysterio elucescens. Vide Rodriq:* loc. cit.

Amor trahit amorem, nec efficacior stimulus amandi est, quam amari. Quis vero ardentius unquam amavit aut poterit amare, quam Deus homines? *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigentum daret* olim in pretium, et nunc in cibum, denique in præmium. *Proprio filio suo non pepercit Deus etc.* Christus ipse humiliavit semetipsum usque ad mortem, et desiderio desideravit hoc pascha manducare nobiscum, in quo suum ipse corpus et sanguinem nobis in cibum daret.

Quis non redamet usque adeo nostri amantem? Quis etiam non accedat ad illum magna cum fiducia? Quid enim non dabit, qui totum dedit seipsum?

« Quis pastor, *ait Chrysost.* oves proprio pascit cruore? Et quid dico pastor? Matres multæ sunt, quæ post partûs dolores filios aliis tradunt nutricibus; hoc autem ipse non est passus. Sed ipse nos proprio sanguine pascit et per omnia nos sibi incorporat. *Hom.* 60. *ad. pop. et* 83. *in Matth.*

Ecce potens motivum amoris, quod nos ad reciprocum amorem permoveat. Sed au-

diamus præterea Chrysost. aureis verbis et mire patheticis nos excitantem.

« Nonne videtis, quanta promptitudine parvuli papillas capiunt, et quanto impetu labia uberibus infigunt? Accedamus cum tanta et nos charitate ad mensam, et ad ubera spiritualia; quinimo cum longe majore trahamus, tanquam infantes lactentes, spiritus gratiam; et unus sit nobis dolor, hac esca privari. *Hom.* 33. *in Math.*

11. *Pia et affectuosa Dominicae passionis meditatio optima, commodissima* a. *et convenientissima* b. *est actualis ad missam et communionem devotionis excitandæ ratio.*

Ita S. Bonav. *de Praep. ad Miss. c.* 6. Rodriq. *p.* 2. *tr.* 8. *c.* 6. Arias *de freq. Com.* 11. Sucquet *lib.* 3. *viae vit. c.* 8. ubi etiam singulariter meditatio incarnationis et nativitatis Dominicæ commendatur, eo quod per communionem mysteria ista quasi innoventur.

a. Nam in hac concurrunt omnia, quæ excitandæ devotionis præscribi possunt media et motiva. Omnium piorum affectuum hic affatim suppetit materia. Nimis stupidus, aut ignavus est, qui hic non invenit, quo se exerceat, quo se excitet, et inflammet ad omnia pietatis officia; ad hoc præsens præcipue, quod illius memoriale est.

b. Nam potissima ratio instituendi hujus sacramenti Christo fuit, ut perpetuam nobis commendaret suæ passionis memoriam. Unde dicit: *hoc facite in meam commemorationem.* Luc. 21. Si sacerdotis celebrantis

vestimenta, et tota sacra actio accurate spectetur, quid aliud quam Christi patientis mysteria nobis repræsentant? *Quotiescumque manducabitis panem hunc et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis.* 1. Cor, 11.

Hinc consulit S. Bonav. ut quotiescumque ad S. Mysteria accedimus, aliquem articulum ex passione Domini ruminemus. Hoc se observasse, et inde animam suam divino amore liquefieri solitam testatur. Vide Bonav. *de Praep. ad Miss. c.* 6. *et in fasc. c.* 7.

Hinc quoque Abbas Spanheim. Trithem. merito sic scribit: « Cum missarum celebratio in memoriam Dominicæ passionis per ipsum redemptorem nostrum instituta sit, nunquam se homo ad illam melius et fructuosius præparat, quam si per meditationem ipsius amarissimæ passionis ferventius inardescat. *Ita ille* de tripl. Reg. claust.

Hæc præcipua parandæ devotionis præsidia sunt. Sed, quid si iis omnibus diligenter adhibitis, necdum sentias quam optas devotionem, sed ariditatem nihilominus mentis, teporem et languorem affectus, animique distractionem experiaris? En consilium et solatium:

12. ***Si post adhibitam diligentiam, optatum in usu hujus sacramenti fervorem, devotionem, desiderium tibi deesse sentis, vehemens saltem illius desiderium in te excitare memento. Et divinæ voluntati te conforma.***

Ita Rodriq. p. 2. tr. 8. c. 8. *Paz.* lib. 3. cap. 7. et alii.

Nam desiderium pauperum exaudiet Dominus, præparationem cordis eorum audiet auris ejus, et rationalis devotio sensibili multo sublimior. Itaque omnem torporem et teporem quantum vales excute. Dilata os tuum, saltem per vehemens desiderium, et Dominus implebit illud, et dabit tibi petitiones cordis tui, si non modo, ad votum et voluntatem tuam; certe cum volet ipse ad salutem et utilitatem tuam.

Hanc præparationem sibi gratam Dominus suis dilectis non semel suggessit. S. Mechtildem, teste Blosio, sic communicare docuit. « Quando sacram communionem perceptura es, desidera et opta ad laudem nominis mei, habere omne desiderium, omnemque amorem, quo unquam cor aliquod erga me flagravit, et ita ad me accede; nam ego amorem illum in te accendam atque suscipiam, non sicut est in te, sed sicut velles eam in te esse. Idem de S. Gertrude refert idem Blosius *in mon. spir. cap.* 6.

« Quisquis ergo secure accedere cupit, non multum curet, quid sentiat, sed quid velit et intendat; affectum et voluntatem suam ad Deum ex toto convertat, omnibus illis quæ Deo displicent, cum humili voluntatis suæ in Dei voluntatem resignatione valefaciat ex ipso fundo. Ita religiosiss. Ecclesiastes Thaulerus, (uti eum laudat Drexel.) *in Inst. sacris. cap.* 38. Vide Drexel. *in Rosis B. V. p.* 2. *c.* 7. § 7.

Ad confirmandum hanc doctrinam libet adscribere, ex magno vitæ spiritualis ma-

gistro, verba solatii plena. « Licet, *inquit*, quis secundum hanc perfectionem conversari studuerit, et tam quietam ac puram vitam et fervidam devotionem sortiri optaverit, non tamen semper ad nutum suum se taliter devotum inveniet; nec ideo a celebratione, vel communione abstinendum opinor, dum fecerit homo quod in se est; utputa vitam et conscientiam discutiendo, peccata confitendo, gratiam implorando, et in spe divinæ clementiæ accedendo.

« Quamvis enim experimentalem illam devotionem, ac perceptibiliter dulcem affectum non habeat (quæ frequenter ex redundantia superioris appetitus ad inferiorem, seu voluntatis ad sensualitatem, causatur) si tamen ratio optet Deo adhærere, et vitiis dissentire laboret, et voluntas inferioris appetitus motibus dominetur; tunc vera et intellectualis devotio adest. Et hæc sufficit, imo tutior est. Ita Dion. Carth. *lib.de expos. Miss. art.* 3.

Idem præclare docet Lud. Granat. rerum spiritualium excellens scriptor, tum alibi sæpe, *ut lib.* 2. *de orat. c.* 1. tum *lib.* 4. *sive tract. de communione c.* 1. ubi inter cætera: « Itaque, *ait*, examinemus nosmetipsos, non secundum quod sentimus, sed secundum propositum et intentionem cordis nostri. Etenim qui facit hoc, non tantum sacramentum, sed et ingentem simul accipit gratiam in sacramento latentem, etc.

Sed pro coronide audiamus Laurent. Iustin. « Nemo servorum Dei, *inquit*, ab hoc prorsus se subtrahat sacramento, quamvis actualis desit devotio. Diversimode operatur

Dei sapientia in sibi famulantibus effectus gratiarum suarum. Nullique fas est judiciorum Dei arcana rimari, et propterea non debet a sancto Domini convivio repelli indevotus juste vivens, virtuose conversans, humiliter se agnoscens, pure confitens, et reverenter accedens. Talis quippe insensibiliter hoc sacramento nutritur ac vivit; nam manna absconditum est, etc. *De desc. et prof. Mon. cap.* 59.

Quid ergo restat, nisi ut cum pio Thoma dicamus: « Etsi necdum totus cœlestis et tam ignitus, ut Cherubim et Seraphim esse possum, conabor tamen devotioni insistere, et cor meum præparare, ut vel modicam divini incendii flammam ex humili sumptione vivifici sacramenti conquiram. Quidquid autem mihi deest, bone Jesu Salvator sanctissime, tu pro me supple benigne ac gratiose, qui omnes ad te dignatus esse vocare, dicens: *Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. Lib.* 4. *cap.* 4.

« Recurre etiam, *ait Reginald.* ad Beatissimam Virginem aliorumque SS. patrocinium pro necessario ad tanti Regis exceptionem apparatu, ex ipsius regia obtinendo. Illi enim domestici ejus sunt, et familiares, plurimum apud ipsum valentes authoritate; dignitatis item ipsius studiosissimi sunt, ac nostræ utilitatis amantissimi. Imitemur rusticum, qui excepturus virum nobilem, casam quidem suam purgare potest, sed ut eam ornet, ad alienam locupletiorum opem recurrit.

Ita ille in *Praxi f.p. de ratione digne com-*

municandi. Sed hæc satis. Ignosce prolixitati P. L. Materia inexhausta est; finem et fundum hic non invenio.

CAP. VI.

PURA ET SANCTA INTENTIO CELEBRANTIUM, SEU COMMUNICANTIUM.

1. *Magna quidem in omni pietatis officio,* a. *sed maxima in hoc præcipuo religionis opere puræ et rectæ intentionis cura gerenda est. Bonav.* de præp. ad Miss. c. 8. *Ant. Molina*. Instr. Sac. tr. 4. c. 7. *Paz*. de vit. Rel. 1. c. 8. §. 2.

Quanta sit vis puræ et sanctæ INTENTIONIS, actionibus nostris adhibitæ, passim tradunt vitæ spiritualis magistri. (Vide Rodriq. *Exer. Perf.* 1. *p. Tr.* 3. *c.* 7. *et seqq.* Paz. *de vit. edit.* Sucquet, *via vit. lib.* 3. *c.* 11. Drexel. *opus. singul. quod inscribitur Amussis.*)

a. Per eam siquidem opera nostra Deo fiunt longe gratiora, nobis multo utiliora ad augmentum charitatis ac gratiæ, et cumulum meritorum. Per eam minima admodum crescunt; sine illa etiam magna et speciosa vilescunt. Minima, inquam, nostra per eam a DEO maximi fiunt; ut patet in vidua, duo minuta offerenti, vel haustum aquæ frigidæ largienti; imo adiaphora quoque seu indifferentia fiunt DEO grata, et nobis merito-

ria, et velut virgula Mydæ aurea charitate inaurantur. Ratio est. Nam actiones humanæ speciem sumunt a fine, ad quem ordinantur, aut ab intentione qua fiunt; et *secundum quod finis,* ait S. Thom. *propter quem operamur, est laudabilis, vel culpabilis, secundum hoc sunt opera nostra laudabilia vel culpabilia.* 1. 2. q. 1. art. 3.

Idque adeo verum est, ut cum nihil sanctius sit in ecclesia, quam tractatio sacramentorum, si ea fiat prava intentione, aut perverso fine, mala sit et sacrilega. Itaque quo finis et intentio fuerit sublimior et nobilior, eo erit opus ipsum perfectius et excellentius. V. g. sumptio cibi, potus, somni, etc. (ut de actionibus virtutum taceam,) si fiat pro amore Dei et ad solam ejus gloriam tantum excellit eadem naturæ opera, solo fine naturali, (nempe ad conservationem individui) facta, quantum solis jubar, lumen lampadis; item eleëmosyna ex amore Dei facta tantum superat eamdem solum ex humana compassione factam, quantum oceanus guttam aquæ. Vide jam, quanti referat nosse hanc alchymiam, et artem omnium quæstuosissimam, qua ex vili plumbo, et quovis ære facias aurum, et ex aqua pretiosissimum balsamum, id est, ex vili opere rem Deo gratissimam, tibique utilissimam. Ex his recte infertur seq. aphor.

2. *Non effugiunt notam reprehensionis ii sacerdotes, qui sola ducti consuetudine, ad divina accedunt, et jam instante hora, aut occasione, aut cum officium, occasio, seu vices celebrandi postulant, sine ulla consi-*

deratione ad hæc mysteria feruntur. Ita molina Tr. 4. c. 7. §. 1.

Et addit idem, tales incurrere in reatum eorum, qui accedunt, *nec dijudicant Corpus Domini.* Idem docet Thom. a Jesu, *Carm. Discal. Provin.* Animæ, *inquit,* quæ ex sola consuetudine et sine actuali dispositione ad hoc sacramentum accedunt, quasi nullum ex illo fructum reportant; magnusque est, proh dolor! talium numerus, qui sicut vix ullum ex hoc cœlesti pabulo robur percipiunt, sic facillime in culpas graves labuntur. *In meth. disc. prof. spir. cap.* 6. *Sed pergit Molina.*

2. *Majore digni sunt reprehensione, qui ad divina se conferunt, temporalis lucri causa, sive propter stipendium, quod a missa sunt accepturi. Ita Molin.* l. sup. cit.

Sed dices, an non licebit his, qui altari deserviunt, de altari vivere? *Cor.* 9. Licet, sed non istuc tanquam in finem principalem ferri debet intentio; hoc enim nefarium esset, et Giezi lepra, aut Simonis lapsu dignum.

Sacerdotes præcipue ob lucrum aut commodum suum celebrantes, nihilo meliores sunt duobus illis filiis Aaron, Nadad et Abiu, qui obtulerunt Deo sacrificium ex igne alieno id est, profano; cum debuissent adhibere sacrum, qui peculiari cura ad sacrificia et thymiamata fovebatur, et propterea ignis de altari egressus eos devoravit et consumpsit. *Levit.* 10.

Ignis sacer, et divino sacrificio deputatus est *charitas*, quæ movere debet ad sacrificandum et communicandum. Ignis alienus et profanus est *cupiditas*, cum anima movetur ex avaritia, similique causa: quem ignem non Deus, sed caro, vel dæmon suppeditat. Caveant sibi, qui talem ignem sacrificiis adhibent, ne quos imitantur sacrificio, eorum quoque supplicium mereantur. Vide Pet. Damian. *In Tubis Disc. Eccl. pag.* 483. Sed interim Bonaventuram audiamus, contra hujusmodi sacerdotes terribiliter intonantem.

« Væ, væ, væ Domine Deus, quanti hodie infelices ad sacros ordines accedunt, et divina mysteria accipiunt, non cœlestem panem, sed terrenum; quærentes; non spiritum, sed lucrum; non Dei honorem, sed suam ambitionem; non salutem animarum, sed quæstum pecuniarum; non Christo servire mundo corde et corpore in sacris ministeriis, sed deliciari, ditari, superbire, et luxuriari de patrimonio Christi, et de eleēmosynis pauperum, ut ecclesiasticas dignitates ambiendo multis litigiis, et simoniis potius rapiant quam assequantur, non vocati a Deo tanquam Aaron, sed impulsi a diabolo tanquam Dathan et Abiron. Tu autem homo Dei, dirige vota tua et desideria ad Deum; et vide quibus affectionibus et desideriis trahi debeas ad sacra mysteria celebranda. Ita S. Bonav. *de præp. c.* 8. ubi varia hujusmodi motiva proponit. *De hujusmodi quoque sacerdotibus graviter conqueritur Concil. Colon. an.* 1536. Tit. 1. cap. 9. *ubi sic habet:*

« Certe graviter dolemus, atque animo inhorrescimus, ubi videmus passim tantis mysteriis indignos ac conductitios illos sacerdotes publicis etiam ac manifestis criminibus contaminatos sese, idque irreverenter, et interdum magis lucelli ac stipis(1), quam Dei causa, sacris ingerere, quorum instat interitus, et perditio non dormitat. etc. Ita Concil. Colon. *Tit.* 1. *cap.* 9.

Merito proinde Octavius Frangipanus Nuncius Apost. per Germaniam sacerdotes omnes graviter et serio monuit.

« Abstineant omnes sacerdotes a cujusvis generis mercedum conditionibus, et pactis ; nec quidquam pro missis celebrandis, aut quibusvis aliis divinis officiis seu orationibus exigant.

« Et si quando nihil, aut aliquid, minus liberali animo, honorarii loco eis donatum fuerit, non in hoc contristentur, minimeque aliquod indignationis dent indicium, ne de avaritia notentur vel certe a turpi quæstu, vel simoniaca labe non procul absint dignitatemque suam ex levi causa turpissima macula conspurcent.

« Quin potius, ut ostendant se magno liberalique animo gratis dare, quod gratis acceperunt, ab omni cogitatione et desiderio muneris ac honorarii se semper contineant ; et si quando aliquid accipere cogantur, illud quamvis exiguum læ-

(1) Stips est minime ex monetis romanis.

tiori lubentiorique animo accipiant, quam paupercula illa vidua æra minuta duo, quæ sola habebat, in gazophylacium mittebat. Ita Octav. Frangip. Episc. Tric. *in direct. Discip. Eccl. pro Eccl. Colon. Tit. de div. off. n.* 53. Qui liber sane perquam elegans et utilis, utinam sit in manibus, aut potius moribus omnium ecclesiasticorum, hujus præsertim diœceseos, in cujus potissimum gratiam scriptus est.

4. ***Rectitudo intentionis hic necessaria non tantum prohibet, ne propter lucrum, vanam gloriam vel alium finem similem celebres,*** a. ***sive communices; verum exigit, ut actuali intentione, aliquem finem*** b. ***excelsum, cœlestem, divinum quæras, et ad rem Deo placitam, proximis utilem, tibi salutarem respicias. Ita Jacob. Paz.*** de vit. rel. l. 1. c. 8. §. 2.

a. Idem monet Bonavent. «Vide, *inquit*, quid desideres, ne propter avaritiam, aut vanam gloriam aut consuetudinem, aut alicujus mundanæ complacentiæ, aut temporalis favoris causa accedas, sicut multi diebus istis abutuntur ad sui perditionem, quod datum est ad salutem. S. Bonav. *de præp. ad miss. c.* 8.

b. Nos aliquot hujusmodi fines in gratiam pii lectoris hic assignabimus.

e. Ut a morbis et infirmitatibus animi sanemur, per medicum animarum nostrarum optimum, nos in communione visitantem.

2. Ut peccata nostra expiemus; nec enim

efficacior victima pro peccatis, quam agni immaculati, qui tollit peccata mundi; ipse enim est advocatus noster et propitiatio pro peccatis nostris apud Patrem.

3. Ut a certa tribulatione, angustia vel tentatione liberemur per Christum, per quem salvati et liberati sumus.

4. Ut certam gratiam, aut beneficium impetremus per mediatorem, qui a Patre semper exauditur pro reverentia sua.

5. Ut pro acceptis a Deo donis grati simus, cum nihil habeamus præstantius aut gratius offerendum Deo, quam dilectum ejus filium, in quo sibi bene complacuit.

6. Ut Deum et sanctos honoremus, quia Christus est caput SS. non ad mensuram sanctus. Quid vero honorificentius sanctis, vel acceptius fieri potest, quam si in ipsorum festis, et sacris ædibus offeratur ille, cui se debere libentes agnoscunt omnem sanctitatem et beatitatem?

7. Ut opitulemur defunctis, cum nihil efficacius pro ills interpellet apud Deum Patrem, nihil melius clamet, quam sanguis Christi effusus in remissionem peccatorum.

8. Optimus vero et primarius finis est, ut Deo uniamur per amorem convertamur et transformemur in ipsum, sicque inseparabiliter ei adhæreamus, dicentes cum Propheta:

Mihi adhærere Deo bonum est, et ponere in Deo meo spem meam. Quid enim mihi est in cœlo; et a te quid volui super terram? quasi diceret: Quid aliud quæram vel inten-

dam, dum sacris mysteriis operor, et fruor, quam placere et adhærere Deo meo! Absit, ut huc vili aliquo aut terreno fine ducar, quin omnia cætera arbitrabor ut stercora; quia hic Christum et Deum ipsum lucrifacio; Dominus enim hic est pars hæreditatis meæ et calicis mei; et ipse est, qui postmodum restituet hæreditatem meam mihi. Itaque *Calicem salutaris accipiam, et nomen Domini invocabo.* Ecce, Domine, hæc mens et intentio mea. *Voluntarie* ergo, non mercenarie *sacrificabo tibi, et confitebor nomini tuo, Domine, quoniam bonum est.*

Formulam seu praxim formandi intentionem ante Sacrum habet Meyer. *in indust.* c. 15. §. 5. Et habebis ad finem hujus opusculi.

CAP. VII.

Corporis et animi compositio sub sacrificio et communione.

Ex his quæ hactenus tradita sunt, satis colligi poterat, quanta reverentia, attentione, modestia, et gravitate tantum opus peragi necesse sit. Sed numquam satis dicitur, quod numquam satis discitur. Itaque PP. Conc. Trid. audire juva.

1. *Quanta cura adhibenda sit, aut sacrosanctum missæ sacrificium omni religionis cultu ac veneratione celebretur,* a. *quivis facile existimare poterit, qui cogitarit, male-*

dictum eum in sacris litteris vocari, (Jerem) 48. *qui facit opus Dei negligenter.* b. *Quod si necessario fatemur, nullum aliud opus adeo sanctum ac divinum a Christi fidelibus tractari posse, quam hoc ipsum tremendum mysterium, quo vivifica illa hostia, qua Deo Patri reconciliati sumus, in altari per sacerdotes quotidie immolatur; satis etiam apparet, omnem operam et diligentiam in eo ponendam esse, ut quanta maxima fieri potest interiori cordis munditia et puritate atque exteriori c. devotionis ac pietatis specie peragatur. Ita Patres Conc. Trid.* ses. 22. ante cap. Reform.

a. « Propterea huic sacræ actioni addidit Sancta Ecclesia tam varias ceremonias et orationes, ut tanto majori majestate, religione, et reverentia hoc supremum opus perficeretur. Quamvis aliàs tota ratio sacrificii missæ præcipue consistat in consecratione specierum, et (juxta aliquos) in earum consumptione per communionem sacerdotis. *Ita Bonav. Dernoyus, Francisc. obs. in addit. ad prax. justit. ubi pulchra habet pro devotione celebrantium.*

b. Ex iisdem verbis hoc colligi jubet Dion. Carth. « Si maledictus est homo, *inquit*, qui facit opus Dei negligenter, quanto maledictior, qui hoc divinissimum sacramentum, cœleste mysterium facit negligenter, indevote, vel irreverenter ? plane si non mentitur Apostolus : Reus erit corporis et sangui-

nis Domini. *Deinde distinguit triplicem attentionem ex S. Thoma, et pergit:* Hæc autem triplex devotio ad digne celebrandum exigitur præsertim in canone, et maxime circa consecrationem. Debet enim sacerdos sacratissima verba canonis distincte proferre, sensum quoque verborum pro toto suo posse advertere, atque ad Deum totam suam contemplationem principaliter et amorose dirigere, beneficia ejus recolendo, admirando, laudando, et amplectendo, omni expulso phantasmate vano, et distractione abjecta. Debet enim cum metu et reverentia in hora consecrationis et immolationis omnipotenti Patri adsistere, atque ardenti affectu, ac interno sapore beatissima verba effari. Ita ille *de expos. Miss. art.* 14.

c. Non animi modò, sed et corporis reverentiam hic commendari vides. Pulchram ejus rei rationem ex Jacob. de Paz. accipe: « Æquum enim est, ut animæ, corporisque Creator ab utroque honorem et reverentiam accipiat; æquum etiam, ut si anima Dei visione satianda est, et corpus dotibus gloriosis ornandum, istud et illla Deo glorificatori eorum per reverentiam se subdant. Quin et Christus, qui primus hoc sacrificium sui corporis et sanguinis obtulit, carne simul et mente passus est, et utraque portione sui nostram salutem curavit, ut discas tu, utraque parte tui corpore et animo illi reverentiam exhibere, 1. Alv. de Paz. *lib.* 1. *de vit. Rel. c.* 9.§ 2. *edit. poster.*

2. *Quandocumque sacerdos sacrificans ex praescripto missalis, aut libri ritualis genua*

flectet, non leviter genibus se incurvet; sed ut adorantes Deum vivum et verum in spiritu et veritate decet, profundissime usque ad terram sese in genua dimittat, a. *et internam animi sui humilitatem ac reverentiam, externa hac adoratione Deo omnipotenti sacrificet. Ita Octav. Frang. Episc. Nunc. Apost.* in direct. Disc. Eccl. pro Ec. Col. Tit. de div. off.

a. Vide Rubricas Missal. Romani cum annotat. Matthiæ Kinckii Canon. Hildesheim, ubi ostendit, non satisfieri præscripto rituum in genuflexione, nisi ad terram usque fiat. Et novissime Barthol. Gavant. Mediol. *in Thes. Sac. Rit.*

O quam indignum profundiores nunc sæpe fieri, etiam in templis, inflexiones ad honorandum hominem, quam Deum in altari præsentem!

3. *Totum sacrum missae canonem, aliasque orationes, quæ ob mysterium ac religionem tacite pronunciandæ sunt, sic pronunciet, ut ipse quidem distinctum verborum sonum leniter percipiat, adstantium autem proxime nemo percipere distincta verba possit. Ita Episc. Tricar.* l. cit. n. 17.

Sed notandum quod monet ibidem. « Ut tanto majori animi intentione, majorique intentionis distrahentis silentio, eas Deo Patri in sanctuario pectoris sui offerat; quanto, ut monet externum vocis silentium, sacerdotum orationes, orationibus populi, in

hac præcipue sacra ac sacerdotali actione, debent esse puriores et efficaciores.

4. *In faciendis vivificæ crucis consignationibus praescriptam a rituali libro formam exactissime perfectissimeque observent; ne circulos aut quaevis alia figmenta potius, quam sacrum crucis signum formare videantur. Ac tum cum omni attentione ac reverentia in rem signatam, passionem nimirum, mortem ac merita Domini nostri Jesu-Christi animam figant; precesque atque actionem suam, ad consequendam a cœlesti Patre Primogeniti benedictionem hoc suavissime olente vestimento, ei acceptabiles ac gratas faciant.* Ibid. n. 79.

Quomodo illæ ceremoniæ exteriores, alias mortuæ, spiritu animandæ sint, præclare docet Jacob. Alv. de Paz. dum inquit, « reverentiam exteriorem custodies, si sacras ceremonias, ab ecclesia institutas, pulchre, attente, graviter et cum quadam dignitate perficias, si cum genuflectis, ita id facias, ut qui Deo submissionem profiteris, vel cultum latriæ defers; si, cum hostiam et calicem benedicis, ita signa illa sacra facias, ut qui sacrificium Deo acceptissimum benedicis; si, cum verba missæ profers, ita distincte et clare proferas, ut qui Deum ipsum alloqueris; si denique ita omnia ibi dicas et facias, ut dignum est voce promi et actione perfici, quæ Dei spiritu sanctam ecclesiam regente, approbata sunt et instituta. Ex Jac. Alv. de Paz. *lib.* 1. *de vit. Rel. c.* 9. §. 2.

Forte erit, cui otiosa et superflua videatur tam scrupulosa in istis ritibus observantia. Sed hunc ego ad aulas ire jubeo, ut discat esse pius. Vide, inquam, quomodo ibi ad regis aut principis obsequium intenta sit omnis illa aulicorum turba; quam illic scrupulose ritus et ceremoniæ aulicæ observentur.

Sed audi virum religiosum hoc ipsum inculcantem. « Ministri regum, *inquit,* et principum suas habent urbanitatis leges, quas nefas est præterire? quidni ecclesia, spiritu veritatis edocta, illas ceremonias instituat, quibus erga Deum officiosi et urbani simus, et ei comiter et decenter serviamus? Si ergo magni momenti esse videtur, erga magnates hujus sæculi urbane se habere, et in nulla re, quantumvis minima, ad reverentiam eorum spectante deficere, quanti momenti erit summum Deum, signis reverentiæ ab ipsomet per ecclesiam institutis, absque ullis defectibus honorare? etc. Jac. Alv. de Paz. *l. cit.*

Si libet alium videre virum non minus religiosum, cui in aula fuisse, et hæc quæ dixi, spectasse profuit? Ecce, Anton. Molinam, Carthus. Hisp. Refert ille sibi contigisse aliquando, ut regem discumbentem videret, et qua veneratione illa nobilium turba regem cingeret, quomodo bibituro e primatibus unus scyphum porrigeret, qui corpus tam profunde inclinabat, ut infra mensam prorepere velle videretur. Fatetur hinc se vehementer cumpunctum, dum consideraret, sic honorari hominem mortalem, qui revera esset, non secus ac vermis, putredini obnoxius, pari cum cæteris mortalibus

conditione, miseriis, morbis, mortique expositus; et cui vel una levis febricula fatalis futura esset. Deum vero Regem sæculorum immortalem; et in mensa eucharistica vere præsentem, tam irreverenter, tam oscitanter, tam torpide, et sordide coli ac honorari *V. ipsum Tr.* 3. c. 2. §. 3.

En quid ab aula proficere liceat pietatis studioso. Sed, ut nunc mores sunt, aulæ ritus et ceremoniæ religiosius et accuratius observantur, quam altaris et ecclesiæ. Adde, quod ibi omnia nitent, argento, auro, gemmisque fulgent omnia. Hic sæpius squalore, situ et sordibus horrent universa. Qua in re, vide quid Cardinali Bellarmino in palatio cujusdam magni præsulis agenti contigerit; uti refert ipse *lib.* 2. *de Gem. Col. c.*, 4. Vide eumdem *Conc.* 5. *super Miss.* in sorditiem altarium graviter invehentem. Vide etiam si placet Pet. Damian, *in* 7 *Tubis nostris.* Pag. 474.

5. *Ad excitandam et conservandam sub missa attentionem et reverentiam plurimum momenti habet, proponere sibi Deum in regio throno cum summa majestate praesentem, cinctum agminibus angelorum, qui regi suo trementes adsistunt, seque illis admisceri, ut simul cum illis obsequium suum summo regi deferat, et id quidem longe dignius et excellentius omni angelico ministerio. Ita fert Lud. de Pont.* Tom. 4. t. 2. c. 11. et alii.

Thronus iste seu tribunal altare est, in quo

Deo offers tremenda mysteria. S. Chrysost. cum, *hom.* 5. *de incompr. Dei natura*, contra Anomæos dixisset, Christum Dominum in eucharistia quasi judicem pro tribunali sedere, subjungit: « Cogita quem proxime stas, quibuscum invoces Deum, scilicet cum Cherubim, cum Seraphim, cum omnibus cœli virtutibus; animadverte quos habeas socios; satis hoc tibi ad sobrietatem, cum recordaris te corpore constantem, et carne coagmentatum admitti cum virtutibus incorporeis laudare Dominum omnium.

Idem hom. 1. de verb. Isa. *Non cogitas*, ait, *quod angeli huic stupendae adsistunt mensae, cumque reverentia hanc circumvallant.* Similia habet *hom.* 3. *de incomp. Dei Nat.* Et alibi; sed diserte *lib.* 6. *de sacerdot.*

Per id tempus et Angeli sacerdoti adstant et cœlestium potestatum universus ordo clamores excitat, et locus altari vicinus in illius honorem, qui immolatur, angelorum choris plenus est. Id quod credere abunde licet, vel ex tanto illo sacrificio quod tum peragitur. Ita Chrysost. *lib*, 6. *de sacerd. c.* 3. Vide Tubas Discip. Eccl. *pag.* 348, ubi dicta exemplis confirmat. Et poterat seipsum Chrysost. in exemplum adducere, nisi verecunda humilitas obstitisset. Refert enim S. Nilus *Episc. ad Anastas, Episc.* sæpius Chrysostomo visos Angelos, dum sacrificium offeret. *Tom.* 3. *Bibl. SS. PP.* Similia vide apud S. Greg. M. *l.* 4. *Dial. c.* et Pet. Damian. *in Tubis p.* 483.

Sed placet hæc ipsa confirmantem audire virum sanctissimum Laurent. Justin. «Est

enim altare, (*ait*) super quod sacrosanctum Christi corpus immolatur, mons spiritualis sublimis etc. Quanta autem circa eumdem, maxime tempore, quo sacrificium memoratum conspectui præsentatur Altissimi, sit angelorum, archangelorum frequentia, mortalium nemo valet edicere. Lætantur quidem tunc plurimum, si sumentis ac ministrantis mentem agnoverint non hæsitantem in fide neque conscientiæ onere prægravatam, sed elevatam in excelsis humilem in se, ab evagationibus alienam charitate fervidam, devotione refertam, exorantem pro populo, Deum laudantem, jubilantem in spiritu, et suavitate quadam pii amoris super suum innixam dilectum, etc.

« Cæterum quemadmodum replentur gaudio et pace pro devota celebratione justorum, illosque ut suos concives diligunt; ita procul dubio contra eos indignantur, qui sine sui probatione, cum ariditate cordis, et mentis dubietate Domini sui audent sacramenta contingere. Equidem à talium se avertunt consortio, ipsorumque orationes despiciunt, utpote Deo odibiles, ac sibimetipsis contrarios, etc. *Ita Laur. Justin. serm. de Euchar. longe elegantissimo ac piissimo.*

Placet huc adscribere gravissima et sacerdotibus notatu dignissima verba Cardinalis Bellarm. Nam dum superiora Chrysost. verba angelis, altare et sacerdotem celebrantem, stipantibus recitasset, hæc mox subjungit.

« Considerate jam quam triste, et deplorandum sit spectaculum, videre sacerdotem

divina mysteria peragentem, angelorum choris undique septum, qui ad ea, quæ ipse operatur, et loquitur, stupent, ac tremunt, et quæ admiratione ingentes clamores excitant, et tamen sacerdos, in medio positus totus frigidus, et quasi stupidus non attendit, quid agat, non intelligit, quid loquatur, et ita properat ad finem, ita signa involvit, ita verba præcipitat,quasi latrones post tergum haberet, et satis temporis ad fugiendum non esset; et tamen, ut dixi, non propterea singultum conscientiæ patitur. Sic res sacræ contemnantur, sic Deus irridetur sic redendi materia hæreticis datur. Clamamus in sacramento altaris Christum ipsum esse, et interim nonnulli ita se gerunt,ita ista sacramenta pertractant, quasi nihil minus verum esse putarent, et quasi Deum marmoreum, vel plumbeum haberemus, qui nihil sentiret, nihil videret, nihil audiret. Sed mihi credite, Deum omnipotentem, et vivum habemus, qui non dormit, nec irridetur; et omnia videt, omnia audit, omnia notat; et aliquando omnes suas injurias ulciscetur, et irrisores suos ipse ridebit, cum eis repentinus venerit interitus. *Ita Bellarmin.* Con. 9. Dom. 4. Adv. *quem imitatur Metezell. congr. Orat.* l. 2. de sacerd. c. 13. *Vide eumdem.* Con. 5. sup. Miss. est: ubi perinde graviter perstringit sacerdotes, qui Sanctum Sanctorum, dum tremenda mysteria tractant, in ara præsentem, et multitudine angelorum stipatum non attendunt, et quasi eum non viderent, nec ab eo viderentur, incredibili festinatione, sine spiritu, sine affectu, sine timore et tremore sacra

perficiunt. Repetit similia, *de Gem. Col. l.* 2. c. 5.

6. *Exterior illa sacerdotis celebrantis maturitas, reverentia, et pia corporis compositio, non tantum celebrantis utilis et decora est, sed et fideles in missa praesentes, aedificat, ac singulari eos pietatis sensu reficit.*

Ita Conc. Colon. An. 1536. Tit. 2. cap. 16.

Sic et Lud. de Ponte in vita P. Alvarez testatur, solitum illum facere sacrum, cum tanta modestia ac devotione, ut eam etiam in auditoribus excitaret.

Ibidem fatetur nonnemo permotum se ad amplectendum societatis institutum, quod patris illius devotionem, modestiam, gravitatem et tantam totius hominis compositionem in sacro missæ officio, hebdomada sancta celebrato, vidisset. Vide in vita P. Balth. Alv. c. 6. §. 1.

« At nunc sæpe numero videmus sacratissima mysteria celebrari, (*verba sunt Ant. Molinae*) tam modica gravitate et decore, sine modo, sine ceremonia, pronunciatione, ut eum,qui id intueatur penitus ex affectu, dolore concuti necesse sit. Certum quippe est, si gentilem mystam videremus litantem idolis ea celeritate, an levitate dicam, qua plures christiani sacerdotes offerunt Deo æterno Unigenitum crucifixum, quibus non sannis jocisque exciperemus? Et quod lacrymas meretur, si nota ipsis essent sancta, quæ in missa tam abjecte tractamus,

nunquid certo nobis illuderent et ipsi ? etc. *Ita P. Ant. Molina* Proëm. ad lib. de instr. sacerd. » Addit, ibidem, opifices melius callere artem suam, et accuratius ad amussim exercere, quam multos sacerdotes; et hanc esse calamitatem maximam, et plurium, vel cunctarum causam.

Qua majestate magnum illum Basilium sacris mysteriis operari solitum credimus? cum etiam Valens Imperator Arianus templum hostili animo ingressus, ac Basilium sacrificio intentum conspicatus, vehementer terrefactus, et tantum non exanimatus sit. Sed verbis Nazianzeni rem istam, sane memoratu dignam, referre placet.

« Post quam, *inquit*, intus fuit, (*Valens Imp.*) Atque ipsius aures psalmorum cantu non secus ac tonitruo quodam personuerunt; plebisque pelagus vidit, omnemque ordinem et concinnitatem, quæ tam in sacrario, quam prope sacrarium erat, angelicam potius quam humanam; atque ipsum quidem Basilium ante populum recto corpore stantem, qualem scriptura Samuelem describit (1. *Reg.* 7.) nec corpore, nec oculis, nec animo, perinde ac si nihil novi contigisset, ullam in partem se moventem, sed Deo, ut ita dicam, et altari affixum; humanum quiddam passus est; atque oculorum vertigine ac tenebris totus impletur. *Et paulo post ostendit, illam Imperatoris perturbationem initio paucis notatam, tandem, cum rex ad donaria offerenda accessit, omnibus, potuisse.* Ita enim, *inquit*, titubare cœpit, ut nisi quispiam ex sacrarii ministris vacillantem supposita manu retinuisset, misere utique et luctuose prolapsurus fuerit. Nazian. *orat.* 30. *post. med.*

7. *Instante jam ipso communionis tempore totis viribus et affectibus praepara te in occursum Dei tui. Verba illa:* Domine non sum dignus; *cum intimo animi sensu pronuncia, humillime agnoscens indignitatem et vilitatem tuam.*

8. *Mox quasi audisses:* Ecce sponsus venit, exite obviam ei; *novo et ardenti cordis affectu teipsum excita. Pande adventanti sponso omnes sinus cordis tui. Omnes tum corporis, tum animi vires, facultates, sensus advoca,* a. *ut omnes, velut domestici tui, parati ad congratulationem et obsequium tanti hospitis jam ingressuri præsto sint; eumque intimis amoris officiis et reverentiae signis tecum excipiant. V. Christ. Mayer.*p. 2. c. 5. §. 3.

a. Nimis indignum foret, sensus tunc alio vagari, intellectum tunc aliis intendere, voluntatem alibi occupari, memoriam aliud agitare, quam quomodo excipiant Deum auctorem suum, ipsique famulentur. Huc serviens piæ et ignitæ ejaculationes, seu aspirationes, non ore quidem, sed mente et internis suspiriis usurpandæ. v. g. *Benedictus qui venit in nomine Domini. Unde hoc mihi, ut Dominus meus veniat ad me? Benedic anima mea Domino, et omnia quae intra me sunt, nomini sancto ejus. Magnificate Dominum mecum, et exaltemus nomen ejus in idipsum. Dominus meus, et Deus meus. Dilectus meus mihi, et ego illi. Inveni quem*

diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam, etc. Hæc et similia, præsertim exercitia fidei, spei, charitatis, resignationis, etc. uti immediate ante, sic statim post sumptionem usui erunt; quorum sylvam congessit Philipp. Rovenius Archiepisc. Philipp. Vicar. Apost. Holland. *in Instit. christ. piet. l.* 2. *c.* 11. *pag.* 284. *et seqq.* Et nos selecta quædam in Paradiso animæ Christ. *sect.* 5.

CAP. VIII.

RECESSUS ALTARIS, SEU GRATIARUM ACTIO POST S. COMMUNIONEM

1. *Peracto sacrosancto missae sacrificio, non minor cura, quam ad antecedentem missae praeparationem requiritur. Quisque in omni silentio ac quiete* a. *actionum, locutionum, sensuum ac cogitationum sese contineat,* b. *per quartam,* c. *minimum aut octavam saltem horae partem devote secum meditetur, et intenta cogitatione perpendat; quid egerit, et qua fide, qua devotione, quo fine, quo fructu hoc ipsum peregerit.*

Ita octav. Frangip. Episc. Tric. in Direct. Disc. Eccl. Colon. Tit. de div. off. n. 85.

a. A sumpto cibo medici suadent quietem a negotiis et laboribus; motum, præsertim

vehementiorem, damnant, ut noxium concoctioni, et qui cibos crudos expellat e ventriculo, vel saltem succos seu humores crudos cibi nondum bene mitificati et subacti in venas et habitum corporis rapiat. Hinc enim frustratur homo debito fine assumpti cibi, et fructu probi nutrimenti. V. Galen. *l. de cib. boni et mal. suc.* Et *l.* 2. *de sanit. etc.* Ita plane post hoc cœleste epulum, quies a distractionibus et negotiis est necessaria ne cibus ille quasi crudus extrudatur ab anima, et nullum, vel non satis probum nobis nutrimentum præbeat.

b. Idem monet Thom. a Kemp. his verbis; « Oportet, ut non solum te præpares ad devotionem ante communionem, sed ut etiam sollicite te conserves in ea, post sacramenti perceptionem. Nec minor custodia post exigitur, quam devota præparatio priùs.

« Nam bona postmodum custodia optima iterum est præparatio, ad majorem gratiam consequendam. Ex eo valde indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora. *Ibid.* Cave ergo a multiloquio; mane in secreto; fruere Deo tuo; ipsum enim habes, quem totus mundus tibi nec dare nec auferre potest. *Lib.* 4. *de Imit. cap.* 12.

c. Tobiam utrumque vide. En quam solliciti sunt, quid tam fido duci, et amico hospiti (angelo Raphaëli) grati rependant; sed cum angelorum esse tandem deprehenderent, quem diu hominem putaverent; tanto Dei beneficio velut attoniti, illico procidunt in faciem; tres ipsas horas taciti profunda in

contemplatione posuerunt. Tu vero non angelum, sed angelorum, Dominum recepisti, vel potius ille te recepit et refecit corpore et sanguine suo; et pigebit tantillum temporis recolendo tanto beneficio dare?

2. *Peracto sacrificio, aut communione puta dici tibi a Christo, ad cujus mensam assedisti:* Scitis quid fecerim vobis? a. *Quo vos honore dignatus sim, quali vos cibo, quo potu refecerim?*

a. Ita Joannes Avila celebris Hispaniæ Ecclesiastes, apud Granat.

Utinam scirem, *inquit*, mi Domine, quid feceris mihi, utinam bilancem haberem minime fallacem, qua rem tantam pro merito librarem; vere fecisti mihi magna qui potens es. Fecisti me convivam cœlestis mensæ tuæ. Certe non fecisti taliter omni nationi. Neque enim est alia natio tam grandis, quæ habeat Deus appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest nobis. Gran. *in vita Avilae mihi pag.* 828.

Quid ergo sic propere festinas, o sacerdos, à missa ad alia negotia, colloquia, etc. frivola subinde nec admodum seria, immemor Dei tui, a quo plus scientiæ, commodi, honoris, felicitatis, delectationis, luminis et auxilii ad res bene gerendas, præsertim hoc ipso tempore percipere poteras, quam ab omnibus aliis creaturis? Tædio-ne tibi est ejus conversatio et colloquium, cujus deliciæ sunt, esse cum filiis hominum? Quid si te invitasset amicus,

et domo quidem reciperet, sed mox quasi pertæsus consortii, te relicto exiret per posticum ad alia colloquia, vel negotia, non dignatus te hospitem familiari colloquio, aut ullo benevolentiæ et amoris officio, nonne is merito audiret inhumani et inurbani ingenii homo, nec ullo deinceps amicitiæ commercio vel officio dignus haberetur?

Vide ergo, quid de teipso dicendum, qui Deum invitasti, et jam recepisti in domum tuam, (qualis vero, quantusque hic hospes est?) Tu vero, eo vix ingresso, mox subducis te, abiens ad colloquia, negotia, studia etc. nec curas cum eo paulisper conversari, vel ullum amoris et gratitudinis signum tam liberali et benevolo hospiti ostendere. Quid hoc est, nisi vilipendere hospitem, imo etiam graviter offendere, maxime cum ille veniat ad te, non ut reficiatur a te, sed ut reficiat te. Vide, ne, qui spernis, et ipse spernaris.

3. ***Missa** vel communione peracta plurimum refert nosse uti eo tempore, quo apud nos demoratur Christus, et dulci hospitis quem excepimus, praesentia frui. Neque enim tempus aliud ad tractanda salutis nostrae negotia opportunis aut magis idoneum, quam cum nobiscum, et intra nos habemus ipsum salutis auctorem.*

Lud. de Ponte. in medit. 1. p. med. 35. *Rodriq.* 2. p. tract. 8. c. 7.

Nosse uti tempore seu occasione, magna

putatur sapientia. Ita est; et quidem alias satis attenti sumus, ut non elabatur nobis occasio rei bene gerendæ. Cum lucri alicujus aut commodi nostri opportunitas adest, non facile negligimus. Sed quanto potius id nobis hic curæ erit, ut in tam præsenti occasione procurandæ salutis non simus incurii? Itaque sapientis monitum audiamus: *Non defrauderis a die bono, in particula boni doni non te praetereat.* Eccl. 14.

Quisnam melior dies, o sacerdos, o christiane, quam ille, quo Dominus Deus tuus venit ad te, non vacuus, aut inanis, sed instructus bonorum thesauris, plenus donis et muneribus, modo teipsum per teporem et somnolentiam non defraudes.

Sanctæ matris Teresæ illud erat monitum: « Cum certi plane simus, Christum in nobis residere, donec naturalis calor accidentia panis non consumpserit, nulla ratione oblatam occasionem agendi cum Domino intime, ac familiariter amittere debemus; quin potius illi nos imis visceribus adhærere, et cum eo miscere colloquia diu, amicèque, rejecta quacumque alia cura ac cogitatione par est. Nam si eo tempore, quo mortalem agebat vitam, ægri atque languentes, a natura et arte destituti, contactu tantum vestimentorum ejus recipiebant salutem, nequaquam dubitari potest, quin admiranda supra naturam effecturus sit, manens in nobis immortalis, dummodo fides vigeat. Iam si peracta vix communione, rustice atque inurbane ab eo recedimus, convertimurque ad negotia, aut leves etiam occupationes repetimus, haud queri jure possumus, si in

virtutum actione, et usu parum proficimus. *Ita Ribera* in ejus vita, lib. 4. c. 12.

Præclara quoque documenta P. Balth. Alvarez, post communionem observatu digna, et superioribus pene similia, vide apud Lud. Ponte *in vita c.* 6. §. 2. ubi inter cætera ait, quod multis pruriant pedes, ut statim discedant prætextu collocutionis, etc. idque vocat phrenesin intolerabilem. Et, qui alio festinat, cum Deum domi suæ habet hospitem, is ostendit, se alibi habere thesaurum, adeoque et cor seu desiderium, quam in Deo suo. Et, cui cum illo manere tædium est, nescit se Deum, totumque bonum suum habere, a quo plus discere et ditescere posset, quam ab ulla re creata. Sed tu ipse vide *loco citato, si lubet.*

4. *Viva fide Christum Dominum, quem reipsa præsentem habes, ante oculos mentis tuæ constitue. Actus humilitatis, reverentiæ, amoris, gratitudinis, ac divinæ laudis exerce,* a. *Et quidquid potes,* b. *obsequii defer summo Regi gloriæ, qui ad te vermem terræ venire dignatus est.*

Ita Rodriq. De Ponte. De Paz, et alii.

a. Nunc ergo (ait Marchantius)* ferventius usurpandæ aspirationes sacræ, orationes jaculatoriæ è cordis fundo prodeuntes, amplexus intimi animæ sponsum complectentis, gratiarum actio cordialis, admiratio cum stupore tantæ bonitatis; se tam admirabili, amabilique modo communicantis, oblatio pura totius mentis in manus Dei, totiusque vitæ ac voluntatis resignatio per-

fecta, omnium creaturarum, visibilium et invisibilium, ad Dei laudem invitatio. Hæc nimirum affectuum piorum multiplex expressio est illud vinum conditum et mustum malo granatorum suavissimum, quod sponsa dilecto, in secretum cubiculi introducto, propinare promittit. Huc servient illæ piæ et amorosæ aspirationes, de quibus *in fine cap. præced.* * *In Candel. myst.*

b. Major enim est omni laude, nec laudare sufficis. Tres illi pueri apud Danielem, cum in medio ignis viderent, se Dei ope servari incolumes, adeo in ejus laudem exarserunt, ut nullam usquam seu in cœlo, seu in terra, seu in mari creaturam relinquerent, quam non provocarent ad Deum laudandum, dicentes una voce: *Benedicite omnia opera Domini Domino, etc.* Quanto potius id nos faciemus, quippe qui recipimus eum, per quem a morte et æterni ignis incendio salvati et liberati sumus.

5. *Offer teipsum totum, quantus es, corpore et anima, cum omnibus viribus in Dei cultum, obsequium et beneplacitum, statum quoque sacerdotii, ad quem te, licet indignissimum, vocare dignatus est, tot aliis multo dignioribus præteritis. Age pro eo, cæterisque huc collatis donis et beneficiis ex totis cordis visceribus gratias. Propone et promitte serio, his omnibus te ad unius Dei gloriam velle niti et uti, quantum ipsius gratia licuerit.*

Et hunc in finem concipe bona proposita,

et vota, quibus obstrictus es, renova, dicens: placet, Domine, quod promisi, gaudeo de vocatione mea. *Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam*, quoad vixero; *et nomen Domini* constanter et fiducialiter *invocabo*, omnibus diebus vitæ meæ: *Vota mea Domino reddam in conspectu omnis populi ejus: Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum ejus*, nempe qui sacro illius ministerio consecrati, perseveranter servierunt illi in sanctitate et justitia omnibus diebus vitæ suæ.

6. *Optima* a. *et gratissima* b. *Deo gratiarum actio, offerre ipsi vice gratitudinis, actum aliquem heroicum virtutis tibi magis necessariæ; vel, quod idem est, seriam mortificationem malorum affectuum, et præcipue defectus seu vitii alicujus particularis, quo te nosti sæpius impingere, et impediri in te profectum divini amoris, et solidæ virtutis progressum.*

Ita Rodriq. 2. p. tr. 8. c. 12. *pie et eleganter, quem. rogo, consulas. De Ponte* in med. tom. 1. med. 35. p. 3.

a. Nam, ut tradit ibidem *Rodriq.* aliæ gratiarum actiones consistunt fere in affectuosis considerationibus, quæ licet piæ et bonæ sint, meliora tamen longe sunt opera. Itaque et M. Avila, rerum spiritualium scientissimus, censebat optimam communicantium dispositionem esse, bonam et sanctam vitam; si nempe recte vivendi mo-

dum, in exercendis virtutibus et extirpandis vitiis intuitu sacræ communionis serio ac diligenter observare studeant. Quorsum enim certis ante et post communionem occupare exercitiis, et nihilominus æque manere tepidum, immortificatum, languidum, ac fueras pridem? Totus sacræ communionis fructus est melioris vitæ profectus. Inspice ergo conscientiam tuam, et ex vitiis, quæ ibi deprehendis, et quibus sæpius offendis, aliquid selige quotidie, quod Christo, qui pro te seipsum dedit in mortem, et nunc in cibum, vicissim in sacrificium offeras. V. g. *ait Rodriq*, si nimius deliciarum sectator sis, si corporis commoditates studiosius captes, offer Domino propositum, in eo, te, isto die, mortificandi, etc. Hoc modo si conmunicaremus, *ait*, singulis vicibus, aliqua in re, quantum libet minuta, nos mortificando, et defectum aliquem corrigendo, quantum, Deus bone, anima nostra proficeret!

Hæc potissima et gratissima Deo gratiarum actio, vitæ nostræ emendatio. Quid aliud requirit Deus a nobis, et quid aliud retribuemus ei pro tanto beneficio, illi, inquam, qui bonorum nostrorum non eget; quam ut corrigamus hoc in moribus nostris, quod ipsi displicet, et adversatur ejus in nos amori? Hæc fere Rodriq. *l. c.* quem ipse, velim, legas.

b. Hoc nimirum est, pro hostia nobis oblata vicissim se hostiam Deo mactare, et juxta Apostolum, ***exhibere corpus suum hostiam viventem, sanctam, Deo placentem;***

et mortificationem Jesu Christi in suo corpore circumferre.

7. *Cum hospes Christus Dominus susceptus est; tunc amantissima cum eo instituenda colloquia; tunc opportunum est defectus suos deplorare, miserias et ærumnas suas omnes novo hospiti exponere, auxilium ad agenda et perferenda omnia implorare. Tracta, mi christiane, cum Domino tuo familiarissime omnia negotia tua, velut cum amicorum tuorum optimo.*

Ita Drexelius in Rosis B. V. p. 2. c. 7.

His pro coronide libet adtexere, quæ habet *in direct. Disc. Eccles. Oct. Frangip. Episc Tricar.*

8. *Sacerdos, peracto sacrificio, omne imperfectum suum, omnem animi sui languorem, cœcitatem, vincula, ac colligationes vanitatis, malas ac inolitas consuetudines, peccandique pericula, et necessitates, sibi ante oculos suos ponat, et cor suum omneque desiderium coram Deo effundat; ejusque adjutricem gratiam suppliciter imploret; et virtute ac fervore illius cibi, quo refectus et animatus est, tota voluntate animique contentione, vel unum saltem defectum in proximi sacrificii diem expugnandum extirpandumque suscipiat. Frangip.*

Episc. Tricar. in Direct. Discipl. Eccl. tit. div. off. n. 85.

« Utque quotidie (*addit ibidem*) de virtute in virtutem progrediatur ac proficiat , quotidie ex vita ac passione Domini nostri Jesu Christi certam alicujus virtutis actionem omnibus animi viribus imitandam atque exercendam capiat.

« Nam quod sacerdotes multi quotidie aut frequenter sacrificent, pauci autem ex illis proficiant, et multi vani, omnique solida pietate vacui existant, non aliam arbitramur esse causam, quam quod sine ullo timore ac devotione tam sanctum opus aggrediantur, et perfunctorie atque ex quadam consuetudine, aut necessitate magis, quam ex sincera et viva pietate perficiant ; et mox una cum sacris vestibus NB. omnem rei peractæ cogitationem deponant ; omnemque internam et externam pietatis formam exuant, moxque ad negotia et colloquia, imo ad fabulas, ad vana et otiosa effundantur.

Quod sane non facerent, si meditationi sanctæ debito modo aliquandiu intenti fuissent, et illustriorem in se quotidie custodia exterioris et interioris hominis debere esse disciplinam sentirent. *Ita Episcop. Tricar. Nunc. Apost. in Direct. Discipl.*

CAP. IX

Frequentatio sacrificii missæ seu communionis.

1: *Inter omnia exercitia vitae spiritualis nullum tam est excellens, divinum, efficax et securum ad summum bonum consequendum, et sanctissimam cum Deo unionem impetrandam, quam frequens et pia communio.*

Ita Lud. Grand. tract. de Euch. 1.

Adstipulatur Ph. Rovenius Archiep. Philipp. *in Instit. christ. piet. ubi ait*, hanc esse dignissimam et altissimam actionem, quam Christianus possit præstare in mundo. Nam summa rationalis animæ perfectio est unio hominis cum Deo per charitatem et contemplationem, quod nullibi dignius et perfectius fit, quam in usu sacramenti Eucharistiæ, per quam ipsum auctorem gratiæ Deum, qui charitas est, arctissime possidemus.

Hoc nosse, et diligenter advertere proderit, ut non ignoremus cogitationes et technas diaboli. V. Cyrill. *l.* 3. *m. Joan.* 37. Nan.

2. *Demon infensissimus frequentis communionis hostis est.* a. *Hinc ut fructibus ejus nos spoliet, varia impedimenta,* b. *solet objicere, quibus nos à tam sancto et salutari opere retrahat.*

Arias de freq. comm. c. 18. *Molin.* Tract. 7. cap. 1. *Roven.* Instit. piet. lib. 2. c. 12. *Drexel.* Zodiaco sign. 3.

Ita quoque Thom. de Kempis: *Inimicus sciens fructum et remedium maximum in sacra communione positum, omni modo et occasione nititur, fideles et devotos, quantum praevalet, retrahere et impedire. l.* 4. cap. 10.

a. Ecce malignum Pharaonis ingenium. Populus Israël ad sacrificium Deo immolandum in desertum abire parabat. Non ferens hoc impius Pharao, et divino honori invidens, has cogitationes molitur extinguere. Ergo populum operibus luti, laterum, palearum obruit, ut pressura laboris divini cultus curam procul extrudat.

Nempe in animo circa lutum et paleas (quid enim aliud sunt aurum, argentum, honores, voluptates, et terrena omnia?) nimis occupato, pietati et sanctis divinisque cogitationibus vix ullus locus est reliquus.

Sed et hic quoque Holophernis stratagema vide, qui ut Bethuliam subjugaret, canales, quibus aqua in civitatem derivabatur, abstulit. Ita princeps tenebrarum, ut animas expugnet, canales divinæ gratiæ, (inter quos præcipuus hoc sacramentum), per quos Dei in nos gratia, et omne adversus hostes robur dimanat, obstruere, vel avertere nititur.

b. Inter ea sunt tot occupationes, curæ, negotia, quæ animum distrahunt, et a rebus spiritualibus alienum reddunt. Item ango-

res, scrupuli, inquietudo, et perturbatio animi, et imprimis illa tepidorum, ne dicam, impiorum obloquia frequentem communionem, idque pietatis quadam specie, arrodentia. Nempe mos pravorum est, virtutem, qua ipsi carent, in aliis carpere. Et hos quidem non divini, sed sui tantum honoris cura remordet; ut qui alienæ pietatis et virtutis exemplum suam censent contumeliam, ita non Dei, sed sub Dei prætextu causam suam agunt, et suum decus aliorum reprehensione tegere conantur.

3. *Uti Demon ejusque satellites unice laborant, usum hujus sacramenti aut tollere penitus, aut saltem impedire ne sit frequentior: sic praelatorum, pastorum, praedicatorum, confessariorum est, cultum et frequentationem ejus omnibus modis promovere.*

V. Molinam. Tr. 7. c. 1.

Ubi fortior instat hostis impetus, ibi providi duces et genorosi milites majores opponunt vires, ibi magis sollicite agi curant excubias. Et certe nimis indignum foret, minus animosos nos esse ad vim hostium repellendam, quam sunt illi audaces ad inferendam; et segniores esse Christi ministros ad propugnandum Domini sui honorem, et verborum illius veritatem, quam ministri Satanæ ad utrumque impugnandum. Et tamen, heu, sæpe videmus velociores esse pedes impiorum ad effundendum Christi sanguinem, quam

servorum Christi ad eum vindicandum.

4. *Signum praedestinationis, et nota filiorum Dei est frequens et pia communio; zelus quoque et studium, ejus cultum et frequentationem promovendi. Ita Drexel.* in Zodiaco signi. 3. *Sucquet*, lib. 3. viæ vitæ, c. 18. *Molin.* tr. 7. c. 9. §. 2.

Nam gloria et vita beata, quid est aliud, quam esse cum Deo, et frui in cœlis convivio sempiterno? Hinc illa: *Ego disponio vobis regnum, ut edatis et bibatis. etc.* Et: *Beatus, qui manducabit panem in regno Dei.* Luc. 22. et 14.

At hujus convivii figura est SS. Sacramentum, et, ut canit ecclesia, in eo nobis futuræ gloriæ pignus datur. Quomodo ergo tandem separabitur a Christo, qui nunc gaudet ejus in sacramento præsentis consortio? Quomodo tunc reipsa fraudabitur, qui nunc pignore tam frequens fruitur? Cyprianus certe affirmat, hujus sacramenti usum principium esse in hac vita divinæ fruitionis, qua postea in æternum potiemur, ac proinde evidens signum damnationis esse, nullo illius affectu et desiderio duci. Nam talis jam in hac vita per propriam voluntatem incipit se a Deo disjungere; unde nec Deus injuriam faciet, si ejusmodi hominem a se in æternum sejungat.

5. *Ingens utilitas et necessitas* (a) *sacramenti eucharistiae frequentem ejus usum et susceptionem christianis omnibus merito commendare debet.*

Ita passim auctores in hac materia.

a. Quemadmodum enim in corpore calor naturalis continuo arrodit et consumit humidum radicale, quod nisi a nutrimento continuo restauretur, tandem omnino consumptum homini necessario mortem adfert: ita plane in nobis animæ robur ac vires ardor concupiscentiæ, ad carnalia bona sollicitans, continuo consumit; unde perpetua indiget virium restauratione; at hanc omnium potentissime præstat ei panis ille cœlestis, qui dat vitam mundo.

Medicorum dogma est, ubi morbi causæ permanentes sunt, ibi remedia quoque permanentia esse debere. Unde eos qui immoderato hepatis calore laborant, frigidioribus uti cibis, et calidis abstinere perpetuo jubent. At intra nos semper corruptæ naturæ morbus, peccati fomes, hæret; hinc in nobis omnis morbi, et ipsius mortis origo. At contra hunc morbum, in membris nostris late et periculose grassantem, remedium certissimum est frequens hujus sacramenti usus, quod ad hoc præcipue ab ipso salutis nostræ medico et auctore fuit institutum.

Sed Ambrosium audiamus. *Si, quotiescumque effunditur sanguis Christi, in remissionem peccatorum effunditur, debeo merito semper accipere, quia semper pecco; et quia semper infirmus sum, debeo semper accipere medicinam.* L. 4. de sacram. c. 6. et refert. c. si quotiescumque de cons. dist. 2.

Paucis ista confirmat Thom. de Kemp. *Sancta communio retrahit a malo, et confortat in bono.*

« Si modo tam negligens es et tepidus, quando communicas, aut celebras; quid fieret, si medelam non sumeres, et tam grande juvamen non quæreres? *lib.* 4. *c.* 10.

Sed de his vide prolixius S. Thom. *opus.* 58. de sacram. alt. erudite pie et copiose disserentem. *Ser.* 21. *et quinque seqq.*

6. *Circa frequentiam sacræ communionis una et certa præscribi nequit omnibus lex et regula, cum diversa sint hominum instituta, mores, ingenia, ita ut, quod uni parum sit, alteri multum videri possit. Molin.* tr. 8. c. 5.

Optimum, ut hac in re quisque a confessarii pii et docti consilio et arbitrio pendeat, captivans intellectum suum in obsequium humilitatis, nec dubitans, id Deo gratius sibique utilius fore, quod is judicaverit, quem sibi quasi divinæ voluntatis elegit interpretem, et cui animæ suæ curam commisit. Molin. *tr.* 7. *c.* 5. §. 1. *et* 4. Arias *de freq. comm. cap.* 21 *et* 22. Porro prudenter consideret confessarius adjuncta personarum et rerum; et si advertat, ex frequentia imminui reverentiam, et deflecti paulatim in aridam consuetudinem et tepiditatem, nonnihil restringat communicandi licentiam.

7. *Optandum vehementer, ut quilibet christianus singulis dominicis, aut semel in hebdomade ad communionem accederet, et nemo, licet magnus peccator, ultra*

dies octo eam differet. Ita Molin. tr. 7. c. 6. §. 1.

Est que expressa sententia August. *Epist.* 118. *ad Januar, et lib. de eccles, dog. cap.* 53. Cassian. *Coll.* 23. *cap.* 21. Vide *infr.* §. 9.

Quotidie sacram communionem accipere nec laudo, nec reprehendo; omnibus tamen dominicis communicandum suadeo et hortor. Ita *lib. de eccl. dogm.* qui, et si non putetur esse Augustini, est tamen vetusti auctoris. Vide Madrid. *de freq. comm. cap.* 3. ubi B. Catharinæ Senensis, se hac auctoritate tuentis contra calumnias, meminit.

« Etenim, *ait Molin.* nulli neganda est communio, etiam maximo peccatori, qui ad hanc se volet componere; nec enim impedimento sunt gravissima peccata, nec relapsus, dummodo horum pœniteat, nec scelus sit continuum, neque constitutus sit in proxima occasione peccandi a qua nolit recedere; nam hæc veræ pœnitentiæ adversantur.

« Enim vero, *pergit idem,* si accideret mihi peccator, innumeris gravissimisque sceleribus constrictus, quem intelligerem vera duci pœnitentia, et propositum edisse vitæ melioris; consulerem profecto, ut singulis dominicis communicaret. Quod si sabbato sequenti rediret, eodem, quo ante, pondere gravatus peccatorum, videremque, quod pœniteret eum cum proposito emendandi, magis hunc accenderem sacram ne communionem omitteret, et si iterum, iterumque sic reverteretur, ego nihilominus

frequentandæ communionis auctor essem. (1)

Ecce quo pii et religiosi viri pia liberalitas progreditur. Et ne putes, eam ratione destitui, notanda verba pietatis æque ac veritatis plenissima.

« Quod si quis, *ait,* hanc nimiam esse putet indulgentiam, obsecro constituat talem ante pedes Salvatoris. Numquid veniam peccatis ex animo petentem recipiet Christus magna cum charitate et pietate? Huic similes esse ejusdem ministri studeamus. Quid sibi volunt verba Christi, cum Petro interroganti: *Quoties peccabit in me frater meus, et dimittam ei?* respondit: *Non dico tibi usque septies, sed usque septuagies septies.* Matt. 18. *Ita Molina. Tract.* 7. *c.* 6. §. 1.

8. *His, qui vitam sequuntur arctiorem, à gravioribus criminibus abstinent, venialia etiam declinare student, saluti suae diligentius incumbunt, concedi potest et debet bina in hebdomade communio.* * *Molin* lib. 6.

His vero, qui plus profecerunt, *ait ibid.* qui orationi et piis exercitiis vacant, et rerum spiritualium studiosi sunt, non nimium erit, si tertio quoque die fruantur. Ita Molin. *l. cit.* §. 2.

* Addit idem. *Non referre, quamvis defectibus non careant, et aliquid propriae infir-*

(1) De recidivis. *Vide Liguori Theolog. moral. lib.* 6. *N°* 159 *Et Praxim confessarii N°* 70 *et Seqq.*

mitatis supersit, nec multum profecerint in virtutibus, modo ad id aspirent et conentur. Etenim, ut Bonaventura dicit, *homo accedit ad Christum, non ut ipsum sanctificet, sed ut sanctificetur ab ipso, adeoque necesse non est, ut sit sanctus, aut in virtute perfectus, modo talis esse desideret.*

Hæc ille auctor, quæ omnia latius apud ipsum confirmata reperies.

9. *Inanis praetextus est rarae communioni, indignitatem suam* a, *vel debitae dispositionis et devotionis inopiam* b, *vel notabilis profectus defectum* c *praetendere.*

Ita Molina. Rodriq. Arias, l. cit.

a. Nonne Christus ipse in carne conversans sæpius cum indignis, id est, publicanis et peccatoribus agere dignatus est? per hoc etiam pharisæis invisus, et calumniis obnoxius; quorum ille perversam mentem redarguens, respondit: *Non est opus valentibus medicus, sed male habentibus.* Matth. 9. Quin, *non veni,* ait, *vocare justos, sed peccatores;* et iterum: *Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos.*

O Domine, ecce et nos peccatores sumus, et tamen ad te venire audemus; tecum, imo te manducaturi accedimus; quia nos tam amanter invitas, et verbis dulcissimis trementes animas.

Adverte tamen, vocari *peccatores,* sed quos jam scelerum pœniteat, et qui parati sint resipiscere. Nam impœnitentes adeo non fert in mensa sua Christus,

ut cum indignatione repellat, et ejici jubeat.

Mutet ergo vitam; *ait S. Augustinus*, qui vult accipere vitam. Nam si non mutet vitam; ad judicium accipiet vitam, et magis ex ipsa corrumpitur, quam sanetur; magis occiditur, quam vivificetur. S. August. *serm.* 1. *de temp. seu dom.* 1. *Adv. Sed de his sup. c.* 3. *et* 4. *satis.*

Porro his, qui se tanquam peccatores et indignos abstrahunt, egregie respondet Cassianus. « Nec tamen ex eo, *inquit*, debemus nos a Dominica communione suspendere, quia nos agnoscimus peccatores, sed ad eam magis ac magis propter animæ medicinam ac purificationem spiritus avide festinandum. Verumtamen ea humilitate mentis ac fide, ut indignos nos participatione tantæ gratiæ judicantes, remedia potius nostris vulneribus expetamus.

« Alioquin ne anniversaria quidem digne est præsumenda communio; ut quidam faciunt, qui ita sacramentorum cœlestium dignitatem, sanctificationem ac meritum metiuntur, ut æstiment, ea nonnisi sanctos atque immaculatos debere præsumere, et non potius ut sanctos mundosque nos sua participatione perficiant. Qui profecto majorem arrogantiæ præsumptionem, quam sibi declinare videntur, incurrunt, quia vel tunc, cum ea percipiunt, dignos se ejus perceptione judicant.

« Multo enim justius est, ut cum hac cordis humilitate, qua credimus et fatemur, illa sacrosancta mysteria nunquam pro merito nos posse contingere, singulis ea dominicis, ob remedium nostrarum ægritu-

dinum præsumamus, quam vana persuasione cordis elati, vel post annum dignos eorum participatio nos esse credamus. *Ita Cass. coll.* 23. *cap.* 21. *ubi Annot. Alar. Gazaei Bened. vidisse proderit.*

Joan. Gerson, auctor sanè gravis, sic quodam Tract. ait: « Qui propterea ad hoc sacramentum, non accedit, quia tepidus est ac frigidus, similis est ei, qui diceret, ad ignem non accedo, quia frigidus sum; medicum non requiro, quia infirmus. Sacramenta medicinæ sunt, etiamsi infirmus sis, accede; Christus ignis est, etiamsi frigidus sis, dummodo in mortali peccato non sis, accede. Nam sæpe accedit homo ad eucharistiam frigidus et indevotus, et post illam fervidus et calescens invenitur. *De praep. ad. Miss.*

Pulchre Cyrill. Alex. *Ego igitur,* inquit, *probo me ipsum, et indignum invenio, et abstineo.* (Sic nempe introducit loquentem, qui se ut indignum subtrahit.) *Quando igitur* (respondet) *quicumque tu es, qui ista dicis, dignus eris? Nam si peccando indignus es, et peccare non desinis, expers omnino eris hujus vivificae sanctificationis etc.* l. 4. in Joan. c. 17.

Porro, ut paucis et perspicuis verbis explicetur, quæ sit dignitas ad susceptionem sacramenti requisita, sciendum, dupliciter posse hic considerari dignitatem: *uno modo* cum proportione ad dignitatem ejus, qui recipitur, et ad hanc parandam nulla diligentia, nec humana nec angelica, sufficit; quid enim est homo, aut ulla creatura, ut cum Deo comparetur? aut quæ proportio finiti ad infinitum? unde nec ista requiritur.

Secundo cum proportione ad vires et infirmitatem suscipientis; eaque rursum duplex est, una, ut faciat quis, quantum potest, curando in se ornatum virtutum, reverentiæ, devotionis, etc. Sicuti pauper subditus regem suscipere quidem pro dignitate regia nequit, si tamen faciat quod potest, et quantum à suæ conditionis hominibus præstari ullo modo in tali casu posset, digne regem suscepisse censebitur. Et hac quidem ratione pauci digne Christum recipiunt, rari enim, qui hic exerant ultimum potentiæ. Altera itaque dignitas est, ut habeat saltem conscientiam ab omni mortali peccato liberam, cum bona voluntate, et desiderio proficiendi. Et hæc est omnino necessaria. Quamvis in hac acquiescere non debeat pius animus, sed ad secundam eniti, in qua, quo magis profecerit, eo dignior erit. Vide Molin. *tr.* 7. *c.* 5. §. 8. Madrid. *de freq. comm. cap.* 1.

b. Quid de devotionis defectu sentiendum, *vide supra c.* 5. *n.* 12.

c. Nam sciendum, effectus hujus sacramenti non minus occultos, quam mirabiles esse, ut homo vix eos advertat. Unde augetur sæpe gratia; sed augmentum non facile cadit sub oculos. Æmulatur enim gratia naturam, et pedetentim leniterque operatur; sic plantas crescere quidem non videmus, sed tandem advertimus crevisse; nos ipsos augeri statura non deprehendimus, auctos tamen esse videmus. Sic quamvis profectum in ipsa communione statim non sentiamus, suo tamen tempore sentiemus.

Quid quod profectus quoque censeri de-

bet, non solum progredi, sed etiam non regredi, vel non graviter labi; sicut non minoris ſit medicina morbum arcens, quam sanitatem promovens. * Unde si crebro communicans videas te multo tempore lethalis culpæ expertem vivere, jam non parum profecisti, qui vitam animæ tamdiu conservasti.

Quod si etiam sæpe communicans subinde cespitas, cogita, quoties et quam graviter caderes, si prorsus abstineres, aut rarius accederes. Vide Molin. *Tr.* 7. *c.* 5. §. 5. Et Rodriq. *Tr. c.* 13. ubi hoc diligenter notari jubet; utpote permagnæ consolationi futurum iis, qui dum sacramenti hujus fructus tam evidenter ac palpabiliter in se non deprehendunt, frequentiorem accessum timent.

* (Nam Galen. ſinem medicinæ considerans, duas ejus partes constituit, Hygienen, quæ præsentem sanitatem tuetur, et ab imminentibus malis conservat, et Therapeuticen, quæ sanitatem restituit, et corpus diversis remediis mutare docet.)

10. *Vana et stulta persuasio,* a. *spatio seu intervallo temporis metiri accessum vel usum sacrae communionis, quasi mora et dilatione hujus sacramenti crescat reverentia, et frequentatione minuatur, adeoque liberiorem et securiorem accessum putare, qui rarior fuerit.*

Vide Chrysost. *hom.* 5. *in* 1. *ad Tim.* Cyrill. Alex. *serm.* 28. *verb. Dom.* Ambr. *l.* 5. *de Sacr. c.* 4.

a. Et tamen ita multi se deludi sinunt; post octo dies timent, post mensem aut trimestre non timent repetere s. communionem. O præpostera pietas! Trepidant timore, ubi non est timor. Dicant mihi, quid hic mora temporis confert ad meliorem dispositionem? Siccine magis putatur æger propinquus esse saluti, qui diutius fugit medicum, exspectatque, donec inveterescat malum? an debitor, qui sinit usuras usurarum excrescere, magis solvendo fit?

Sed Chrysostomum audiamus. « Hoc est, quod universa perturbat, quia non munditiam animi, sed intervalla temporis longioris meritum putas, summamque arbitraris reverentiam, si non sæpe cœlestem illam adeas mensam, etc. *Et post multa concludit:* Quid igitur hanc rem temporis intervallo metiris? tempe stivum accedendi tempus munditia conscientiæ facit. Similia habet alibi sæpe. Vide *hom.* 28. *in Cor. et hom.* 3. *ad Eph. etc. Ex his per modum corollarii sequitur Aph. seqq.*

11. *Optime ad proximam seu futuram communionem praeparatus accedet, qui praecedentis effectibus instructum animum attulerit: seu, quod idem est, una communio disponit ad alteram.*

Ita Gran. Con. 3. in fest. Corp. Chr. *Mol.* tr. 7. c. 5. §. 6.

Nam quoties hoc sacramentum debite recipis, toties nova gratia tibi confertur, vel augetur. At crescente gratia, simul crescit amor, reverentia, devotio, cæteræque vir-

tutes, quæ ex gratia tanquam semine nascuntur. Et nonne illæ sunt præcipuæ dispositiones, quas ad digne communicandum requirimus? Qui ergo hisce fructibus, vi hodiernæ communionis animum instructum habuerit, eumque velut adhuc calentem ad proximam communionem attulerit, nonne is tunc dignius meliusque dispositus accedet, quam si sine illis accederet? Porro quis illos fructus præteritæ communionis melius et certius conservat in futuram, an qui communionem differt in longum tempus, an qui citius repetit? Tu jam ipse arbiter esto. Certe, quantam homini solicitudinem ad cautam sui custodiam frequens communio adferat, audi ex Drexelio.

« Sacræ communioni vere devotus, *ait*, intra hebdomadem seipsum sic alloquitur; ante biduum aut triduum Christum hospitem suscepisti, et jam iterum tam incautus, tam petulans, tam effusus, tam lascivus eris? Hi mores huic hospiti probari non possunt. Vel de futuro agens: post biduum, ait ipse sibi, aut triduum Christum regem in domum tuam introduces, nec aliter te præparas? Proba teipsum, et præpara, ne sumpturus pharmacum, reperias venenum, ne comesturus escam vitæ, glutias bolum mortis. Drexel. *in Rosis B. V. p.* 2. *c.* 7. Et hinc bene infertur seq. aph.

12. *Frequens communio seu celebratio iis plerumque odiosa est, qui illam sibi putant esse frenum licentiae et dissolutionis vitae, maluntque perniciosa libertate frui,*

id est, mundo et carni servire, quam Deo; et pluris faciunt praesentium rerum vitrum, quam aeternorum bonornm margaritam.

Ita Gisb. Schevich. S. I. lib. 1. de Eccl. vita c. 105.

At o miseri! Dei servitus vera libertas est, Deo servire regnare est; Christi jugum suave est, at durissima est servitus vitiorum; infelices nimium, qui hoc non sentiunt, et sub sentibus delicias esse computant. Eosdem pungit *Thom. de Kemp.*

« Proh, dolor! quidam tepidi et dissoluti moras confitendi libenter arripiunt, et communionem sacram, *vel celebrationem* idcirco differre cupiunt, ne ad majorem sui custodiam se dare teneantur.

13. *Frequens communio,* a. *non parit contemptum, nec minuit reverentiam, sed potius auget,* b.

Ita Gran. Molina tr. 7. cap. 5. §. 6. *Madrid.* de freq. comm. c. 3.

a. Hoc multis paradoxon videbitur; nescio enim quæ multorum mentes præjudicata opinio teneat, quasi, quod vulgo dicitur: *familiaritas parit contemptum,* etiam hic locum habeat. At negamus habere.

Esto sit hoc inter homines, qui, cum variis defectibus obnoxii sint, in solitudine quidem facile tegunt, et abscondunt suas morum labes; at vix ita cautum ac providum reperies, cujus nævos et vitia non prodat familiaritas, convictusque frequentior. Hinc fit, ut paulatim concepta de ipsis

opinio decrescat; adeoque ex familiaritate nascatur contemptus, bonæ matris mala soboles.

Jam vero secus in Deo sese res habet, cujus cum sint infinitæ perfectiones, nos eas nostræ mentis angustia comprehendere nequimus, per contemplationem tamen et hujus sacramenti usum propitius ad illarum cogitationem accedimus. Unde quo frequentius versamur cum Christo, eo plures in ipso potentiæ, sapientiæ, bonitatis, ac misericordiæ thesauros ac beneficia nobis per ipsum collata cognoscimus; proindeque tantum hic abest periculum contemptus, ut frequentior accessus nos altius provehat in hoc immensum divinæ perfectionis et excellentiæ pelagus, et sic in Dei amorem, cultum, devotionem, timorem magis magisque rapiamur.

14. *Frequentia communionis ad sacerdotes praecipue spectat, qui ex officio sunt mediatores inter Deum et populum.* a *Unde et sanctius atque inculpatius eos vivere oportet; et minus quam caeteri implicari debent ejusmodi actionibus, quibus ob nimiam animi distractionem affectus eorum atque devotio tepescat erga hoc sacramentum.*

Ita Guil. Estius, vir doctiss. in 4. sent. dist. 12. art. 10.

a. Vide S. Thom. 3. *p. quaest.* 22. *art.* 1. *b.* Unde monet Rovenius Archiep. Philip. *Si sacerdotii gradum et officium in ecclesia*

habeas, stude quotidie missae sacrificium Deo offerre, nisi aliud infirmitas, vel alia rationabilis causa suadeat.

Ita ille *instit. piet. lib.* 2. *c.* 12. Et addit: « Ad hoc illos videri conductos per Christi fideles, qui propterea sacerdotibus honores, stipendia et beneficia conferunt, ut ab aliis sæculi curis liberi, pro ipsorum salute hoc acceptabile sacrificium Deo offerant; et quomodo melius pro benefactoribus et amicis satisfacere possunt? etc. *Sed haec uberius confirmabimus in seqq.*

15. *Cum oblatio sacrificii sit primaria functio sacerdotii, in eam prima sacerdotum cura debet incumbere.* a *Unde monentur, ita immunes se conservare a peccatis, ut quotidie apti sint sacrificio offerendo.* b *Neque digni sunt nomine et honore sacerdotii,* c *qui perraro divinum offerunt sacrificium.*

Ita Marchantius in virga Aaron. Tr. 3. Lect. 10.

a. Quam opificum quisque artem didicit, in hac se in dies exercet, idque tam industrie et impigre, ut ferias oderint, et nisi certis diebus (festivis) ecclesiæ præcepto cautum esset, vix ullum sibi sinerent effluere vacuum laboris et lucri diem.

Et cur piget, ne dicam pudet, nos qui artem omnium dignissimam et utilissimam didicimus, in ejus exercitio quotidie occupari? Et illi quidem nonnisi terrenum lucrantur panem, nos autem cœlestem et

divinum; illi domui suæ et liberis suis, nos toti ecclesiæ, triumphanti quidem gaudium et honorem, militanti commodum et opem præstamus.

b. S. Ambrosius illa verba orationis Dominicæ: « Panem nostrum quotidianum, *sic explicat:* Iste panis vitæ æternæ, qui animæ nostræ substantiam fulcit, panis quotidianus est. Accipe ergo quotidie, quod quotidie tibi prosit; sic vive, ut quotidie merearis accipere. Qui quotidie non meretur accipere, non merebitur post annum. Ita Ambros. *l.* 5. *de sacram. cap.* 4. *et refertur in c.* non iste *de cons. dist.* 2. V. S. Thom. 3. *p. q.* 80. *art.* 10. ubi auctorit. Patrum pulchre explicat.

c. Nomen et officium sacerdotis haud merentur, aut certe utrumque male tuentur, qui immemores tam amplæ potestatis suæ, et ingrati gratiæ sibi collatæ, ea non curant frequentius uti, utpote qua tam eximium Deo cultum, sanctis honorem, proximis opem, defunctis solamen, peccatoribus remedium, sibi ipsis ingentem fructum adferre poterant; omnes vero simul de fraudant, quoties non legitime impediti, sacrificium offerre negligunt. Sed libet his alium admovere stimulum, ex verbis notatu dignissimis, quæ ex V. Beda refert Bonaventura. Et certe penitius inspecta; aculeo suo pungent animum sacerdotis, nisi qui forte Dei suique negligens, ad monita pietatis obduruit.

Cum sacerdos est absque peccato mortali, et in proposito bono, non habens legitimum

impedimentum, et non ex reverentia, sed ex negligentia celebrare omittit; tunc, quantum in ipso est, privat sanctam trinitatem laude et gloria, angelos lætitia, in purgatorio existentes refrigerio, ecclesiam spirituali Christi beneficio, et seipsum medicina ac remedio contra quotidiana peccata et infirmitates.*

Sic Bonav. ex Beda, *de praep. ad miss. c.* 5.

Jam vide, quisquis es sacerdos, quam belle tuearis nomen et honorem tuum, qui tam leviter tot tantisque bonis te, et universam ecclesiam defraudas. Memento ergo unctionis et functionis tuæ, et vide, ad quid consecratus sis; nam oleum unctionis sacræ est super caput tuum, ut sacerdotio fungaris Domino Deo tuo, et laudem habeas in nomine ipsius, auditurus aliquando: *Euge serve bone et fidelis.* Nempe gratia Dei es id, quod es; sed vide, ne gratia ejus in te vacua sit, veniens enim, cum usuris eam repetet.

* Ista damna neglectæ celebrationis pie et eleganter explicat et illustrat Marchant. *Virga Aaron. Tr.* 3. *Lect.* 10.

16. *Qui in sublimioribus et gravioribus ecclesiae dignitatibus, muneribus et officiis, ad aliorum regimen et animarum curam constituti sunt,* a. *item qui pluribus et pinguioribus ecclesiae beneficiis,* b. *dotati, hos prae caeteris frequentius sacris altari*

bus adsistere, et Deo sacrificium offerre par est.

a. Magis quippe ille divino lumine, et gratiæ cœlestis influxu indigent, ut debite et fructuose muneri suo fungi valeant. Nam cibo omnes quidem opus habent, ii tamen pleniore et crebriore, qui graviores labores tolerant, velut operarii, agricolæ, etc. Sic ille cibus animæ omnibus quidem necessarius est, iis tamen potissimum, qui tam gravibus in ecclesia laboribus distinentur, ut magno egeant robore virium, ni deficere et succumbere velint.

At unde melius petent, quam ex pane illo cœlesti, qui confirmat cor hominis. Nempe vesci debent cibo fortium, qui vocati sunt ad opera fortium. Imitentur ergo Moysen, qui in rebus dubiis et arduis recurrere solitus est ad tabernaculum, et consulere Dominum; imitentur et B. Job, qui paterna cura et charitate pro filiorum salute sollicitus, hostia Deo semper immolabat. *Job.* 1. Sic, inquam, ipsos, utpote Patres spirituales, sollicitos esse par est pro filiis, eosque in visceribus gerere, ac pro eorum salute hostiam illam propitiationis quotidie immolare. Illorum est. vota precesque æterno et vivo Deo offerre pro redemptione animarum, pro spe salutis et incolumitatis suorum, miserias orphanorum, inopiam debilium, vota virginum, lamenta viduarum, necessitates et pericula omnium Deo præsentare; sunt quippe velut mediatores inter Deum et populum. *Omnis namque Pontifex ex hominibus assumptus,*

pro hominibus constituitur in iis quae sunt ad Deum. Hebr. 5. 1.

Exempla sanctorum ecclesiæ præsulum et prælatorum hic adferri possent, sed non permittit operis brevitas. Unum accipe, idque recentius.

Ferdinandus de Talavera, primus Archiepiscopus Granat. in aula regia gravissimis pro salute Reipub. negotiis distentus, et nihilominus quotidie ad altare sacram Deo victimam immolare solitus erat. Hic cum aliquando intelligeret ex Consalvo Mendoza, Card. et Archiepis. Tolet. se ob quotidianum altaris accessum multorum peti calumniis, nempe quod tot negotiis tantisque curis pene obrutus, quotidie nihilominus aris adsisteret; respondit sane, ut decebat pium præsulem, cordate et graviter: Quam merito mihi hoc vitio detur, viderint æmuli; ego expertus novi, me tot tantisque negotiis nequaquam sufficere, nisi ope et gratia divina fulciar; at ubi eam certius et efficacius, quam in sacrosancta eucharistia quæram, ubi ipsum omnis gratiæ et sapientiæ fontem reperio? Præclare refert Rodriq. *Tr.* 8. *c.* 16.

Nunc sæpe videmus præsules et prælatos ecclesiæ negotiorum mole premi, anxie consultare de rebus ad publicam salutem spectantibus, variis et dubiis distrahi consiliis; sed interim rarius aut nunquam adire tabernaculum ad consulendum Dominum, raro sacrificiis incumbere. Imo videmus, quod dolendum, et in conciliis* vetitum, sub ipsis divinis agitari capitula et consilia, et, cum damno divini cultus, ea, quæ ad

hominum res ac commoda spectant, procurari. Sed quem ex eo solidæ utilitatis fructum sperabimus, quod cum injuria divini cultus agitur? quid nobis boni adferent molitiones nostræ, quando is fraudatur honore, a quo profluit omne bonum? *Mortalium* quidem *cogitationes timidae, et incertae sunt omnes providentiae nostrae.* Sap. 9. Vere *nisi Dominus aedificaverit domum, in vanum laboraverunt omnes, qui aedificant eam.* Ps. 126. Vereor, ne dum plus humanæ prudentiæ, quam divinæ providentiæ tribuimus, illa Dei apud prophetam censura nos perstringat: *Vae filii desertores, dicit Dominus, ut faceretis consilium, et non ex me, et ordiremini telam, et non per spiritum meum.* Isa. 30. Conc. Colon. expresse jubet, *capitulorum conventus aut maturius, ante summam missam, aut statim post illam servari ne ob illud divinum officium vel suspendatur, vel praecipitetur, vel denique ab ipsis canonicis negligatur. Debet enim,* inquit, *Dei causa omnibus aliis anteponi. Ita Concil,* Tit. de Metrop. c. 18. Concil. quoque 1. Prov. Mediol. sub Carolo Barrom. vetat canonicis, quo tempore divina officia celebrantur, habere capitula. *Tit. de minist. eccl. et off. divin.* Porro quæ in capitulis tractanda, vide Conc. 2. Prov. Mediol. *Tit. 2. dec.* 13.

b. Nam hoc videtur exigere lex gratitudinis. Cum enim crescunt dona, etiam rationes crescunt donorum; at quorsum Deus eos pluribus ornari voluit donis et beneficiis, nisi ut magis eos sibi suoque cultui et servitio obstringeret?

At hodie, prohdolor, in pluribus contrarium videas, nempe plures, quo pluribus et pinguioribus beneficiis ac sacerdotiis gaudent, hoc rarius et segnius sacerdotes agere, et minorem divinæ laudis et debitæ gratitudinis curam gerere. Cum vices aut officii ratio postulat, tunc quidem sacrum tantisper ministerium obeunt, sed ita, ut gaudeant, cum expleverint, velut jam jugo et onere liberati, et denuo ad pristinos mores, sæculi negotia, et carnis curam, quasi laxatis habenis reversuri. Nam et genus libertatis æstimant, non teneri sacrificandi debito, et nonnisi, cum libet, missas celebrare. Sed, o quam pauci hac libertate utuntur ad honorandum Deum, qui illos tam ample et liberaliter honoravit et dotavit!

Quam merito talibus improperet Deus: *Filios enutrivi et exaltavi, ipsi autem spreverunt me;* aut illud: *Quicunque glorificaverint me, glorificabo eos; qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.* Nimirum hi sunt, qui de patrimonio Christi inpinguati, incrassati, dilatati derelinquunt Deum factorem suum, immemores a quo, et in quem finem tam ampla bona et beneficia possideant. Utinam saperent et intelligerent se peccata populi comedere. O crudum ac durum nimis cibum, nisi ei concoquendo ignem holocausti et altaris frequenter adhibeant!

Jam vero videmus quotidianum celebrandi munus ad quosdam tenuioris fortunæ, et inferioris notæ sacerdotes relegatum, (non loquor de religiosis,) quibus in diem vivendum, quorum omnis census

et vectigal quotidiano sacrificio constat.

Siccine in palatiis regum ac principum primæ nobilitatis ac dignitatis viri, quos rex præ cæteris voluerit honorare, in eo gaudent, vel sibi honori adducunt, si raro regem adeant, si non nisi post longa temporum intervalla ad mensam regis assideant, aut vix in conspectum ejus veniant? Infirmos vero servorum, homines plebeios, rudes, panosos videant quotidie penetrare in intimum principis cubiculum, familiari ejus frui colloquio, et ad mensam ejus in dies accumbere? Quam putamus hoc isti graviter ac moleste ferrent?

At hic adeo omnis abest æmulatio, ut magnorum nemo inferioribus quotidianum altaris (quod ipsa summi regis mensa, ipsum secretum cubile est) accessum invideat. Quin videre est, qui gratulentur sibi velut minus obligatis, et de quodam quasi privilegio et exemptionis jure blandiantur, et ab exiguo vel nullo missarum debito conditionis sortisque suæ felicitatem æstiment. Sed mittamus ista, forte delicatis auribus molesta, et bonam illis mentem precemur, ut intelligant, tunc se verè honoratos esse, cum Deum honorant, tunc verè divites et beatos, cum possident illum, qui solus possidet omnia, extra hunc vana et falsa fore universa, quæ sibi humana prudentia ad honorem et felicitatem fingit, quæritque præsidia.

Sed video, quid mihi plerique istorum respondeant. Neque enim filiis Adæ desunt effugia et replicæ ad excusandas excusationes in peccatis. Nimirum negotia et tot

occupationum turbas prætendunt raræ celebrationi. Quibus nos reponimus seq. aph.

17. *Piorum et Deum timentium sacerdotum est, sic nosse occupari, et negotia moderari, ut praecipua, magisque necessaria negotia non impediant.*

Non juberis otiosus esse, et cessare negotiis, sed discrimen negotiorum nosse, et delectum habere. Non trade te negotiis, sed commoda; potioribus potiora studia, tempora et loca tribue; videbis, quam ad multa sufficias. Si negligis hoc monitum, vide, ne te quoque, mi sacerdos, quisquis es, tangat, imo damnet parabola evangelii de invitatis ad cœnam, sed negotiorum prætextu se excusantibus.

Esto ratione aliqua se tueri et excusare laici possint, sed nulla sacerdotes. Poterit dicere sæcularis; uxorem duxi, familiæ mihi cura incumbit, nequeo toties me expedire negotiis, et præparare communioni. Alius dicet: operarius sum, et laborem manuum mearum manducare debeo, non vacat toties a laboribus feriari, quia de victu mihi prospectum non est. Mercator aliquis ex tot negotiis et animi curis excusationem quæret, et fortè aliquam inveniet. At sacerdoti quid horum suffragari poterit ad legitimam excusationem?

Quæ, inquam, causari potes negotia, ô sacerdos? Hoc tuum negotium est, servire et sacrificare Deo. Quid ergo turbaris erga plurima? Unum istud cura, cui te consecrasti, ordinem sacerdotii suscipiens, et per hoc

unice deputatus divino cultui, altaris ministerio, sacrorum Dei mysteriorum dispensationi. Sacerdos es, ut sacra des, Deo quidem sacri cultus obsequia, hominibus salutis subsidia. Cætera omnia tibi aliena sunt, nisi quatenus huic fini serviunt; ideoque militans Deo, juberis non implicari negotiis sæcularibus, ut UNUM tuum negotium impleas.

Sic ergo *nos existimet homo ut mintstros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei. Hic jam quaeritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniatur.* 1. Cor. 4. 1. 2.

Quicumque defuerit negotio suo, intentus interim fuerit alieno, aut, planè deditus otio, videat quem lacessat injuria, cujus irritetur offensa, cujus timenda vindicta. Nonne illius, qui veniet positurus rationem cum servis suis, postquam talenta singulis ad negotium distribuit? Et servum quidem fidelem ac industrium præconio ac præmio gratulabundus excipiet, ignavum vero ac otiosum gravi supplicio iratus afficiet.

Verum, esto, demus aliquid negotiosis et occupatis. Sed an tu occupatior Ambrosio, qui (teste Paulino *in vita,*) «palam omnibus eum alloqui cupientibus propositus erat? Nullus ingredi a janitoribus vetebatur, imo nec adventum alicujus sibi voluit nunciari, omnes ad se venientes benigne excipere uniuscujusque audire negotia, commodis et opportunitatibus omnium inservire singulorum levare molestias, et perferre miserias et infirmitates consuevit, «*Porro hic sanctis praesul tam occupatus, in id unum nihilominus incumbebat, ut ait Baron.,* «* ut quas optimi

sacerdotis partes et officia esse intelligebat, quam diligentissime præstaret. Quod vero potissimum erat, sacrosanctum missæ sacrificium quotidie offerebat, idque non præpropere, sed summa diligentia adhibita, magna cum animi præparatione, et præmeditatione sancti mysterii, quemadmodum declarant precationes illæ sacræ spirituali dulcedine plenissimæ, quas ob eam causam sibi ad quotidianum usum conscripsit. Ita Baron.» *in vita S. Amb. quae operibus praefixa est* *Vide St. August. *libr.* 6. *confess. cap.* 3. *Baron.* t. 4. Annal. an. 375.

An tu quoque occupatior Carolo Barromeo, pallii et spiritus ejus hærede, ac ejusdem Mediolanensis Cathedræ successore? Nullum ille pastoralis officii munus prætermisit. Catechizando, concionando, visitando, sacramenta sanis, infirmis administrando, indesinenter agebat partes fidelis episcopi. Amplissimam habebat diœcesin, et initio satis rudem et incultam; sed ostendit ipse, quid in pio pastore possit zelus et industria. Nam assiduus ipse et indefessus in specula et cura sui gregis hoc effecit, ut diœcesis illa terrestris quidam paradisus videretur, (uti habet Cornel. *Prov.* 9. *v.* 3.) et efflorescens populi pietas, et cleri disciplina sedulam pastoris sui curam et culturam omnibus testatam faceret.

Et ille tamen singulis etiam diebus rem divinam faciebat, idque non perfunctorie, sed intima cordis compunctione, et sæpe cum lacrymis. Vide scriptorem vitæ, *lib. c,* 4. *et* 5.

B. Laurentius Justin. Patriarcha Venetus a quo die factus est sacerdos, non intermisit celebrare missam, nisi ob valetudinem. Et solebat dicere: qui, cum possit Domino suo frui, non frueretur, facile ostendere, se Domini sui curam non habere. *Apud Surium* 8. *Ian.*

De Cassio Narniensis urbis Episcopo vid. S. Gregor *hom.* 37. *in evangel. Dialog. l.* 4 *c.* 66. ubi inter laudes hoc præcipuum ponit, quod quotidianum Deo sacrificium offerre consueverat, addens quanti animi præparatione id ab eo factum fuerit. Sed nunc pro coronide hunc accipe aphorismum.

18. *In communione et celebratione ita laudamus frequentiam, ut simul requiramus reverentiam, et amorem una cum timore jungi velimus. Melior tamen et utilior statuique nostro congruentior est affectus amoris quam timoris, præstatque ex illo accedere, quam per hunc abstinere. Ita S. Thom.* 3 p. q. 80 art. 10. *Estius* in 4. sent. dist. 12 art. 10 *Bonav.* in fasc. cap. 5. et de proc. relig. cap. 21. *Molin.* Inst. sac. tr. 7. *Gran.* Mem. 12.

Laudatur Zacheus, qui festinans et gaudens Dominum suscepit in domum suam. Laudatur quoque centurio, qui propriae infirmitatis conscius, non est ausus Dominum admittere, dicens: *Domine non sum dignus;* ibi amor, hic timor prævaluit. Unum tamen est, *ait Bonaventura:* quod omnibus tutum

videtur, ut scilicet ex reverentia timentes, spem et desiderium non relinquamus, et ut ex spe et fiducia non amittamus timorem et reverentiam, sed semper inter hæc utraque confidentes et timidi fluctuemus. Simpliciter tamen loquendo, dubium non est, quin melior sit affectus amoris, quam timoris. *Ita Bonav. in fasc. c.* 5.

De utriusque affectus commixtione, et quasi concertatione pulchre Thom. de Kemp. *lib.* 4. *de imit. cap.* 1. *et alibi;* sed melliflue prorsus S. Bern. de serm. *S. Mar. Magd. et ser.* 6. *in Cant.* quin et Gerson suavissim.

« Interrogo me, *inquit,* si dignus sim accedere ad Dominum, si sufficienter præparatus; hæsito primum, tremisco, reformido; tandem sic respondeo mihi ipsi: interim quantum in me est, nihil Deo propitio mihi conscius sum super peccato mortali aut peccandi proposito; peccata autem venialia, etiam non confessa, nequaquam obsistunt. Scio quod apud Dominum misericordia et copiosa apud eum redemptio, quod pietatis ejus fontem nulla potest nostra iniquitas evincere vel siccare, quod si decreverit salvare, nemo est qui condemnet. Ipse præcepit, ut sperem in eo, et me totum in suas manus projiciam, obedio, ut possum, non est crudelis, aut mendax, venientem ad se non ejiciet, provolutum suis pedibus non indignanter abjicit, sed præveniet me in benedictionibus dulcedinis dum mihi displiceo.

« O anima mea! fornicata es cum amatoribus multis, pius sponsus jubet per os pro

pheticum ut revertaris, modo etiam te suscipiet; si millies abscesseris, contempseris, irriseris, te venientem non repudiabit, pœnitentem non aspernabitur. Si quis ex hominibus talia diceret, crederes, confideres et accederes, Deus ipse hoc dicit, Deus hoc pollicetur, imo Deus hoc imperat, et tu diffidens non accedes? Igitur in sua veritate, non in tua vanitate confidens, voluntarie illi sacrifica.

« Immunda es? accede mundanda ad fontem puritatis incontaminabilem; esuris? accede pascenda ad panem vivificum et indefectibilem; ægrotas? erit hoc tuæ infirmitatis efficacissimum argumentum; fluxum sanguinis pateris, nec sanari potes a medicis, hoc est, a tuis exercitiis? tange plena fide cum muliere hemorrhoissa fimbriam vestimenti Jesu, sacrosanctam videlicet hostiam, et statim sanaberis; si percussam te sentis a serpentibus perversarum tentationum, quid restat, nisi ut serpentem (Christum) elevatum inspicias?

« Si dicis cum propheta : *Quoniam unicus et pauper sum ego*, particeps esto sacrosancti hujus mysterii, habebis Christum comitem fidum et hospitem ditissimum; cœcam fortassis, debilem et claudam conquereris? memineris, quoniam tales ad cœnam magni regis non solum invitantur, sed etiam trahuntur, et intrare compelluntur; lubrica sum, inquis, et instabilis, ecce hic *panis cor hominis confirmat;* tristis es et anxia? ecce vinum quod lætificat cor hominis; inquietant te, et turbant plurima? adhære ei, qui tumentes fluctus sedat, qui

est pax nostra, ipse enim ait: in mundo quidem pressuram, in me autem pacem habebitis; peregrinaris a Domino? in fortitudine cibi illius ambulabis usque ad montem Dei.

« Quid ergo tandem formidas? quid expavescis, o anima mea, et quare conturbas me? spera in Deo, et confitere illi, quoniam ipse est salutare tuum; suspirabunda forte quæris, ubi est Deus tuus? in hoc certe convivio, in quo Christus sumitur, recolitur memoria passionis ejus, mens impletur gratia, et futuræ gloriæ nobis pignus datur. *Ita Gerson, de praep. ad miss. cons.* 9.

CAP. X.

EFFECTUS SACRIFICII MISSÆ ET COMMUNIONIS.

» Post communionem, *inquit S. Bonaventura,* si non sentis aliquam spiritualem refectionem, signum est spiritualis infirmitatis, vel mortis. Ignem posuisti in sinu, et non sentis calorem, mel in ore, et non sentis dulcedinem. *De præp. ad miss. cap.* 14.

Itaque effectus sacræ communionis breviter indicabimus, ut suum quisque profectus his inspectis melius possit discutere.

1. ***Divinum hoc sacramentum dimittit peccata praeterita*** a ***et a futuris praeservat,*** b ***passiones refrenat,*** c ***tentationes minuit, ardorem concupiscentiae reprimit, devotionem excitat, fidem illuminat, confirmat spem,***

accendit charitatem, corroborat nostram debilitatem, restaurat vires, exhilarat conscientiam, facit hominem participem omnium meritorum Christi, unit eum cum Deo, denique arrham dat aeternae vitae. Ita Granat. lib. 3. Memor. c. 4.

a. Vide S. Thom. 3. *p. q.* 79. ubi horum effectuum explicationem late et clare persequitur. Ex. Ascet. vide Rodriq. 2. *p. tr.* 8. *c.* 9. *et seqq.* Grana. *l. c. et cap.* 9 ·

b. Unde Chrysostomus ait, nos ab hac mensa recedere tanquam leones ignem spirantes terribiles diabolo effectos. *Hom.* 61, *ad pop. et* 45 *in Joan.* Vide Conc. Trid. *sess.* 3. *c.* 4.

« c. S. Bern. Si quis vestrum, *inquit*, non tam sæpe modo, nec tam acerbos sentit motus iracundiæ, invidiæ, luxuriæ aut cæterorum hujusmodi, gratias agat corpori et sanguini Domini, quoniam virtus sacramenti operatur in eo.

« Duo enim præcipue operatur in nobis : et sensum minuit in minimis, et in gravioribus peccatis impedit omnino consensum. Qui vulnus habet, medicinam requirit; vulnus habemus, dum sub peccato sumus, medicina optima est sacramentum. Quotidie accipe, quotidie curaberis. *Serm. in Coena Dom.*

Non vacat singula latius persequi. Unum restare video quæstione dignum, et præsertim sacerdotibus considerandum. Cum tam multi et mirabiles sint sacræ communionis effectus, cur tam pauci et tenues, vel nulli

apparent in plurimis communicantium, vel toties celebrantium?

Hanc quæstionem movent Gran. *memor. lib.* 3. *cap.* 11. Rodriq. *tr.* 8. *c.* Molin. *tr.* 4. *c.* 1.

Numquid ex theologiæ doctrina constat, sacramenta, quotiescumque legitime recipiuntur, novum semper gratiæ et charitatis augmentum producere? Ubi est ergo in multis sacerdotum, toties et penè quotidie celebrantium, profectus virtutis, charitatis, humilitatis, patientiæ, abstinentiæ? etc. ubi ille meritorum cumulus? ubi illa copiosa messis, quæ tam large sementi respondeat? ubi illa opum abundantia quæ tam quæstuosæ negotiationi par sit? ubi illa saturitas et corroboratio virium, quæ a tam excellenti cibo præstari debuit? ubi illa inebriatio spiritus, quæ vinum tam generosum et nobile decuit?

O quam multi seminant multum, et inferunt parum, comedunt, et non saturantur cooperiunt se, et non calefiunt, et quidquid opum colligunt, mittant in sacculum pertusum.

Ponite ergo, o sacerdotes, corda vestra super vias vestras, et videte, ne toties in vacuum gratiam Dei, imo ipsum gratiæ auctorem, Deum recipiatis.

Porro ad resolutionem dubii propositi seqq. aph. accipe.

2. *Causa, cur hoc sacramentum nullos, vel exiguos operetur effectus, est debitae dispositionis in recipiente defectus, praesertim in expurganda conscientia, non solum*

a peccatis mortiferis, sed et culpis venialibus, et quibuslibet affectibus inordinatis ad res terrenas, seu carnis illecebras et delectationes.

V. Gran. memor. lib. 3. c. 2. *Molin*, tr. c. 1. 4. *Rodriq.* tr. 8. cap. 13.

Nam constat ex philosophorum sententia, cujus etiam supra meminimus, causas operari secundum objecti dispositionem. Unde sicut sol, aër et aqua plantas, dum adhuc vivas in terra radices habent virides ac floridas reddunt; at evulsa et emortua radice, eædem causae illas magis exsiccant et putrefaciunt: sic sanctissimum Sacramentum animas vivas, et per charitatem in Deo radicatas, crescere magis ac florere facit; at vero animæ, corrupta charitatis radice mortuæ, magis per illud exsiccantur, èt fiunt quotidie seipsis pejores.

Cibus corporeus sana corpora probè nutrit, auget, magisque corroborat; at corpora impura, quo magis nutris, eo magis lædis, unde talibus tenuis victus, et exacta diæta præscribi solet. Nam repletione humorum laborantibus, etiam salutares cibi nihil proficiunt, sed potius cacochymiam augent. Ita hic cibus, quem peccatis gravatum invenit, adeo non corroborat, ut magis corrumpat, non sui natura, sed accipientis vitio. Vide S. Chrysost, *hom.* 27 *in* 1. *ad Corinth.* ubi hoc simili utitur.

« Specialiter vero obstaculum gustui hujus sacramenti ponunt, *ait Gran.* qui conversi ad hominum sæcularium commercia, risi-

bus, nugis, vanitatibus et inutilibus negotiis vocant. Omnia enim hæc malè præparant lectum cœlestis illius sponsi. Amor Dei res est nobilissima ac delicatissima; non admittit corrivalem, sed solus integram cordis humani possessionem postulat. *Ita ille.* Mem. lib. 3. c. 11. Nempe delicata est consolatio divina, *ait Bern.* nec datur admittentibus alienam. *Et iterum* : Præoccupatum sæcularibus desideriis animum delectatio sancta declinat, nec misceri poterunt vera vanis, spiritualia corporalibus, summa imis, ut pariter sapias quæ sursum sunt, et quæ super terram. *Serm.* 6. *de Ascens.*

Sed audiamus Cardinalem Bellarminum, graviter alicubi * sacerdotes, ex frequentatione SS. mysterii tam parum proficientes, admirantem et deplorantem. * *Conc.* 18.

« Undenam fieri censetis, ut qui cœlestia sacramenta frequentant, adhuc tamen sæpe frigidi, torpentes, infirmi et imbecilles maneant? Certe Dominus, quem in sacramento illo vere suscipimus, *ignis consumens* est, *lux mundi* est, cibus exquisitissimus est. *Caro mea verè est cibus, sanguis meus verè est potus.*

« Cur igitur, qui ignem tam frequenter sumimus, non ardemus? cur alios non inflammamus? cur verba nostra scintillæ ignis non sunt? cur, qui lucem ipsam accipimus, non fulgemus? cur orbem totum non illustramus? cur vita, mores et opera nostra radii quidam lucis non sunt? cur, qui cibo tam exquisito vescimur, et ex ipso *frumenti adipe* satiamur, non pinguescimus, non roboramur?

« Non alia profecto hujus rei causa est, quam quod non diligenter anteà pedes nostros abluimus, neque vulnera peccatorum summo studio et sollicitudine, ut par esset, curamus. Ad confessionem accedimus quidem, sed sine dolore, sine proposito emendationis, medicorum consiliis non acquiescimus, peccandi occasiones non evitamus. Et quid illa confessio ? Quid prodest ægro, quod peritissimus medicus illum invisat, et pharmacum saluberrimum sumendum, et a certis rebus abstinendum admoneat, si nihil eorum posteà æger faciat, et consilio suo, non medicorum, vivat ?

3. *Defectus praeparationis, quae consistit in procuranda actuali devotione, inter praecipuas causas censeri debet, cur hoc sacramentum debitis suis effectibus careat.*

Vide Gran. Memor. l. 3. cap. 4. 6. et 5. ubi elegantur de hac materia.

4. *Incuria debitae intentionis, exigui profectus ex hoc sacramento non minima causa est.*

Vide sup. cap. 6.

Non mirum, si scopum non feriat, qui istuc non collimat, sed in aërem potius, vel in incertum jacit sagittam. Ita nec mirandum, si fructus hujus sacramenti non percipiat, qui hoc fine non accedit. Cave sacerdos et communicans, ne obiter, et quasi aliud agens huc venias, ne sis quasi currens in incertum, vel aërem verberans. *V. sup. c.* 6.

In uno manna olim sapor erat varius, pro cujusque palato et desiderio. Ita etiam Eucharistia saporem dabit, quem quærimus. At si non quærimus inde proficere, corroborari contra tentationes, Christo uniri etc. quid mirum, si nihil eorum percipimus?

Sed libet pii et religiosi viri verbis uti, ut nostros ipsi nævos et defectus propius videamus. Nam sacerdotes, circa præcedentia incurios, ita perstringit Gran. *in Memor.*

« In quo nonnullorum sacerdotum valde reprehendenda est audacia, qui nihil horum facientes, quocumque loco sunt, surgunt, et ad altare accedunt fabulantes, ridentes, occupati, sæcularibusque negotiis distracti, ita ut qua securitate atque incuria eunt ad comedendum panem materialem, eâdem accedant mensam Domini, ut sumant panem angelorum, quæ sane valde magna abominatio est.

« Atque hæc est causa, cur post tot annos, quibus hac medicina utuntur, tam parum ipsius usu adjuti esse deprehenduntur; alioquin si quoties missam celebrarunt, recepissent notabile aliquod gratiæ augmentum, certum est, quod qui viginti annis celebrarunt, ingentem gratiarum thesaurum jam collegissent, quod sane sic se habere non existimo, cum iidem sint, qui antea fuerunt, æque sensuales et indevoti imo nonnunquam facti pejores. *Ita Gran. Mem. l.* 3. *c.* 5. *Addit.*

« Quid igitur formidandum magis est, quam quotidiè fontem gratiarum, et mensam angelorum accedere, quotidiè officinam omnis medecinæ adire, et post tot annos

æque sitibundum, famelicum, debilem et infirmum inveniri?

Sed hæc pauca nunc sufficiant; si quis uberiora velit, non deerunt, præsertim apud auctores passim hic citatos et laudatos, Scripsit præterea recenter P. Joan. Perlinus Madriten. Soc. Jesu, Theol. D. Colon. eruditum opus de S. *Eucharistia,* ubi etiam singulariter agit de frequentia S. communionis. Joan. Maubur. *in Roseto Exerc. spir.* plurima et pia habet exercitia in usum communicantium.

Crebriores hic similitudines ex medecina petitas adduximus, ne mirere. Et S. Patribus hoc perquam familiare, ut ait Nigron. *in Reg.* 43. *n.* 3. Sed et similitudo ac analogia corporalis et hujus spiritualis, seu cibi, seu medecinæ idem suasit. Denique memento, nos Aphorismos scribere, qui nescio quid medecum spirant ac redolent.

BEATI LAURENTII JUSTINIANI

PATRIARCHÆ VENETI

Cohortatio ad sacerdotes.

SERMO DE EUCHARISTIA.

Quamobrem sectemini vos, o milites Christi, et præcipue cœlestium sacramentorum ministri, humilitatem, reseceturque in vobis per vos omnis ascendendi ambitio. Vestro

intendite ministerio cum pietate devotionis, et humilitate cordis. Nullam prorsus majorem valetis acquirere dignitatem, quam corporis et sanguinis Domini tractare sacramenta. Hoc vobis satis sit, (etiam si honoris gradum atque transeuntis gloriæ culmen appetitis), quod reliquis præeminet dignitatibus. Pervigil tantum circa mysterium hoc studium adhibete, atque pro viribus laborate, ut mysteriorum Dei idonei dispensatores sitis.

Ex hoc utique duplici honore habemini digni, præsente videlicet, et futuro. Honorabunt vos populi, vestros observabunt mores, imitabuntur vitam, temporaliaque stipendia erogabunt tanquam patribus suis, animarum rectoribus, intercessoribus mundi, et Altissimi sacerdotibus. Venerabuntur, (inquam) vos angeli veluti Christi ministros, ecclesiarum duces, sanctorum cohæredes, cœlestisque regis præcones. Hi sunt honores, qui sanctis sacerdotibus exhibentur, quorum hæreditas temporalis et aeterna Christus est, dicente propheta: *Dominus pars hæreditatis meae et calicis mei, tu es, qui restitues haereditatem meam mihi.* Ps. 15. 5.

Recta igitur adeptio terrenae dignitatis atque perpetuae est honoris fuga, contemptus temporalium, morum probitas, et aeternorum amor. In his quantumcumque profecerint sacerdotes, quam vis praecelsa polleant sanctitate, minime insolescant, quoniam presbyterii adhuc indigni sunt ministerio. Nam si ad hoc angelica inferiora sunt merita, quid aestimabuntur humana? Transcendit quidquid est, quidquid virtutis, quidquid

sanctitatis, non capit sensus, non scrutatur ratio, mens non attingit humana, quomodo Deus et homo Christus Jesus sub panis et vini speciebus sacerdotum attrectetur manibus, et corporali haustu altaris percipiatur in mensa. Nec immerito. Est namque hoc divinum opus notissimum futurae felicitatis indicium, ac divinae miserationis praesagium certum omni veneratione colendum. Æque in altaris sede, quemadmodum in cœlo, colitur Deus, quamvis aliter. Hinc altaris sacri quanta sit dignitas, optime comprobatur, in quod praesentialiter descendit Deus, et in quo sacramenta cælestia consecrantur.

PRAXIS

PIE CELEBRANDI ET COMMUNICANDI, TUM ANTE, TUM POST MISSAM UTILIS.

Quæ suorum et summam ex omnibus exercitiis huc adhiberi solitis continet. Pro cujusque vero devotione facile dilatari, et paucis mutatis, omnibus communicantibus aptari potest, sed non tam vocis sono, quam mentis suspirio exprimenda.

O dulcissime Salvator, Christe Jesu, gratias ago tibi ex intimis visceribus animae meae, qui tanta charitate nos misere perditos redemisti pretio sanguinis tui, et qui in signum hujus amoris tui, nec non in pignus futurae gloriae sacramentum corporis et san-

guinis tui nobis tam admirabili potentia, sapientia et bonitate dedisti in cibum et potum, denique ad haec divina mysteria me vilissimum peccatorem in numerum tuorum sacerdotum seu servorum ineffabili clementia vocare dignatus es.

Sed heu me miserum, quod hactenus tam indigne vocatione mea vixi, et toties, et tam graviter te Deum meum offendi peccatis meis, (præsertim his N...) sed nunc de iis doleo ex intimo corde meo, et amo te ex tota anima mea, et deinceps tibi soli servire, placere et adhærere propono.

Proindeque nunc accedens ad altare tuum, ex omni affectu cordis mei tibi hoc sacrificium, seu dignissimam hostiam corporis et sanguinis tui, quam tu ipse semel pro nobis in ara crucis obtulisti, offero ad laudem et gloriam æternæ majestatis tuæ, in memoriam sacratissimæ incarnationis, vitæ, passionis ac mortis tuæ, in gratiarum actio nem pro omnibus donis et beneficiis, toti cœtui electorum, et mihi indignissimo peccatori hucusque præstitis, vel unquam præstandis; pro salute quoque fidelium vivorum, N... et solatio defunctorum N... Et utinam ex omni affectu, fervore et desiderio amicorum tuorum, seu regnantium in cœlis, vel militantium in terris, hoc tam grande tuæ pietatis opus peragere possem.

Corde siquidem credo, mi Jesu, et ore confiteor, (utinam ad salutem meam) quia Pater æternus, Deus seipso summe beatus, potens, perfectus, et nullius egens, secundum infinitam misericordiam suam sic dilexit mundum, ut te filium suum unigenitum nobis

dare salvatorem. Credo quoque, quod tu ipse, Patri æqualis per omnia, ex vi immensæ charitatis tuæ de sinu Patris descendisti in uterum virginis, et propter nos homines homo factus es, et quod ex amore nostri hoc sacramentum in ultima cœna instituens, verum corpus et sanguinem tuum, id est, teipsum nobis ad manducandum dedisti, et denique Patri tuo factus obediens usque ad mortem, temetipsum pro nobis hostiam in ara crucis obtulisti.

Ideoque magna fiducia venio ad te, o Domine, qui nostri causa tam mira facere, et tam dira pati voluisti. Quid enim negabis, qui sic amasti, ut teipsum dares? Amo te quoque, o bone Jesu, tota virtute cordis mei, et semper deinceps, et in æternum amabo, si tu dederis.

Sed quid retribuam tibi, Domine, pro omnibus, quæ retribuisti mihi? Ecce me ipsum totum, corpus, animam et omnia offero in omne beneplacitum benignissimæ voluntatis tuæ.

Verum quid habeo, quod non acceperim? quid vilis peccator, vermis terræ, pauper et inutilis conferre poterit Deo creatori suo? Tu ipse potius, o Domine, utpote advocatus et mediator meus, dives in meritis et miserationibus, suscipe causam meam. Et ex thesauro immensæ charitatis tuæ fer opem inopiæ meæ, et pretium sanguinis tui, omniumque meritorum tuorum representa æterno Patri tuo, et hinc supple omnem defectum meum præcipue hujus meæ, heu nimis languidæ præparationis, qua ad hæc S. mysteria venio, ut sic ei per te placeat

obsequium indignissimæ servitutis meæ.

Fac etiam, o bone Jesu, per omnes miserationes tuas, ut hoc tremendum mysterium et admirabile donum charitatis tuae debita semper fide, reverentia et gratitudine prosequar, idque puro et ardenti corde nunc et semper recipiam. Statum hunc quoque meum, N. ad quem me ex singulari gratia vocare dignatus es, charitate, castitate, humilitate, mansuetudine, patientia, sobrietate, etc. moribusque tibi placitis, et sacerdote seu ministro tuo dignis, excolere studeam, idque ut servitus mea magis tibi placeat, ad majorem gloriam tuam, ecclesiae utilitatem, et propriam proximique salutem.

Unde tandem supplex rogo, ut per virtutem corporis et sanguinis tui abstrahas cor meum efficaciter ab omnibus noxiis affectibus, N... qui gustum ac fructum hujus sacramenti impediunt, et intime tibi unias et incorpores, ut gustem, quam suavis sis, Domine, et unus tecum efficiar spiritus, ut tu in me, et ego in te maneam, adeoque nihil sit, quod me unquam separare valeat a te. Nam tibi adhaerere mihi bonum est, et ponere in te Domino Deo spem meam. Quid enim mihi est in cœlo? et a te quid volui super terram? o pars mea, Deus in aeternum!

MODUS BREVIS EXCITANDI AFFECTUS ANTE ET POST COMMUNIONEM.

EX P. CHRIST. MAYER, IN INDUST.

I. Amabilis Jesu, Deus cordis mei, unde mihi indignissimo peccatori tanta dignatio, tanta dilectio tantae majestatis, ut me oculis misericordiae tuae tam benigne respicere, tam amanter visitare, tam misericorditer reficere, tam paterne fovere, tam suaviter, efficaciter, mirabiliter ad gloriam mihi praedestinatum, ut spero, deducere hucusque digneris? Benedicta sit in aeternum infinita bonitas et misericordia tua, qua me ingratum cum Patre et sancto Spiritu ab aeterno sic dilexisti, decernendo me cum electis omnibus sic creare, redimere, dotare, vocare, conservare, glorificare, qua me in tempore quoad corpus et animam sic creasti, conservasti, dotasti, tanto pretio lacrymarum, sudoris et sanguinis tui pretiosissimi olim redemisti, tam liberaliter idem pretium mihi applicasti, et nunc applicare non desinis, sic justificando, sic vocando, sic praeservando, sic te mihi uniendo, sic ad bravium gloriae invitando. Agnosco et amplector caritatem tuam aeternam erga me omnesque electos tuos, atque illorum, omniumque creaturarum possibilium possibili affectu medullitus gratias ago. Agnosco et detestor ingratitudinem meam tantam erga te, atque intime doleo, teque Dominum meum ac Deum meum simili affectu adoro, laudo, glorifico,

in centrum nihili mei infra omnes me dimitto, et majestati tuae inclino, cùm gratia tua sola sim id, quod sum.

In te, o infallibilis veritas, credo, in te, o unica spes mea, mihi plane diffidens spero, te amo et amabo super omnia in aeternum, o fons omnis boni infinite amabilis. Gaudeo de omni perfectione, beatitudine, gloria et beneplacito tuo, meque tibi usque in mortem et annihilationem mei resigno. Totus tuus esse, et in aeternum permanere desidero, sicut tu totus meus esse dignaris. Omnem vitam meam tuo offero obsequio, infinitas vitas, si haberem, lubens oblaturus.

Omnia pia desideria te glorificandi, quae unquam habui, renovo, prava revoco ac detestor, et contra voluntatem meam esse ac fore protestor. Utinam te sic semper amassem, et nunquam offendissem, nec offenderem posthoc in aeternum?

Doleo de omnibus peccatis meis, quia tibi, quem diligo super omnia, displicent; cupio, et propono serio emendare omnia, maxime hunc particularem defectum, et novo fervore me totum tuo impendere servitio, conando omnia agenda perfecte facere, maxime hanc virtutem exercere, N. aut reformare hanc actionem ordinariam, N.

In satisfactionem me totum tuo offero beneplacito: veniam cum finali gratia precor, et spero per te, bone Jesu, in cujus meritorum abyssum me demergo. Tu aeterna caritate tua supplere digneris omne imperfectum meum per tua sanctissima merita, meque tuo in omnibus conforma beneplacito, gratiam uberem largiens, hos defectus

emendandi... has virtutes exercendi... aut actiones ordinarias reformandi, et perseverandi in vocatione et gratia tua usque ad finem, ut te, o Jesu, in quem credidi, in quem speravi, quem dilexi in via cum electis omnibus videam, amem, laudem æternum in patria.

II. Per eamdem caritatem tuam, qua cum Patre, et Spiritu sancto sic dilexisti mundum, o bone Jesu, memento et miserere totius ecclesiæ tuæ sanctæ, ejusque capitum, prælatorum, principium pastorum, statuum ecclesiasticorum sæcularium, religiosorum, omniumque qui maxime possunt gloriæ tuæ et saluti animarum prodesse et obesse.

Parentum item, fratrum, benefactorum et amicorum meorum qui se mihi commendarunt, qui, me contristaverunt, aut quos ego contristavi, offendi, juvare neglexi, quos per me indignum in viam salutis dirigere decrevisti, omniumque vivorum et defunctorum, pro quibus mori dignatus es.

Horum omnium propitius miserere, defunctis requiem, vivisque gratiam concede, ut tibi perfectissime, sicut scis et vis, placeant, per merita beatae Virginis Mariae, matris tuae et omnium sanctorum, tibi tuis unita offero repræsentanda aeterno Patri, (una cum omnibus desideriis, conatibus et obsequiis, meis valde imperfectis,) cui olim obediens factus usque ad mortem, nunc gloriosus pontifex assistis ad interpellandum pro nobis. Pater, respice in faciem dilecti filii tui, et per eum miserere nobis, gratiam largiens, ut te cum eodem dilecto filio tuo, et sancto Spiritu cognoscamus,

amemus, laudemus et glorificemus cum omnibus electis tuis nunc et in aeternum.

Miserere nostri Domine, miserere nostri, et adjuva nos, sicut nosti nobis necesse esse in corpore et anima. Scis omnia, potes omnia, qui vivis et regnas in saecula.

III. O regina sanctorum omnium, sancte angele custos, omnes sancti patroni mei, pro omnibus beneficiis nobis collatis et conferendis in aeternum, magnificate Dominum mecum, et exaltemus nomen ejus in idipsum.

AD SACRUM FACIENDUM PRÆVIA OBLATIO S. BONAVENTURÆ.

Ecce coelestis Pater, recolens mortem illam unigeniti filii tui nostri Jesu Christi, offero tibi hanc hostiam, quam ipse olim obtulit pro mea et totius mundi salute. Ecce ad altare tuae majestatis transmitto oblationem vivam, quam tu in miseratione multa misisti ad altare crucis immolandam pro nobis. Recordare ergo illius sacrosancti sudoris, quasi guttae sanguinis decurrentis in terram.

Respice illam virgineam carnem, verberibus crudeliter flagellatam, colaphis et alapis caesam, livoribus tumidam, sputis maculatam, sanguine cruentatam, spinis perforatam, clavis confixam lancea vulneratam.

Illa ergo pietas, quae filium tuum traxit et vicit, ut in statera crucis totius mundi peccata liberaret, ipsa te cogat Pater misereri nobis miseris. Respice, obsecro, non nostra peccata, sèd in faciem Christi tui. Non enim in justificationibus nostris preces nostras prosternimus, sed in multitudine miserationum tuarum.

INDEX.

